

DOM

Gl. B1 **sagen**

bind 3

INDHOLDSFORTEGNELSE

Finanstilsynets rolle i tiden frem til bankens økonomiske sammenbrud	3
Finanstilsynets brev af 30. august 2002 om vækst i udlån	3
Finanstilsynets undersøgelse af banken i 2003	4
Brevveksling med Finanstilsynet i 2004-2006	9
Finanstilsynets ordinære undersøgelse af banken i 2007	29
Yderligere brevveksling med Finanstilsynet i 2007-2008	49
Finanstilsynets redegørelse i medfør af FIL § 352 a	65
Bankens sammenbrud og overdragelse	66
Møder i august-september 2008	66
Forløbet med Finanstilsynet og Nationalbanken den 17. – 21. september 2008	74
Møder i september-november 2008	78
Person 1 -rapporten af 11. november 2008	95
Det videre forløb frem til 1. december 2008	99
Konkurs	124
Undersøgelser og redegørelser m.v. efter bankens overdragelse	125
Advokatundersøgelse	125
Finanstilsynets § 352 a-redegørelse i 2010	135
Erhvervs- og Vækstministeriets besvarelser af spørgsmål	157
Copenhagen Economics rapport af 16. december 2010	166
Rangvid-rapporten af 18. september 2013	166

FINANSTILSYNETS ROLLE I TIDEN FREM TIL BANKENS ØKONOMISKE SAMMENBRUD

FINANSTILSYNETS BREV AF 30. AUGUST 2002 OM VÆKST I UDLÅN

Ved brev af 30. august 2002 rettede Finanstilsynet henvendelse til **Bank 3** og andre pengeinstitutter vedrørende en vækst i udlån. I et brev af samme dato til revisionschef **Vidne 39** i **Bank 3** anføres det (bind 1, 3651 f.):

”Finanstilsynet har i dag skrevet følgende til bestyrelsen og direktionen for **Bank 3**:

”Finanstilsynet har i forbindelse med gennemgangen af kvartalsindberetningerne konstateret, at der har været en betydelig stigning i udlånsporteføljen hos nogle af pengeinstitutterne i gruppe 1-4.

Finanstilsynet har bemærket, at instituttet på koncernniveau har haft en vækst i udlån fra ultimo juni 2001 til ultimo juni 2002 på 85 % og en vækst på 46 % på institutniveau. Til sammenligning udgjorde den gennemsnitlige vækst i udlån for alle grupper -0,2 pct.

Finanstilsynet anmoder derfor for en redegørelse for årsagerne til den kraftige vækst, samt hvilke overvejelser instituttets bestyrelse og direktion har gjort sig i relation hertil.

Det bemærkes, at det er Finanstilsynets erfaring, at der i mange tilfælde har været en sammenhæng mellem stor udlånsvækst og manglende bonitet i udlånsporteføljen.

Redegørelsen skal indeholde information om, hvilke kundegrupper og hvilke udlånsformer der er årsag til væksten.

Til orientering kan det oplyses, at alle institutter/koncerner med en stigning i udlånsporteføljen på eller over 20 pct., hvor samtidig udlånsporteføljen udgør mere end 3 gange egenkapitalen, er blevet anmodet om at indsende ovennævnte redegørelse. Institutter, som opfylder ovennævnte kriterier, men hvor tilsynet indenfor det seneste kvartal har undersøgt instituttet, har ikke modtaget et brev.

Redegørelsen skal være tilsynet i hænde senest den 15. oktober 2002 og bedes stilet til **Person 46**.

Spørgsmål vedrørende redegørelsen bedes rettet til **Person 47**.

Instituttets valgte revision og revisionschef har modtaget kopi af dette brev."

FINANSTILSYNETS UNDERSØGELSE AF BANKEN I 2003

Finanstilsynet foretog en undersøgelse af **Bank 3** i perioden 6. – 8. oktober 2003. Den 27. oktober 2003 sendte Finanstilsynet en rapport om undersøgelsen til bankens bestyrelse og direktion og til revisionschef **Vidne 39**. Det anføres blandt andet i rapporten (bind 1, 3653 ff. og bind C, 615 ff.):

"Rapport om undersøgelse i **Bank 3**

Denne rapport om undersøgelsen i **Bank 3** fremsendes under henvisning til lov om finansiel virksomhed § 66, stk. 3, 1. pkt.

Finanstilsynet foretog undersøgelse af **Bank 3** i perioden den 6. - 8. oktober 2003. Ved undersøgelsen blev gennemgået materiale udarbejdet af banken i overensstemmelse med tilsynets skrivelser af 19. juni 2003.

Undersøgelsen var ikke en fuld undersøgelse, men alene en såkaldt opfølgingsundersøgelse. På undersøgelsen blev gennemgået materiale vedrørende bankens kreditrisici, bestyrelsens forretningsorden, instruksen til direktionen og enkelte forretningsgange m.v. samt de koncernforbundne selskaber. Undersøgelsen fokuserede især på de engagementer, der ved den forrige undersøgelse blev karakteriseret som svage samt koncernens overordnede stillingtagen til og styring af risici i forbindelse med pantebreve.

Undersøgelsens konklusioner, som Finanstilsynet redegjorde for på møde den 20. oktober 2003 med deltagelse af bankens bestyrelse, direktion samt interne revisionschef, er følgende:

1. Overordnede forhold

Bestyrelsen som ledende organ

Banken har i efteråret 2001 erhvervet **FV** koncernen som et 100 % ejet selskab af banken. Banken ejer også investeringsselskabet **V12b A/S**, samt 37,5 % af aktierne i investeringsselskabet **V12 A/S**.

Som nævnt i rapporten fra forrige undersøgelse, fremgår det af lov om finansiel virksomhed § 36, stk. 1, at "i koncerner, hvor modervirksomheden er en finansiel holdingvirksomhed eller et pengeinstitut, finder bank- og sparekasselovens §§ 21 og 21a anvendelse på den finansielle holdingvirksom-

hed og koncernen". Modervirksomheden skal påse overholdelsen af disse bestemmelser.

Af aktieselskabsloven § 54 fremgår det, at bestyrelsen og direktionen forestår selskabets ledelse, idet direktionen varetager den daglige ledelse og skal derved følge de retningslinier og anvisninger, som bestyrelsen har givet. Endvidere fremgår det af aktieselskabslovens § 56, stk. 5, at i selskaber, som har aktier optaget til notering på en fondsbørs, skal bestyrelsen i sin forretningsorden fastlægge, hvorledes bestyrelsen fører tilsyn med direktionens ledelse af selskabets virksomhed og med datterselskaber.

Af lov om finansiel virksomhed § 14 fremgår det, at bestyrelsen skal udfærdige skriftlige retningslinjer for virksomhedens væsentligste aktivitetsområder, hvor arbejdsdelingen mellem bestyrelsen og direktionen fastlægges og hvor instituttets risikoprofil fastlægges. Af § 15 fremgår det bl.a., at en finansiel virksomhed skal have en god administrativ og regnskabsmæssig praksis, skriftlige forretningsgange på alle væsentlige aktivitetsområder og fyldestgørende interne kontrolprocedurer.

Det er således bestyrelsen opgave at udarbejde overordnede retningslinier og anvisninger for direktionen, herunder fastsætte grænser for kredit- og markedsrisici også på koncernniveau samt sikre at risiciene fordeles på de enkelte selskaber i koncernen. Endvidere er det bestyrelsens opgave at sikre de nødvendige forretningsgange til overholdelse af de udstukne grænser samt rapportering til bestyrelsen.

Da koncernens vigtigste aktivitetsområder omfatter investering i og formidling af pantebreve, opkøb af og inddrivelse af fordringer samt formidling af anparter udover de nævnte kredit- og markedsrisici, gælder disse krav ligeledes også for disse aktivitetsområder.

Finanstilsynet skal pålægge bestyrelsen at sikre overholdelsen af disse bestemmelser. Dette indebærer blandt andet, at bestyrelsen både for banken og koncernen skal udarbejde overordnede politikker, bemyndigelser til direktionens daglige disponering, regler for rapportering til bestyrelsen og forretningsgange for pantebrevs-, fordrings- og anpartsområdet. De overordnede politikker skal udarbejdes inden den 31. december 2003, og indsendes til tilsynet til orientering.

...

2. Pantebrevsområdet

Grænserne og overskridelse af grænserne

Det fremgår af bestyrelsens instruks til direktionen pkt. 3.2, at bankens samlede renterisiko ikke må overstige 8 % af bankens ansvarlige kapital. Det fremgår af pkt. 3.5, at direktionen kan erhverve omsættelige pantebreve til en samlet bogført værdi af højst 175 % af bankens ansvarlige kapital. Af instruksens pkt. 1. 7 fremgår, at grænserne i instruksen også gælder for hele koncernen.

Grænserne har gentagne gange været overskredet både på bank niveau og koncern niveau, og revisionen har gentagne gange bemærket overskridelserne overfor bestyrelsen, uden at bestyrelsen har sikret en overholdelse af grænserne. Uanset grænserne har været overskredet, har direktionen fortsat disponeret selvstændigt på området.

De grænser, der fastsættes i bestyrelsens instruks til direktionen, skal afspejle de dispositioner, der foretages i det daglige, jfr. Finanstilsynets vejledning for pengeinstitutter i henhold til lov om finansiel virksomhed § 15 under punktet "Generelt". Bestyrelsen skal således udforme instruks og dennes grænser således, at den, udover at sikre en overholdelse af lovens grænser, svarer til hvad bestyrelsen mener er acceptabelt for instituttet, og som afspejler instituttets faktiske behov. Meningen med instruks er selvfølgelig at denne skal overholdes. Bestyrelsen skal påse overholdelsen af instruks, og til dette brug skal der ske en rapportering til bestyrelsen jfr. Vejledningen pkt. 1.5.

Finanstilsynet skal derfor til fremtidig iagttagelse pålægge bestyrelsen at sikre, at instruksens grænser afspejler banken og koncernens faktiske behov, og at grænserne i instruks overholdes.

Rapportering:

Som nævnt ovenfor skal bestyrelsen påse overholdelsen af instruks, og til dette brug skal der ske en rapportering til bestyrelsen jfr. vejledningen pkt. 1.5. Rapporteringen skal ske på alle områder, hvor der er fastsat grænser for direktionen. Det er vigtigt at bestyrelsen sikrer sig, at rapporteringen er overskuelig og giver et retvisende billede af bankens og koncernens risici.

Særligt med den atypiske udlåns sammensætning og markedsrisiko banken og koncernen har, er det vigtigt med fokus på rapportering. Den rapportering der sker til bestyrelsen i dag, afspejler ikke fuldt ud udlåns sammensætningen og markedsrisikoen. Finanstilsynet skal derfor til fremtidig iagttagelse pålægge bestyrelsen at sikre en rapportering, der er overskuelig og giver et retvisende billede af bankens og koncernens risici.

Renterisiko

Som risikooplysning skal Finanstilsynet gøre bestyrelsen opmærksom på, at banken og koncernen har en af sektorens højeste renterisiko, primært som følge af det store udlån med fast rente (pantebrevsbeholdningen). Renterisikogrænsen i instruks til direktionen har gentagne gange været overskredet gennem en længere periode, jfr. ovenfor.

Som nævnt i tilsynets brev til banken af 18. februar 2003, fremgår kravene til hvorledes renterisikoen på pantebrevsbeholdningen skal opgøres af regnskabsbekendtgørelsen bilag 3. Det er denne opgørelse af renterisikoen, der skal indberettes til Finanstilsynet og fremgå af det offentliggjorte regnskab.

Dette er ikke til hinder for, at banken internt tillige opgør en renterisiko korrigeret for førtidsindfrielse, og som en note til regnskaberne offentliggør dette tal. Tilsynet stiller dog krav om, at bestyrelsen og direktionen som minimum tager stilling til renterisikoen opgjort efter regnskabsbekendtgørelsens regler.

V12 A/S

Banken ejer 37,5 % af aktierne i V12 A/S. Finanstilsynet har ved brev af 2. maj 2002 meddelt banken, at tilsynet ikke kan give dispensation til, at direktøren for banken kan sidde i bestyrelsen for V12c A/S (nu V12 A/S), jfr. lov om finansiel virksomhed, § 24, stk. 1, hvorefter en direktør i et pengeinstitut ikke må deltage i ledelsen eller driften af anden erhvervsvirksomhed.

Det fremgår af forretningsordenen for V12 A/S, at selskabet ledes af en komitee, en bestyrelse på 3 personer og en direktion på en person. Bankens direktør Part K er medlem af komiteen.

Som det fremgår ovenfor, vedrører forbuddet i lov om finansiel virksomhed § 24 al form for deltagelse i ledelsen eller driften af anden erhvervsvirksomhed. En komitee eller kommitterede medlemmer til en bestyrelse anses for at deltage i ledelsen eller driften af virksomheden jfr. den kommenterede bank- og sparekasselov side 171.

Tilsynet skal påtale denne overtrædelse af lov om finansiel virksomhed § 24, og pålægge banken at sikre overholdelsen af reglen fremover.

3. Kreditområdet.

Engagementer

På undersøgelsen blev gennemgået de 15 engagementer blandt bankens 80 største, der ved den seneste undersøgelse blev vurderet som svage men uden hensættelsesbehov, udvalgte engagementer blandt bankens 10 største engagementer og bankens 10 største hensættelsesengagementer. Endvidere blev gennemgået alle engagementer omfattet af lov om finansiel virksomhed § 20, stk. 1 eller stk. 4.

På baggrund af den ved undersøgelsen foretagne gennemgang af bankens engagementer, skal Finanstilsynet under henvisning til bank- og sparekasselovens § 32 og regnskabsbekendtgørelsens § 72 pålægge banken at foretage følgende ændringer i hensættelserne:

Eng.nr.	Navn	Ændring af hensættelse	Samlet hensættelse
2	...	+500	+500

Med hensyn til den nærmere begrundelse for ovennævnte regulering henvises til gennemgangen på undersøgelsen. Ovennævnte regulering skal foretages i bankens regnskab pr. 31. december 2003.

Engagementer med medlemmer af bestyrelsen og direktionen

Det fremgår af lov om finansiel virksomhed § 20, stk. 1, og Finanstilsynets vejledning pkt. 1.4.2.1, at der ikke må forekomme ubevilgede overtræk på engagementer med personer nævnt i lov om finansiel virksomhed § 20, stk. 1 og 4. Tilsynet skal påtale, at dette ikke altid overholdes, og pålægge banken at sikre overholdelsen heraf fremover.

Hensættelser

...

4. Andre forhold

FV koncernen

Finanstilsynet har ved brev af 27. december 2002 bedt banken om en redegørelse pr. 30. juni 2003 vedrørende afviklingen af FV selskaberne. Tilsynet har ikke modtaget denne redegørelse, men har i forbindelse med undersøgelsen fået en status på sagen.

Tilsynet skal indskærpe, at banken i henhold til lov om finansiel virksomhed § 67 er forpligtet til at give Finanstilsynet de oplysninger, der er nødvendige for tilsynets virksomhed. Tilsynet har bedt om en fornyet redegørelse for afviklingen af FV selskaberne pr. 31. december 2003, og skal pålægge bestyrelsen at sikre, at tilsynet modtager denne redegørelse.

Forhandlings- og bevillingsprotokollen

Finanstilsynet gennemgik bestyrelsens forhandlings- og bevillingsprotokol tilbage til forrige ordinære undersøgelse i november 2001, hvilket gav anledning til følgende bemærkninger:

Bevillingsprotokollen angiver fortsat ikke tydeligt, hvorvidt der er tale om engagementer, der bevilges af bestyrelsen, eller om det er efterretningssager.

Protokollen skal indrettes således, at det klart fremgår, hvilke engagementer, der er bevillingssager, hvilke der er § 20-sager og hvilke der er efterretningssager, herunder hvilke sager der er bevilget af direktionen som presse-ende sager, jf. punkt 1.3.5. i Finanstilsynets vejledning.

...

Kopi af denne skrivelse er samtidig sendt til bankens valgte revisorer og bankens revisionschef."

Finanstilsynets rapport blev omtalt på et bestyrelsesmøde den 15. marts 2004. Det anføres herom i referatet af bestyrelsesmødet (bind C, 557):

”Ad. 10:

Part K foretog gennemgang af rapport fra Finanstilsynet vedrørende undersøgelsen gennemført i perioden 6. - 8. oktober 2003.

Bestyrelsen tog rapporten til efterretning, og den blev derefter underskrevet. (Bilag 11 vedlagt).”

Det omtalte bilag 11 er Finanstilsynets brev af 27. oktober 2003.

I rapporten blev banken pålagt at udarbejde politikker og forretningsgange m.v. for en række områder, herunder pantebrevsområdet, og at indsende de formulerede politikker til Finanstilsynet inden den 31. december 2003. Det fremgår af ekstern revisions protokol af 25. februar 2004 vedrørende årsregnskab og koncernregnskab for 2003, at ledelsen over for revisionen havde oplyst, at disse politikker ikke var indsendt til Finanstilsynet inden for den fastsatte frist, men at nævnte politikker og forretningsgange m.v. var under udarbejdelse. Af ekstern revisions protokol af 4. februar 2005 vedrørende årsregnskab og koncernregnskab for 2004 fremgår det, at de interne politikker, som Finanstilsynet havde pålagt ledelsen for banken/koncernen at fremlægge, nu var udarbejdet og indsendt til Finanstilsynet til orientering (bind 2, 89, bind 2, 94, bind 2, 118, bind 2, 167, bind 2, 198 og bind 2, 194).

BREVVEKSLING MED FINANSTILSYNET I 2004-2006

Finanstilsynets brev af 17. december 2004

Ved brev af 17. december 2004 orienterede Finanstilsynet alle pengeinstitutter om regnskabsreglerne for indregning og måling af udlån og garantier, som trådte i kraft pr. 1. januar 2005. I brevet anføres det (bind 2, 1645 ff.):

”Til pengeinstitutterne

Orientering om ændrede regnskabsregler for indregning og måling (værdiansættelse) af pengeinstitutters udlån og garantier pr. 1. januar 2005

Pr. 1. januar 2005 træder nye regnskabsregler i kraft. De nye regnskabsregler, som også omfatter indregning og måling (værdiansættelse) af udlån¹ og garantier, har virkning fra og med regnskabsåret 2005.

I dette brev fastlægger Finanstilsynet de dokumentationskrav, som institutterne skal opfylde i forbindelse med indregning og måling af udlån og garantier. Forinden dokumentationskravene omtales vil følgende blive behandlet:

- Valg af regelgrundlag
- Nye regler for indregning og måling af udlån
- Nye regler for indregning og måling af garantier
- Visse problemstillinger i forbindelse med udarbejdelse af åbningsbalance pr. 1. januar 2005.

Herudover henleder Finanstilsynet afslutningsvist i brevet opmærksomheden på de områder, hvor det er acceptabelt, at fuldt udbyggede modeldata- og erfaringsgrundlag ikke er til stede i en overgangsperiode.

Valg af regelgrundlag

De finansielle virksomheder kan vælge at aflægge koncern- og selskabsregnskab i overensstemmelse med de internationale regnskabsstandarder (IAS/IFRS) fra og med regnskabsåret 2005². Børsnoterede finansielle virksomheder skal dog anvende IAS/IFRS i deres koncernregnskab³.

Vælger en finansiell virksomhed ikke at anvende IAS/IFRS, skal såvel koncern- som selskabsregnskabet følge reglerne i kapitel 13 i lov om finansiell virksomhed og reglerne i Finanstilsynets nye regnskabsbekendtgørelse⁴.

Nedenfor opridses kort de nye regler for indregning og måling af pengeinstitutters udlån og garantier. Gennemgangen er koncentreret om disse regnskabsposter, da de vurderes at være af væsentlig betydning for danske pengeinstitutter⁵.

Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at der ikke sker andre ændringer.

Indregning og måling af udlån i pengeinstitutter

Reglerne for indregning og måling af udlån er de samme, hvad enten de internationale regnskabsstandarder eller de danske regler følges.

I begge tilfælde kan den nuværende regnskabspraksis ikke længere anvendes. Regnskabsmæssigt anvendes begrebet 'engagement' ikke længere, og udlån og garantier skal fremover behandles hver for sig⁶.

Udlån skal ved den første indregning måles til dagsværdi med tillæg af de transaktionsomkostninger og fradrag af de modtagne gebyrer mv., som er direkte forbundet med erhvervelsen eller udstedelsen af udlånet (§ 43 / IAS 39.43). Dagsværdien vil ved første indregning i praksis svare til lånets pålydende værdi (pariværdi)⁷.

Videre gælder det, at den ikke trukne del af en kassekredit ikke kan indregnes som et udlån eller gøres til genstand for en nedskrivning. Hvis kassekreditens kontraktvilkår er udformet på en sådan måde, at instituttet ikke kan hindre kunden i at udnytte kreditrammen fuldt ud, vil der skulle indregnes en hensat forpligtelse, hvis der er tale om en tabsgivende kontrakt.

Efter den første indregning skal udlånene løbende reguleres til amortiseret kostpris⁸ (§§ 43 og 50 / IAS 39.46)⁹.

Nedskrivning af udlån

Det er især i forbindelse med nedskrivning af udlån som følge af værdiforringelse, at de nye regler adskiller sig fra de gældende regler. Efter de nye regler skal der ikke længere foretages nedskrivning af udlån på baggrund af en sandsynliggjort risiko for fremtidige tab. I stedet vil der efter de nye regler kun skulle foretages nedskrivning af udlån, hvor en eller flere begivenheder er indtruffet, som har medført en værdiforringelse.

Mere konkret skal pengeinstitutter fra og med 2005 for alle udlån vurdere, om der er indtrådt såkaldt objektiv indikation for værdiforringelse. Dette foretages ved individuel vurdering og/eller ved gruppevis vurdering (§ 51 / IAS 39.58).

Den individuelle vurdering skal foretages for alle individuelt signifikante udlån og udlån, der ikke kan passes ind i en gruppe (§ 52, stk. 1 / IAS 39.64). Herudover kan det enkelte institut vælge også at foretage individuel vurdering af ethvert andet udlån.

Gruppevis vurdering foretages på grupper af udlån, der har ensartede karakteristika med hensyn til kreditrisiko (§53, stk. 2 / IAS 39 AG87).

Udlån, som efter den individuelle vurdering ikke er blevet nedskrevet, skal overføres til en gruppe. Gruppen skal gøres til genstand for en gruppevis vurdering samt en eventuel gruppevis nedskrivning, jf. nedenfor (§ 53, stk. 1 / IAS 39.64).

Dette kan dog undlades for udlån, der ikke kan indpasses i en gruppe (§ 53, stk. 2 / IAS 39 AG87). Forinden undtagelsen anvendes, skal sådanne udlån dog tilstræbes indplaceret i en gruppe. Om nødvendigt kan der oprettes en eller flere grupper ud over de oprindelige.

Ved den individuelle vurdering anses objektiv indikation for værdiforringelse i det mindste at være indtruffet i tilfælde af en eller flere af nedenstående begivenheder (§ 52, stk. 2 / IAS 39.59).

1. Låntager er i betydelige økonomiske vanskeligheder.
2. Låntagers kontraktbrud, eksempelvis i form af manglende overholdelse af betalingspligt for afdrag og renter.
3. Virksomheden har ydet låntager lempelser i vilkårene, som ikke ville have været overvejet, hvis det ikke var på grund af låntagers

økonomiske vanskeligheder.

4. Det er sandsynligt, at låntager vil gå konkurs eller bliver underlagt anden økonomisk rekonstruktion.

Ved den gruppevisse vurdering anses objektiv indikation for værdiforringelse at være indtruffet, når observerbare data er tegn på, at der er indtruffet et fald i de forventede fremtidige betalinger fra den pågældende gruppe af udlån.

Sådanne data kan blandt andet være:

1. Forværring af betalingsmønstret fra den pågældende gruppe af udlån.
2. Ændring i forhold, der erfaringsmæssigt har sammenhæng med omfanget af betalingssvigt i en gruppe af udlån (§ 53, stk. 3 / IAS 39.59).

Faldet i de forventede fremtidige betalingsstrømme skal kunne måles pålideligt og må ikke kunne henføres til enkelte bestemte udlån i gruppen.

Til punkt 1 bemærkes, at det er nødvendigt, at det enkelte institut i forbindelse med inddeling af sine udlån i grupper vurderer, hvilke betalingsstrømme der forventes fra de enkelte grupper. Vurderes dette ikke på tidspunktet for opstilling af åbningsbalancen, er det ikke muligt på et senere tidspunkt objektivt og dokumenterbart at konstatere, om der er sket en forværring af betalingsmønstret fra gruppen.

En sådan vurdering skal også foretages fremover, når instituttet yder et nyt lån, som skal inkluderes i en gruppe.

Hvis der konstateres objektiv indikation for værdiforringelse på et individuelt vurderet udlån eller på en gruppe af udlån, og den eller de pågældende begivenheder har en virkning på størrelsen af de forventede fremtidige betalinger, foretages nedskrivning til nutidsværdien af de forventede fremtidige betalinger. Påvirkningen af de forventede fremtidige betalinger skal dog kunne måles pålideligt, for at der kan foretages nedskrivning.

I praksis kan instituttet dog ikke undlade indregning af en i øvrigt relevant nedskrivning under henvisning til, at størrelsen af nedskrivningen er vanskelig at vurdere. I et sådant tilfælde må instituttet basere indregningen af nedskrivningen på et kvalificeret skøn.

Ved beregning af nutidsværdien skal indtægter og omkostninger i forbindelse med overtagelse og realisation af sikkerheder indgå. Sikkerheder skal i den forbindelse opgøres til dagsværdi (§ 52, stk. 3, § 53 stk. 4 / IAS 39.63).

Udlån, der er konstateret individuelt værdiforringede, må ikke indgå i en gruppe. Identificeres et sådant udlån i en gruppe, skal udlånet fjernes fra gruppen og nedskrives individuelt (§ 54, stk. 2 / IAS 39.64, AG88).

For de individuelt vurderede udlån skal den oprindelige effektive rentesats anvendes som diskonteringsfaktor ved beregning af en nedskrivning på et fastforrentet udlån. For variabelt forrentede udlån skal den aktuelle effektive rentesats anvendes som diskonteringsfaktor (§ 52, stk. 4 / IAS 39.63, AG84)

Den effektive rente er lig med den rente, som medfører, at nutidsværdien af alle betalingsstrømmene fra udlånet svarer til den værdi, som udlånet måles til ved første indregning.

Ved beregning af nutidsværdien af en gruppe af udlån anvendes for fastforrentede udlån det vejede gennemsnit af de oprindeligt fastsatte effektive rentesatser. For variabelt forrentede udlån anvendes det vejede gennemsnit af de aktuelle effektive rentesatser på udlånene i gruppen (§ 53, stk. 5. / IAS 39.63, AG84).

Endelig gælder det for såvel individuelt vurderede som gruppevist vurderede udlån, at hvis udlånet/gruppen af udlån ikke længere er værdiforringet, skal den foretagne nedskrivning tilbageføres. (§ 54, stk. 1 / IAS 39.65).

En delvis tilbageførsel vil kunne forekomme, hvis værdien af stillede sikkerheder er forøget, men dog ikke så meget forøget, at udlånet/gruppen af udlån ikke længere er værdiforringet. Endvidere vil en delvis tilbageførsel kunne forekomme, hvis de forventede betalingsstrømme fra låntager forventes forbedret - men dog ikke så meget, at låntager bliver i stand til at betale de fulde kontraktmæssige ydelser på lånet.

Samspelet mellem den individuelle og den gruppevise vurdering af udlån er forsøgt illustreret med figuren i bilag I.

Indregning og måling af garantier i pengeinstitutter

Reglerne for indregning og måling af garantier er ligesom for udlån de samme, hvad enten de internationale regnskabsstandarder eller de danske regler anvendes.

Garantiforpligtelser skal som udgangspunkt behandles som andre hensatte forpligtelser, der er uvisse med hensyn til størrelse eller tidspunkt for afvikling.

Der foretages kun indregning af en garantiforpligtelse, hvis det er sandsynligt¹⁰, at forpligtelsen medfører et træk på virksomhedens økonomiske ressourcer, og forpligtelsen kan måles pålideligt, jf. dog nedenstående om en minimumsforpligtelse (§ 66, stk. 1/ IAS 37.14).

En garantiforpligtelse skal måles til det bedste skøn over de omkostninger, der er nødvendige for at indfri den aktuelle forpligtelse på balancedagen (§ 66, stk. 3 / IAS 37.36)

Videre gælder det, at hvis diskontering er af væsentlig betydning for størrelsen af en garantiforpligtelse, skal den måles til nutidsværdien af de omkost-

ninger, som forventes at være nødvendige for at indfri forpligtelsen (§ 66, stk. 4 / IAS 37.45).

Den diskonteringssats, som skal anvendes ved beregning af nutidsværdien, skal svare til den aktuelle risikofrie markedsrente reguleret, så den afspejler de risici, der er specifikt forbundet med forpligtelsen. Dog må diskonteringssatsen ikke afspejle de risici, der allerede er foretaget regulering for ved udarbejdelse af skønnet over de fremtidige omkostninger (§ 66, stk. 5 / IAS 37.47).

Med andre ord skal der ved beregning af forpligtelsens nutidsværdi anvendes en diskonteringssats, som afspejler kreditrisikoen på pengeinstituttet selv. I praksis vil denne diskonteringssats svare til, hvad pengeinstituttet skal betale for at 'funde' sig.

Imidlertid skal garantier som minimum indregnes til en værdi svarende til den præmie eller provision, som instituttet har modtaget for at påtage sig garantien. Efterfølgende skal forpligtelsen afskrives systematisk over garanti-perioden, med mindre det må forventes, at garantien bliver aktuel, således at der skal hensættes et større beløb (§ 66, stk. 6).

Reglen om en minimumsforpligtelse har baggrund i de internationale regnskabsstandarder. Efter reglen skal en garanti ved første indregning således måles til forpligtelsens dagsværdi, svarende til præmien eller provisionen modtaget for at stille garantien.

Alle garantiforpligtelser skal gennemgås på hver balancedag og reguleres således, at de afspejler det bedste aktuelle skøn. Er det ikke længere sandsynligt, at garantiens indfrielse vil medføre et træk på virksomhedens økonomiske ressourcer, skal forpligtelsen tilbageføres (§ 67, stk. 1 / IAS 37.59).

Endvidere gælder det, at en garantiforpligtelse kun må anvendes til dækning af de omkostninger, som ved første indregning begrundede forpligtelsen (§ 67, stk. 2 / IAS 37.61). Et institut kan således ikke indregne en generel forpligtelse, der ikke kan henføres direkte til en eller flere specifikke garantier. Endvidere gælder det, at hvis der opstår et tab på en garanti, som der ikke var hensat til, kan dette tab ikke modregnes i andre indregnede garantiforpligtelser, som endnu ikke er blevet aktive. Det uventede tab skal derimod føres direkte i resultatopgørelsen.

Åbningsbalance

Skiftet fra de hidtidige regler til regnskabsbekendtgørelsen eller de internationale standarder er - for så vidt angår indregning og måling af udlån og garantier - at betragte som en ændring af anvendt regnskabspraksis.

Ved ændring af anvendt regnskabspraksis skal der som udgangspunkt foretages tilpasning af sammenligningstal. I forhold til finansielle instrumenter, herunder udlån og garantier, gives i reglerne en lempelse i forbindelse med overgang til de nye regler, således at sammenligningstallene ikke behøver at blive tilrettet.

Som følge af denne lempelse skal det enkelte institut - i forhold til udlån og garantier - indregne den akkumulerede virkning af primoændringen direkte på egenkapitalen i åbningsbalancen pr. 1. januar 2005. Ændringen vil dermed ikke have noget effekt på resultatopgørelsen. Sammenlignings-tallene for 2004 kræves ikke tilpasset.

Udlån

De transaktionsomkostninger, gebyrer mv., der skal justeres for ved den første indregning af et udlån, skal der som udgangspunkt også tages hensyn til ved opgørelse af den værdi, der skal indregnes i åbningsbalancen pr. 1. januar 2005, jf. dog nedenfor.

Skønner et institut, at hensyntagen til udlånenes oprindelige transaktionsomkostninger (nettovirkningen af afholdte transaktionsomkostninger og modtagne gebyrer mv.) vil påvirke åbningsbalancen **væsentligt**, foretages indregning af nettovirkningen i åbningsbalancen. Grundlaget for indregningen er enten det fornødne datagrundlag eller alternativt et kvalificeret skøn over påvirkningen.

Hvis hensyntagen til de oprindelige transaktionsomkostninger (nettovirkningen) ikke vil påvirke åbningsbalancen væsentligt, og det er vanskeligt at finde frem til omkostningerne, kan instituttet undlade at foretage indregning af transaktionsomkostningerne.

For udlån, som fremover skal vurderes individuelt, og som i årsrapporten for 2004 er nedskrevet enten individuelt eller gruppevist, skal instituttet i forbindelse med indregningen i åbningsbalancen tilbageføre alle tidligere foretagne nedskrivninger (hensættelser) og foretage en ny vurdering af nedskrivningsbehovet. I den forbindelse skal instituttet vurdere, om der er individuel objektiv indikation for værdiforringelse. Hvis det er tilfældet, skal instituttet give sit bedste skøn over, hvorledes den forventede fremtidige betalingsstrøm fra udlånet er, og beregne nutidsværdien af den.

For udlån, som fremover skal vurderes individuelt, og som i årsrapporten for 2004 ikke er nedskrevet hverken individuelt eller gruppevist, behøver det enkelte institut som udgangspunkt ikke vurdere nedskrivningsbehovet. Dette skyldes, at de nye regler i modsætning til de hidtidige først kræver nedskrivning, når der er indtrådt en objektiv indikation for værdiforringelse. Er der konstateret en sådan indikation på et af disse udlån, skal instituttet imidlertid foretage en vurdering af nedskrivningsbehovet, jf. ovenfor.

For de udlån, som fremover skal vurderes gruppevist, skal instituttet i forbindelse med indregningen i åbningsbalancen tilbageføre alle tidligere foretagne nedskrivninger (hensættelser) og i stedet anvende de af instituttet opstillede modeller for beregning af nye gruppevise nedskrivninger. Hvis der blandt de udlån, som fremover skal vurderes gruppevist, måtte være udlån som efter de hidtidige regler er individuelt nedskrevet, skal disse udlån, vurderes individuelt i forbindelse med indregning i åbningsbalancen. Dette

samme vil gøre sig gældende for de udlån, hvorpå der er individuel objektiv indikation for værdiforringelse pr. 1. januar 2005.

Som tidligere nævnt anses objektiv indikation for værdiforringelse blandt andet at være indtruffet, hvis der er:

1. sket en forværring af betalingsmønsteret fra den pågældende gruppe af udlån eller
2. der er konstateret ændringer i forhold, der erfaringsmæssigt har sammenhæng med omfanget af betalingsvigt i gruppen.

Eftersom gruppeinddelingen efter de nye regler første gang finder sted i forbindelse med udarbejdelse af åbningsbalancen pr. 1. januar 2005, er det vanskeligt at fastslå, om der er sket en forværring af betalingsmønsteret fra gruppen siden den første indregning (punkt 1).

Principielt set kan forholdet kun undersøges ved for hvert udlån, som places i en gruppe, at opgøre, hvilke forventninger instituttet havde til det pågældende udlån på det tidspunkt, hvor udlånet blev ydet. Gruppens samlede oprindelige forventninger kan herefter opgøres og sammenholdes med de aktuelle forventninger, hvorved det kan konstateres, om der er sket en forværring af betalingsmønsteret.

Denne fremgangsmåde vil i praksis være vanskelig for flere institutter at følge, idet ikke alle institutter nødvendigvis har skønnet over de forventede betalingsstrømme ved etablering af de eksisterende udlån.

Som følge heraf kan Finanstilsynet acceptere, hvis det enkelte institut i forbindelse med udarbejdelse af åbningsbalancen alene vurderer, om der er sket en forværring af betalingsmønsteret fra en gruppe af udlån ved at sammenholde den gennemsnitlige risikopræmie på gruppens udlån med den risikopræmie, som instituttet ville forlange, hvis gruppen af udlån skulle ydes pr. 1. januar 2005.

Med andre ord skal instituttet foretage en nedskrivning af gruppen, hvis instituttet pr. 1. januar 2005 ville forlange en større gennemsnitlig risikopræmie for at udstede den pågældende gruppe af udlån end den gennemsnitlige risikopræmie, som rent faktisk er indeholdt i den gennemsnitlige rente for gruppen.

Risikopræmien og ikke den gennemsnitlige forrentning anvendes som målestok, idet anvendelse af sidstnævnte vil føre til, at ændringer i det generelle renteniveau (den risikofrie rente) vil have betydning for nedskrivningen, hvilket ikke vil være korrekt.

Garantier

For garantiforpligtelser gælder det, at instituttet i forbindelse med udarbejdelse af åbningsbalancen skal opløse de nuværende garantiaktiver og garantiforpligtelser og erstatte disse med hensatte garantiforpligtelser opgjort i overensstemmelse med de nye regler.

Dokumentation

Institutterne skal fremover som minimum løbende dokumentere nedenstående. De opstillede krav gælder, hvad enten instituttet anvender de internationale regnskabsstandarder eller de danske regler.

For individuelt vurderede udlån

- Oversigt over hvilke udlån, instituttet betragter som individuelt signifikante.
- Oversigt over eventuelle udlån, som instituttet vurderer ikke kan indplaceres i en gruppe.
- Oversigt over øvrige udlån, som er individuelt vurderet.
- Oversigt over alle udlån, hvor instituttet vurderer, at der er indtrådt individuel objektiv indikation for værdiforringelse. For hvert af disse udlån skal der foreligge dokumentation for, at der er indtrådt en indikation.
- For hvert af de udlån, hvor instituttet vurderer, at der er indtrådt objektiv indikation for værdiforringelse, skal der foreligge beregning af nutidsværdien af de forventede fremtidige betalinger fra udlånet samt beregning af et eventuelt nedskrivningsbehov.
- For hvert udlån, hvor en nedskrivning er helt eller delvist tilbageført i forhold til sidste regnskabsaflæggelse, skal der foreligge beregning af nutidsværdien af de forventede fremtidige betalingsstrømme, som viser, at der ikke længere er det samme nedskrivningsbehov. I den forbindelse skal instituttet redegøre for enten, at den pågældende indikation ikke længere er til stede, eller at der i øvrigt er indtrådt en eller flere begivenheder, som har en positiv indvirkning på de forventede fremtidige betalingsstrømme.

For gruppevist vurderede udlån

- Dokumentation for, at gruppeinddelingen af udlån er foretaget således, at de enkelte grupper har ensartede karakteristika med hensyn til kreditrisici.
- Skøn over, hvilke betalingsstrømme der forventes fra de enkelte grupper. De foretagne skøn og grundlaget herfor skal kunne dokumenteres.
- Beskrivelse af de forhold, som instituttets modeller for gruppevis nedskrivning bygger på. Med andre ord beskrives sammenhængene mellem ændringer i specifikke observerbare data og nedskrivningsbehov.
- Oversigt over grupper, hvorpå der er foretaget nedskrivning. For hver af disse grupper skal der foreligge dokumentation for, at en porteføljemæssig indikation for værdiforringelse er indtrådt, samt en nedskrivningsberegning.
- For hver gruppe af udlån, hvor en gruppevis nedskrivning er helt eller delvist tilbageført i forhold til sidste regnskabsaflæggelse, skal der foreligge beregninger af nutidsværdien af gruppens fremtidige forventede betalingsstrømme, som viser, at der ikke længere er det samme nedskrivningsbehov. I den forbindelse skal det dokumenteres enten, at den pågældende indikation ikke længere er til ste-

de, eller at der i øvrigt er indtrådt en eller flere begivenheder, som har en positiv virkning på gruppens forventede fremtidige betalingsstrømme.

- Dokumentation for, at der er foretaget "back test" ¹¹ af de opstillede modeller og de beregnede gruppevise nedskrivninger samt resultaterne af de gennemførte tests.

For garantiforpligtelser

- Oversigt over alle garantiforpligtelser med angivelse af, hvilke garantier der er indregnet som forpligtelser, og hvilke der ikke er.
- For alle indregnede garantier dokumenteres, at det er sandsynligt¹², at garantien bliver effektiv. Ved gruppevis vurdering af garantier dokumenteres de foretagne skøn over tab ved anvendelse af relevant erfaringsmateriale. Ved individuel vurdering redegøres for grundlaget for det konkrete kvalificerede skøn.
- Ovennævnte krav gælder ikke for de garantier, som alene er indregnet på baggrund af minimumsreglen. For disse garantier gælder, at det dokumenteres, at der er talmæssig sammenhæng mellem de modtagne præmier, provisioner mv. og de indregnede forpligtelser.
- For tilbageførte garantiforpligtelser dokumenteres, at det ikke længere er sandsynligt, at garantien bliver effektiv.
- Dette gælder dog ikke for de forpligtelser, som oprindeligt blev foretaget på baggrund af minimumsreglen. Ved tilbageførsel (afskrivning) på disse garantier dokumenteres, at der er talmæssig sammenhæng mellem periodens længde og størrelsen af tilbageførslen.

Opbygning af data- og erfaringsgrundlag

Finanstilsynet er opmærksomt på, at datagrundlaget for de gruppevise nedskrivninger i en opstartsperiode - herunder ved udarbejdelse af åbningsbalancen - ikke er fuldt udbygget, og at det i en sådan periode vil være nødvendigt at foretage visse kvalificerede skøn. "Back-tests" vil naturligvis også først kunne foretages, når der foreligger en egentlig model og et relevant datagrundlag.

Finanstilsynet forventer imidlertid, at institutterne fra 1. januar 2005 påbegynder opbygning af det relevante datagrundlag, og at modellerne senest er fuldt udbyggede til brug for årsregnskabet for 2006.

I forhold til garantiforpligtelser er Finanstilsynet ligeledes opmærksomt på, at der ikke i alle tilfælde foreligger et tilstrækkeligt dokumenteret erfaringsgrundlag pr. 1. januar 2005. I disse tilfælde må instituttet foretage kvalificerede skøn og underbygge disse i den udstrækning, det er muligt for instituttet.

Opbygning af et relevant erfaringsgrundlag bør også i forhold til garantier påbegyndes fra 1. januar 2005 og være fuldt udbygget til brug for årsregnskabet for 2006.

For de øvrige dokumentationskrav forventes disse efterlevet uden en tilsvarende indkøringsperiode.

Videre bemærkes, at efterfølgende ændringer af nedskrivninger på udlån og størrelsen af garantiforpligtelser, som følge af bedre data/erfaringsgrundlag, er at betragte som ændringer af et regnskabsmæssigt skøn. Den beløbsmæssige indvirkning af ændringen skal derfor indregnes i resultatopgørelsen.

Endelig skal Finanstilsynet gøre opmærksom på, at der også pr. 1. januar 2005 træder nye regler om beregning af solvensbehov i kraft. Disse regler indebærer blandt andet, at det enkelte institut selv skal vurdere sit solvensbehov.

Finanstilsynet beklager det sene udsendelsestidspunkt for dette orienteringsbrev. Forholdet skyldes, at regelgrundlaget først for nyligt er faldet på plads. ...”

Finanstilsynets brev af 31. januar 2006

Ved brev af 31. januar 2006 rettede Finanstilsynet henvendelse til **Gl. B1** og andre pengeinstitutter vedrørende en undersøgelse af omfanget af nedskrivnings-/hensættelsesengagementer, der var overført mellem pengeinstitutterne (bind 1, 3774 ff.).

Gl. B1 sendte herefter ved brev af 6. februar 2006 Finanstilsynet oplysninger herom (bind 1, 3779).

Finanstilsynets advarsel i 2006 om en mulig ”prisboble”

Ved brev af 3. februar 2006 rettede Finanstilsynet henvendelse til bestyrelsen og direktionen for **Gl. B1** samt til andre pengeinstitutter om prisudviklingen på fast ejendom og opgørelse af solvensbehov. Det anføres i brevet (bind 1, 3835 f.):

”Prisudvikling på fast ejendom og opgørelse af solvensbehov

Det danske boligmarked er præget af en betydelig prisstigningstakt. I nogle områder er der endog meget betydelige stigninger. Dette giver anledning til bekymring for, om udviklingen er spekulativt drevet i et omfang, så der er tale om en prisboble, hvor de nuværende prisstigninger er drevet af forventninger om endnu højere priser i fremtiden. Også for andre typer af fast ejendom end de private ejerboliger har der i de senere år været betydelige prisstigninger.

Samtidig bemærker Finanstilsynet, at der i de senere år har været en betydelig vækst i udlån, som er baseret på finansiering af fast ejendom, såvel pri-

vate ejerboliger som andre ejendomme. Hertil kommer, at risikoen på fast ejendom også via garantistillelse fra pengeinstitutter overfor realkreditinstitutter er ændret i forhold til tidligere. Således har pengeinstitutter i dag en større del af den samlede risiko på lån med pant i fast ejendom end tidligere.

Finanstilsynet gør derfor opmærksom på, at institutternes bestyrelse og direktion i deres risikovurdering ikke længere kan se bort fra den mulighed, at der kan være tale om en prisboble, og at der på et tidspunkt kan ske et prisfald. Det kan ske i forbindelse med en rentestigning, men det kan også ske uafhængigt heraf.

I den forbindelse henviser Finanstilsynet til bestemmelsen i § 124, stk. 3, i lov om finansiel virksomhed, som trådte i kraft pr. 1. januar 2005, om, at bestyrelse og direktion på baggrund af instituttets risikoprofil skal opgøre instituttets individuelle solvensbehov.

Det fremgår af tilsynets vejledning af 30. juni 2005, at opgørelsen af solvensbehovet skal være fremadrettet, således at instituttet ved opgørelsen skal lægge vægt på de fremtidige forventninger og mindre på de historiske erfaringer.

I pengeinstitutter vil kreditområdet (udlån og garantier) som oftest være det væsentligste område. Fokus skal være på vurderingen af den andel af udlån og garantier, der udviser – eller potentielt kan have – svaghedstegn. Det fremgår også af lovbemærkningerne, at bestyrelsen og direktionen skal tage stilling til instituttets koncentration af risici. For udlån til finansiering af fast ejendom og garantier stillet i forbindelse hermed har det betydning såvel for den geografiske risikokoncentration – hvor et institut har udlån m.v. til ejendomme i områder med særlig risiko for prisfald – som for risikokoncentration vedrørende sikkerheder, hvor en stor del af udlånene m.v. er sikret ved pant i fast ejendom. Hertil kommer låntagers risiko for større renteudgifter og formuetab som følge af rentestigninger, i det omfang finansiering af fast ejendom væsentligt er baseret på variabelt forrentede lån, f.eks. fordi foranstående realkreditlån er ydet som rentetilpasningslån.

Hvis instituttet har store engagementer, der væsentligt er baseret på fast ejendom, skal også dette forhold indgå i bestyrelsens og direktionens vurdering af solvensbehovet.

Det fremgår ligeledes af Finanstilsynets vejledning, at det enkelte institut skal udarbejde skriftlig dokumentation for, hvorledes man er nået frem til det opgjorte solvensbehov. I vid udstrækning er der metodefrihed, og bestyrelse og direktion kan tage udgangspunkt i mere eller mindre avancerede modeller. Anvendelse af følsomhedsanalyser (stress-tests) vil i den forbindelse være et redskab til at teste, hvilke påvirkninger instituttet som minimum skal kunne klare.

Finanstilsynet beder bestyrelsen og direktionen informere instituttets revisorer om dette brev.

Tilsvarende breve er sendt til de øvrige pengeinstitutter og realkreditinstitutter.”

Finanstilsynet udsendte en pressemeddelelse om sit brev, hvori det anføres (bind 1, 7491):

”Finanstilsynet sender brev til pengeinstitutter og realkreditinstitutter om prisudviklingen på fast ejendom og opgørelse af solvensbehov

Finanstilsynet har pr. 3. februar 2006 sendt breve til bestyrelsen og direktionen i pengeinstitutter og realkreditinstitutter.

Den direkte årsag er, at der i de senere år har været en betydelig udlånsstigning, som væsentligt vedrører finansiering af fast ejendom.

Der er ydet betydelige lån til private typisk i forbindelse med køb af fast ejendom. En del af disse lån er ydet med variabel rente, således at den enkelte familie vil få færre penge til forbrug, hvis renten stiger. Samtidig kan en rentestigning få den effekt, at ejendommens markedspris falder. Ligeledes er en del af udlånet til erhvervsejendomme ydet med variabel rente. Også her kan en rentestigning få konsekvenser, hvis renteutgiften bliver så betydelig, at ejendommens indtægter ikke længere kan dække udgifterne.

Både for private ejer- og andelsboliger og for erhvervsejendomme har der i de senere år været stigende priser de fleste steder i landet. I nogle områder er det endog meget betydelige prisstigninger. Der kan derfor være tale om en prisboble, dvs. en spekulativt drevet prisudvikling, hvor de nuværende prisstigninger er drevet af forventninger om endnu højere priser i fremtiden. Hvis der er tale om en prisboble, er der risiko for, at prisen falder. Hvorvidt der rent faktisk er tale om en prisboble, tager Finanstilsynet ikke stilling til.

Anledningen til brevene er også, at der pr. 1. januar 2005 blev indført en ny regel for pengeinstitutter og realkreditinstitutter, som betyder, at bestyrelsen og direktionen skal tage stilling til solvensbehovet for det enkelte institut vurderet ud fra instituttets risikoprofil. Solvensbehovet er udtryk for den kapital, der fremadrettet er nødvendigt for, at det pågældende institut kan drives forsvarligt i forhold til instituttets udlån m.v.

Finanstilsynet skriver derfor til bestyrelsen og direktionen i penge- og realkreditinstitutter, at de ved opgørelsen af solvensbehovet, skal være opmærksomme på at indregne den risiko, instituttet måtte have vedrørende udlån baseret på sikkerhed i fast ejendom.

Finanstilsynet forventer ikke, at brevene giver anledning til, at solvensbehovet generelt vil blive væsentligt forhøjet. Finanstilsynets breve er mere ment som et signal om fremover at udvise særlig omhu på området.”

Finanstilsynets brev af 3. februar 2006 blev omtalt på et ekstraordinært bestyrelsesmøde den 7. februar 2006. Det anføres herom i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6505):

”Part K oplyste, at der er modtaget brev fra Finanstilsynet, hvori der advares for mulighed for overophedning af det danske boligmarked.

Det blev aftalt, at brevet eftersendes til det enkelte bestyrelsesmedlem.”

Bankens brev af 14. marts 2006 til Finanstilsynet om væksten i udlån

På et bestyrelsesmøde den 1. marts 2006 drøftede man under dagsordenpunkt 4 ”Godkendelse af koncernregnskab 2005” blandt andet væksten i udlån. Det anføres herom i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6510):

”Det samlede udlån andrager 3,949 mia. kr. mod 2,1 mia. kr. i 2004.

Det samlede udlån er dermed vokset med 1,8 mia. kr. svarende til en stigning på hele 86,8%.

Part K oplyste, at den kraftige udlånsvækst sikkert afstedkommer et brev fra Finanstilsynet, hvori koncernen bliver anmodet om at redegøre for udlånsvæksten.

Part K indstillede, at koncernen allerede nu afsender et brev med redegørelse.

Bestyrelsen var enig heri.”

Ved brev af 14. marts 2006 rettede banken herefter henvendelse til Finanstilsynet om udlånsvæksten i Gl. B1 -koncernen i 2005. Det anføres i brevet (bind 1, 3837 f.):

”Udlånsvæksten i Gl. B1 -koncernen i 2005

Af bankens årsregnskab for 2005 fremgår en udlånsvækst på i alt kr. 1.835 mio. svarende til en stigning på 87% i forhold til udlånet ultimo 2004. På den baggrund finder vi det på sin plads på forkant at give en kort redegørelse for udviklingen.

Udlånsvæksten er sammensat af en stigning på kr. 247 mio. på udlån og tilgodehavender til dagsværdi og kr. 1.588 mio. på udlån og tilgodehavender til amortiseret kostpris.

Væksten på kr. 247 mio. på udlån og tilgodehavender til dagsværdi hidrører i det væsentlige fra en øget pantebrevsbeholdning på kr. 220 mio. i datterselskaberne V13 A/S og V12 A/S. Banken har efterfølgende solgt vores andel af V12 A/S.

Af væksten på kr. 1.588 mio. på udlån og tilgodehavender til amortiseret kostpris hidrører kr. 745 mio. fra udlån (factoringkreditter) i datterselskabet **V20 A/S**, som blev købt pr. 1. maj 2005.

Væksten i bankens udlån i 2005 på kr. 829 mio. er foretaget uden særlige bindinger på opsigelsesvilkår og løbetid. Væksten kan relateres til et antal større engagementer med følgende kommentarer:

- Engagementet med moderselskabet til **Gl. B1** er udvidet med kr. 81,6 mio.
- Engagementer til investering i børsnoterede obligationer og investeringsbeviser er udvidet med kr. 164 mio. Der er sikkerhed i disse værdipapirer med individuel overdækning
- Engagementer til ejendomsinvesteringer er udvidet med kr. 290,7 mio. Der er pant i disse ejendomme og som hovedregel ligger sikkerheden indenfor 70% af købspris. Et engagement på kr. 44 mio. ligger i spændet 0 - 100%
- Desuden har banken ydet engagementer til investering i pantebreve. Banken har pant i disse, ligesom der er aftalt individuel overdækning
- Herudover kommer væksten på øvrige engagementer

Såfremt ovennævnte orientering giver anledning til spørgsmål eller kommentarer, hører vi gerne nærmere.”

Bankens brev af 21. august 2006 til Finanstilsynet

Ifølge en rapport af 26. juli 2006 fra intern revision vedrørende **Virksomhed 15 ApS** havde banken overskredet engagementsgrænsen i FIL § 145 i forbindelse med udstedelse af en garanti. Intern revision anbefalede derfor, at der blev etableret yderligere kontroller med det formål at afdække og forebygge fremtidige problemer i forhold til FIL § 145 (bind 2, 657 ff.).

På et bestyrelsesmøde den 16. august 2006 oplyste **Part K**, at banken var i gang med at forberede en redegørelse til Finanstilsynet vedrørende overskridelse af 25% grænsen for engagementet med **Virksomhed 15 ApS**. **Part K** oplyste endvidere, at det var blevet besluttet at etablere et overvågningssystem for de engagementer, der nærmer sig 25% grænsen, og at bestyrelsen med virkning fra september måned fremover ville få forelagt denne oversigt. Endelig oplyste **Part K**, at der var iværksat tiltag til forbedring af både datadisciplin samt dokumentetablering i erhvervsafdelingen (bind 1, 6544 f.).

Ved brev af 21. august 2006 meddelte banken herefter Finanstilsynet, at banken i et tilfælde havde overskredet engagementsgrænsen i FIL § 145. Grænsen var ifølge brevet overskredet i samlet set 7 dage i perioden 9. – 15. februar 2006 (bind 1, 3846 og bind 1, 3873).

Ved brev af 27. september 2006 meddelte Finanstilsynet, at Finanstilsynet tog redegørelsen til efterretning (bind 1, 3848, bind 1 3872 og bind A, 1823).

Finanstilsynets brev af 2. november 2006 om væksten i udlån og bankens likviditet

Ved brev af 2. november 2006 rettede Finanstilsynet henvendelse til bestyrelsen og direktionen for **Gl. B1** samt til andre pengeinstitutter og anmodede om en redegørelse for væksten i udlån. Det anføres i brevet til **Gl. B1** (bind 1, 3959 f. og bind C, 4211 f.):

”Finanstilsynet har i forbindelse med gennemgangen af kvartalsindberetningerne konstateret, at der har været en betydelig stigning i udlånporteføljen hos nogle pengeinstitutter i gruppe 1-4.

Finanstilsynet har bemærket, at instituttet har haft en vækst i udlån fra ultimo juni 2005 til ultimo juni 2006 på 93 %. Til sammenligning udgjorde den gennemsnitlige vækst i udlån for alle grupper 22,6 % på institutniveau og 20,1 % på koncernniveau.

Det bemærkes, at det er Finanstilsynets erfaring, at der i mange tilfælde har været en sammenhæng mellem stor udlånsvækst og dårlig bonitet i udlånporteføljen.

Finanstilsynet skal derfor anmode om en redegørelse for årsagerne til den kraftige vækst, samt hvilke overvejelser instituttets bestyrelse og direktion har gjort sig i relation hertil.

Redegørelsen skal indeholde information om, hvilke kundegrupper og hvilke udlånsformer der er årsag til væksten.

Til orientering kan det oplyses, at de institutter/koncerner med den største stigning i udlånporteføljen, hvor udlånporteføljen samtidig udgør mere end 3 gange egenkapitalen, er blevet anmodet om at indsende ovennævnte redegørelse.

Finanstilsynet har samtidig konstateret, at der på institutniveau har været en stor vækst i udlån i forhold til instituttets arbejdende kapital, Instituttet havde udlånt 104,2 % af instituttets arbejdende kapital medio 2006. Gennemsnittet for gruppe 1-4 institutter i samme periode var på cirka 70 %.

Det bemærkes, at det er Finanstilsynets erfaring, at der i mange tilfælde har været en sammenhæng mellem høj gearing af den arbejdende kapital og dårlig likviditet.

Instituttets bestyrelse og direktion anmodes om at være opmærksom på ovenstående forhold ved overvejelser om instituttets likviditet.

Redegørelsen skal være Finanstilsynet i hænde senest den 17. november 2006.

Spørgsmål vedrørende redegørelsen kan rettes til fuldmægtig **Vidne 34**.

Bankens valgte revision og revisionschef har modtaget kopi af dette brev.”

Banken besvarede Finanstilsynets henvendelse ved et brev af 16. november 2006, hvori det anføres (bind 1, 3963 f. og bind C, 4213 f.):

”Udlånsvæksten i **Gl. B1**

Gl. B1 har i perioden 30/6 2005 til 30/6 d.å. haft en vækst i udlånet på 93% eller kr. 1.597 mio. Finanstilsynet har på den baggrund anmodet om en redegørelse for årsagerne til den kraftige vækst, samt hvilke overvejelser bankens bestyrelse og direktion har gjort sig i relation hertil.

Ovennævnte udlånsvækst hidrører bl.a. fra en vækst på ca. kr. 170 mio. i en øget pantebrevsbeholdning. Efterfølgende frasalg har medført, at beholdningen nu er mindre end ultimo juni 2005.

Derudover har banken haft en vækst i udlånet på ca. kr. 1.429 mio. Denne vækst er foretaget uden særlige bindinger på opsigelsesvilkår og løbetid. Den væsentligste vækst kan relateres til følgende områder:

Typer:	Kr. mio.
Ejendomsfinansiering med aftalt afvikling under 2 år. Udlægskreditter/Mellemfinansiering/Bygge­kreditter Der finansieres typisk med 1. prioritets pant	450
Ejendomsfinansiering uden aftalt afvikling. Typisk pantesikret under 80% af købesummen	100
Koncernrelaterede engagementer	100
Investeringskreditter til køb af aktier/investeringsforeninger Sikkerhed i papirerne	200
Investeringskreditter til køb af pantebreve Sikkerhed i pantebrevene og typisk med krav om overdækning	300

Det resterende udlån på ca. kr. 275 mio. er fordelt på lokale og øvrige engagementer.

I forbindelse med væksten orienteres bestyrelsen på månedsbasis om udviklingen i udlånet fordelt på forskellige typer. I denne orientering gives også informationer om, hvilke væsentlige kunder udlånet er ydet til. Seneste orientering følger vedlagt.

Ovennævnte udlånsvækst har naturligvis medført, at vi har arbejdet med vores politik på likviditetsområdet. Den overordnede målsætning er, at likviditetsbehovet skal afdækkes ved låneoptagelse efter følgende 3 trancher:

- 1/3 af bankens låneoptagelse skal have løbetid på 0-1 år
- 1/3 af bankens låneoptagelse skal have løbetid på 1-3 år
- 1/3 af bankens låneoptagelse skal have løbetid på 3-5 år

Målsætning og behov vurderes løbende.

Banken har i indeværende år optaget et syndikeret lån (senior) via **Bank 22** på 57,5 mio. EUR (kr. 428 mio.) med udløb 30/6 2011. Derudover er aftalt optaget et syndikeret lån (senior) via **B19** på 55 mio. EUR (kr. 410 mio.) med udløb 7/12 2009. Alle detaljer er aftalt og udbetaling sker primo december d.å.

Derudover har vi ekstra fokus på indlånet. Således er bankens indlån i perioden steget med ca. kr. 400 mio.

Afslutningsvis har vi netop gennemført en kapitaludvidelse, der tilfører banken ca. kr. 140 mio. i provenu.

Såfremt ovennævnte redegørelse giver anledning til spørgsmål eller kommentarer, hører vi gerne nærmere.”

Finanstilsynets brev og bankens svar blev omtalt på et bestyrelsesmøde den 27. november 2006. Det anføres herom i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6577):

” **Part K** oplyste, at **Gl. B1** har modtaget brev 2. november 2006 fra Finanstilsynet, hvori der anmodes om en redegørelse dels for udlånsvæksten samt likviditetssituationen.

Både brev fra Finanstilsynet og bankens svar har været udsendt til bestyrelsen, og **Part K** konstaterede, at der ikke var indkommet indsigelser mod svarbrevet. (Bilag 8 a-b vedlagt)”

De omtalte bilag 8 a-b er henholdsvis Finanstilsynets og bankens breve.

Finanstilsynets brev af 6. december 2006 om regnskabsregler

Ved brev af 6. december 2006 gav Finanstilsynet alle pengeinstitutter en orientering om regnskabsregler for indregning og måling af udlån og garantier m.v. Det anføres blandt andet i brevet (bind 1, 3983 og bind 1, 3994 f.):

”Med breve af 17. december 2004, 8. juli 2005 og 19. december 2005 har Finanstilsynet tidligere orienteret alle pengeinstitutter om regnskabsreglerne for indregning og måling af udlån og garantier, som trådte i kraft pr. 1. januar 2005.

Set i lyset af udviklingen i 2006 giver tilsynet hermed endnu en orientering til alle pengeinstitutter. Orienteringen omhandler primært problemstillinger relateret til indregning og måling af udlån. Afslutningsvist vil øvrige områder dog også blive behandlet.

Orienteringen omhandler følgende emner:

1. Pligt til at korrigere konstaterede fejl
2. Væsentlighed
3. Forlængelse af lempelsen af dokumentationskrav for gruppevis nedskrivninger af udlån og gruppevis hensatte forpligtelser på garantier
4. Fejl i modeller for gruppevis nedskrivninger af udlån
5. Individuelt vurderede udlån
6. Betalinger på nedskrevne udlån
7. Øvrige forhold, herunder
 - a. Øvrige fejl og mangler i års- og delårsrapporter,
 - b. Anvendelse af beløbsgrænse for aktivering af anskaffelser af materielle anlægsaktiver,
 - c. Pligt til at udarbejde koncernregnskab.

Finanstilsynet anmoder alle institutter om at give en kopi af dette brev til instituttets eksterne revisorer og eventuelle revisionschef.

...

5. Individuelt vurderede udlån

Dokumentationskrav

I orienteringsbrevet af 17. december 2004 stillede tilsynet som bekendt en række dokumentationskrav for såvel individuelt - som gruppevist vurderede udlån.

I forhold til gruppevist vurderede udlån blev der i brevet givet en lempelse i dokumentationskravene, jf. afsnit 3 ovenfor, mens der derimod ikke blev givet nogen lempelse af dokumentationskravene for individuelt vurderede udlån.

At der ikke gjaldt nogen overgangsperiode for dokumentation af individuelt vurderede udlån blev ligeledes understreget i orienteringsbrevet af 19. december 2005.

Alligevel har tilsynet i en række tilfælde kunnet konstatere, at dokumentationskravene ikke er efterlevet. F.eks. har tilsynet ofte konstateret, at der ved individuel nedskrivning af udlån ikke *"foreligger dokumentation for, at der indtrådt en objektiv indikation for værdiforringelse"*, ligesom der ofte ikke *"foreligger en beregning af nutidsværdien af de fremtidige forventede betalinger fra udlånet ..."*

Tilsynet skal derfor indskærpe, at dokumentationskravene for individuelt vurderede udlån skal følges.

Opdateret vurderingsgrundlag

I en række tilfælde har tilsynet endvidere konstateret, at der foretages individuel vurdering af et udlån eller en låntager på baggrund af et ikke opdateret videns-/vurderingsgrundlag om udlånet eller låntageren.

For at et institutts års- og delårsrapporter kan være både relevante og pålidelige, jf. § 187 i lov om finansiel virksomhed, skal det underliggende materiale imidlertid være relevant og pålideligt.

Vurderingen af, om der skal foretages indregning eller regulering af et aktiv eller en forpligtelse i en års- eller delårsrapport, vil derfor så vidt muligt skulle foretages på baggrund af opdaterede informationer om det eller de konkrete forhold.

Et institutts vurdering af, om der i en års- eller delårsrapport skal indregnes en nedskrivning på en låntager, vil derfor så vidt muligt skulle bygge på de seneste informationer om den pågældende låntagers økonomiske forhold.

Tilsynet skal derfor indskærpe, at individuel vurdering af udlån skal foretages på baggrund af et så vidt muligt opdateret videns/vurderingsgrundlag.

Vurdering af forventede fremtidige betalingsstrømme ved beregning af nedskrivningsbehov

I en række tilfælde har tilsynet herudover konstateret, at institutter ved vurdering af de forventede fremtidige betalingsstrømme ved beregning af nedskrivningsbehov på individuelt vurderede udlån ikke tager hensyn til alle positive betalingsstrømme eller undervurderer størrelsen heraf.

Tilsynet skal derfor minde om, at de gældende regnskabsregler bygger på et neutralitetsprincip. Ved vurdering af de forventede fremtidige betalingsstrømme er det derfor ikke i overensstemmelse med regnskabsreglerne at lave skjulte reserver ved f.eks. at undervurdere de (positive) forventede fremtidige betalingsstrømme fra realisation af sikkerheder.

På den baggrund skal tilsynet indskærpe, at vurdering af de forventede fremtidige betalingsstrømme skal foretages på baggrund af et neutralitetsprincip.”

FINANSTILSYNETS ORDINÆRE UNDERSØGELSE AF BANKEN I 2007

Forberedelsen og gennemførelsen af Finanstilsynets undersøgelse

Ved et brev dateret 18. januar 2005 (skulle være 2007) til bestyrelsen og direktionen i **Gl. B1** meddelte Finanstilsynet, at Finanstilsynet havde planlagt en ordinær undersøgelse af banken i uge 11 i 2007 som led i det løbende tilsyn med banken. Ifølge brevet ville undersøgelsen blive afsluttet med et møde med den samlede bestyrelse, direktion samt intern og ekstern revision. Desuden ville der efter undersøgelsen blive fremsendt en skriftlig rapport med de væsentligste konklusioner til banken (bind 1, 3677 f., bind 1, 4095 f. og bind C, 4403 f.).

Ved brev af 31. januar 2007 rettede Finanstilsynet i lighed med året før henvendelse til banken vedrørende omfanget af nedskrivnings-/hensættelsesengagementer, der var overført mellem pengeinstitutterne (bind 1, 4108 og bind 1, 4113).

Finanstilsynets brev af 18. januar 2007 blev omtalt på et bestyrelsesmøde den 5. februar 2007. Det anføres herom i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6625 f.):

”Ad. 8: Finanstilsynet:

Part K oplyste, at koncernen har modtaget brev fra Finanstilsynet af 18. januar, hvori de meddeler, at de ønsker at gennemføre en inspektion v. **Stilling** ... og **Stilling** Inspektionen var oprindeligt planlagt til at blive gennemført i uge 11, men efter telefonisk kontakt med Finanstilsynet er inspektionen ændret til uge 13. **Stilling** ... har telefonisk meddelt, at der på et senere tidspunkt vil blive afholdt afrapporteringsmøde med bestyrelsen. (Bilag 7 vedlagt).”

Ved brev af 12. februar 2007 anmodede Finanstilsynet banken om at tilvejebringe materiale til brug ved forberedelsen og gennemførelsen af undersøgelsen af banken. Det anføres i brevet (bind 1, 4713 ff.):

"I forbindelse med Finanstilsynets undersøgelse i **Gl. B1** skal Finanstilsynet til brug for tilsynets forberedelse af undersøgelsen og for at lette den praktiske gennemførelse anmode om, at banken tilvejebringer følgende materiale:

I. Bankens ledelse og revision m. v.

Bankens ledelse:

A. Følgende materiale bedes indsendt til Finanstilsynet:

1. Kopi af bestyrelsens forretningsorden.
2. Kopi af de skriftlige retningslinier udstedt i medfør af § 70 i lov om finansiel virksomhed ("direktionsinstruksen").
3. Organisationsplan for banken.

Materialet bedes indsendt senest den 5. marts 2007.

B. Banken anmodes om, at følgende materiale er til Finanstilsynets disposition ved undersøgelsens begyndelse:

1. Bestyrelsens forhandlingsprotokol.
2. Bestyrelsens bevillingsprotokol.

Revisionen

Tilsynet ønsker i forbindelse med undersøgelsen at afholde møde med bankens revision forud for mødet i henhold til lov om finansiel virksomhed § 346, stk. 2.

Til brug for dette møde skal tilsynet anmode banken/revisionen om, at følgende materiale er til disposition ved undersøgelsens begyndelse:

1. Revisionsplanen for sidste år og dette år.
2. Ekstern revisions protokol
3. Oversigt over ekstern og intern revisions rapportering til de forskellige ledelsesniveauer i bankens siden sidste undersøgelse.
 1. Eventuelle revisionsrapporter udarbejdet sidste år og i den forløbne del af indeværende år vedrørende kreditområdet henholdsvis fonds-, valuta- og likviditetsområdet.
5. Intern revisions protokol.
6. Intern revisions revisionsaftale
7. Intern revisions funktionsbeskrivelse
8. Oversigt over intern revisions organisation
9. Intern revisions budget

II. Bankens kreditrisici

A. Følgende materiale bedes indsendt til Finanstilsynet:

1. Gældende beskrivelse af bankens kreditpolitik.
2. Kreditinstrukser for vicedirektører, underdirektører, ledende kreditmedarbejdere og filialbestyrere.
3. Organisationsplan for kreditområdet
4. De seneste rapporter vedrørende bankens kreditrisici, der sendes til bestyrelse og direktion.

Rapporterne bedes indsendt i versioner udarbejdet pr. ultimo december 2007 eller i seneste versioner omkring denne dato.

5. Forretningsgange omhandlende følgende:
 - a. værdiansættelse af modtagne sikkerheder,
 - b. retningslinjer for medregning af rente- og valutakursrelaterede poster (poster med modpartsrisiko) i engagementer,
 - c. bevilling af engagementer,
 - d. løbende overvågning af engagementer,
 - e. fastsættelse af nedskrivninger og hensættelser på engagementer
 - f. retningslinier for afskrivning af tab, og
 - g. interne kontroller.
6. Bankens nedre grænse for individuelt vurderede udlån.
7. Forretningsgange for indregning og måling af udlån og garantier, som blandt andet skal vise følgende:
 - a. Bankens eventuelle definition af signifikante udlån,
 - b. bankens procedure for individuel vurdering af udlån, herunder bankens definition af hændelser, der medfører objektiv indikation for værdiforringelse,
 - c. beregning af nedskrivning af individuelt vurderede udlån,
 - d. principper for inddeling i grupper,
 - e. behandling af udlån der ikke kan indpasses i en gruppe og begrundelse herfor,
 - f. bankens definition af observerbare data, der indikerer, at der er objektiv indikation for værdiforringelse for gruppevist vurderede udlån,
 - g. valideringsprocessen, som banken løbende gennemfører / forventer at gennemføre (back-tests mv.) vedrørende gruppevis nedskrivninger,
 - h. bankens proces for beregning af nedskrivningsbehovet i grupper,
 - i. bankens proces for identifikation af udlån der indgår i en gruppe, og som skal trækkes ud af gruppen og nedskrives individuelt,
 - j. bankens kriterier for hensættelser på garantier og beregning heraf,
 - k. bankens behandling af uudnyttede kreditfaciliteter, og
 - l. bankens definition af udlån og garantier med svaghedstegn, som indberet-

tes til tilsynet.

8. Oversigt over eventuelle udlån, som banken vurderer ikke kan indpasses i en gruppe.

9. Oversigt over alle udlån, som banken har foretaget en individuel nedskrivning af, og som overstiger 100 t.kr.

10. Oversigt over udlån, som banken har nedskrevet på for første gang i 2006 og 2007, og som overstiger 100 t.kr.

11. Oversigt over helt eller delvist tilbageførte nedskrivninger siden 1. januar 2006.

12. Oversigt over bankens grupper, med angivelse af gruppernes størrelse i antal kunder og udlånsstørrelse, størrelsen af den gruppevise nedskrivning pr. gruppe samt hvilke data nedskrivningerne udløses af.

13. Oversigt over garantier og tabsgivende kontrakter (fx uudnyttede del af kreditter) med hensættelse.

14. Oversigt over helt eller delvist tilbageførte hensættelser på garantier og tabsgivende kontrakter (fx uudnyttede del af kreditter) siden 1. januar 2006.

15. En beskrivelse af kreditkontorets funktioner.

16. Den seneste opgørelse af udlån og garantier m.v. fordelt på brancher (f.eks. svarende til brancheopdelingen på regnskabsskemaerne AS23/24).

17. Følgende engagementer:

17.1. Bankens 50 største engagementer.

17.2. Alle engagementer omfattet af lov om finansiel virksomhed § 78, stk. 1 eller stk. 4.

Engagementerne under pkt. 17.1. og pkt. 17.2. bedes opgjort pr. 16. februar 2007.

Til brug herfor vil på tilsynets foranledning blive fremsendt engagementsoversigter fra bankens datacentral. Forpligtelser, der eventuelt ikke fremgår af edb-listerne, skal opgøres på grundlag af bankens egen bogføring.

Engagementerne beskrives i overensstemmelse med vejledning om indberetning af engagementer (vedlagt som bilag I).

Engagementerne bedes indberettet i faldende størrelsesorden.

17.3. Engagementer med særlige risici

Banken bedes indsende en fortegnelse over følgende engagementer, der ikke overstiger grænsen i pkt. 17.1.:

- a. samtlige engagementer over 100 t.kr. med nulstillet rente,
- b. samtlige engagementer over 100 t.kr. overgivet til retslig inkasso,
- c. seneste overtræks-/restanceliste med overtræk/restancer over 100 t.kr., og
- d. en oversigt over engagementer med svaghedstegn, jf. punkt 7 litra l.

Engagementerne beskrives i overensstemmelse med vejledning om indberetning af engagementer med særlige risici (vedlagt som bilag 2).

På denne listerne/oversigterne anføres engagementsnummer for engagementer, der indberettes i medfør af pkt. 17.1.

18.4. Erklæring

Det udarbejdede materiale ifølge pkt. 17.1. - 18.3. bedes vedlagt erklæring fra den interne revision om, at det er afstemt til bankens bogholderi.

B. Indsendelsesfrister.

Materialet nævnt under punkterne 1.- 17.2. og 17.4. bedes indsendt senest den 5.marts 2007.

Materialet nævnt under pkt. 17.3. bedes være Finanstilsynet i hænde snarest muligt og senest den 1. marts 2006, da der skal udtages et antal stikprøver fra listerne.

C. Følgende materiale bedes være til Finanstilsynets disposition ved undersøgelsens begyndelse:

1. Ajourføringsmateriale.

De indsendte engagementer skal ajourføres ved undersøgelsen. Banken anmodes i denne forbindelse om at rekvirere engagementsoversigter hos datacentralen.

Engagementsoversigterne skal sorteres, så de ligger i samme nummerorden som de indberettede engagementer. Såfremt der er sket en væsentlig ændring i værdien af de stillede sikkerheder, bedes banken ved ajourføringen tillige udarbejde nye sikkerhedsbeskrivelser (jf. bilag 1).

2. Nye engagementer over grænsen i pkt. 17.1.

Tilsynet vil ved undersøgelsen endvidere gennemgå de engagementer, der siden indkaldelsestidspunktet er kommet over grænsen i pkt. 18.1.

Disse engagementer skal ved undersøgelsens begyndelse foreligge beskrevet på samme måde, som de indsendte engagementer.

III. Bankens markedsrisici

A. Følgende materiale bedes indsendt til Finanstilsynet senest den 5. marts 2007

1. Organisationsdiagrammer.

Organisationsdiagram der angiver, hvilke afdelinger, der varetager følgende opgaver, idet det af oversigten skal fremgå, hvilke personer der leder de enkelte enheder:

- 1.1. Styring af kundehandler med værdipapirer, valuta og afledte finansielle instrumenter.
- 1.2. Handel og styring af bankens beholdning af værdipapirer og egne positioner i valuta og afledte finansielle instrumenter.
- 1.3. Relationer til korrespondenter, herunder bevilling af lines.
- 1.4. Porteføljepleje.
- 1.5. Afvikling og bogføring m.v. for ovennævnt afdelinger.
- 1.6. Kontrol af overholdelsen af instrukser, jf. pkt. 2.
- 1.7. Andre opgaver på fonds-, likviditets- og valutaområdet

2. Overordnede retningslinier og rammer.

- 2.1. De af bestyrelsen bevilgede rammer for inden- og udenlandske korrespondenter.
- 2.2. De af direktionen fastsatte rammer for medarbejdere til at disponere på fonds-, likviditets- og valutaområdet

3. Forretningsgange m.v.

Forretningsgange for følgende områder:

- 3.1. Indgåelse af værdipapirhandler.
- 3.2. Indgåelse af handler med afledte finansielle instrumenter.
- 3.3. Indgåelse af valutahandler.
- 3.4. Afvikling af handler med værdipapirer, afledte finansielle instrumenter og valuta.
- 3.5. Interne kontroller.

- 3.6. Værdiansættelse af værdipapirer, afledte finansielle instrumenter og poster i fremmed valuta.
- 3.7. Risikoopgørelser.
- 3.8. Forebyggelse af insiderhandel.
- 3.9. Imødegåelse af konflikter mellem bankens og kunders interesser.
- 4. Risikorapporter.

De seneste opgørelser af risici, beholdninger og kursregulering vedrørende bankens fonds-, valuta- og likviditetsområde, som er blevet sendt til bankens direktion og bestyrelse.

5. Positionsoversigter m. v.

En oversigt over bankens:

- 5.1. Aktier med angivelse af udsteder og kursværdi.
- 5.2. Obligationer med angivelse af udsteder og kursværdi (evt. en aggregeret opgørelse).
- 5.3. Andre poster, der indgår i renterisikoopgørelsen.
- 5.4. 10 største indlånskreditorer med angivelse af hver enkel kreditors indlån.
- 5.5. 10 største aftaleudlån med angivelse af modpart.
- 5.6. Positioner i fremmed valuta med angivelse af position pr. valuta.
- 5.7. Afledte finansielle instrumenter med angivelse af instrumenttype, markedsværdi og modpart/udsteder for hver kontrakt.
- 5.8. Pantebreve (fordelt efter f.eks. pålydende rente, ejendomskategori og prioritetsstilling), idet der for hver kategori ønskes oplysninger om pålydende værdi, bogført værdi, effektiv rente, restancer, tab og hensættelser.
- 5.9. Trækningsrettigheder i andre pengeinstitutter.

Opgørelserne bedes udarbejdet på en dato så tæt på indsendelsestidspunktet som muligt.

IV. Økonomiområdet m.v.

Følgende materiale bedes indsendt til Finanstilsynet senest den 5 marts 2007:

- 1. En opgørelse af følgende balanceposter:
 - 1.1. Aktiebeholdning i ejendomsselskaber.

1.2. Øvrig beholdning af ejerandele i kreditinstitutter (jf. FiL § 5, nr. 2)

1.3. Øvrig beholdning af ejerandele i finansieringsinstitutter (jf. FiL § 5, nr. 6)

1.4. Efterstillet kapital i andre kredit- og finansieringsinstitutter

1.5. Grunde og bygninger.

Herunder anføres hver enkelt ejendoms bogførte værdi, prioritetsgæld, seneste ejendomsværdi, ejendommens art (erhverv, bolig m.v.), og eventuel fremmed leje.

1.6. Andre aktiver.

1.9. Andre passiver.

1.10. Hensættelser til forpligtelser.

2. En redegørelse for de eventualforpligtelser, hvor banken selv er debitor (f.eks. forpligtelser overfor Indskydergarantifonden).

Punkterne 1. - 2. skal opgøres pr. ultimo december 2006.

3. Seneste budgetopfølgning for indeværende år og budget for næste år for banken.

4. Eventuelle afdelings- og filialregnskaber.

V. Kapitaldækningsopgørelsen

Følgende materiale bedes indsendt til Finanstilsynet senest den 5. marts 2007:

1. En specifikation af fradragene 9.1 til 9.6 på skema VS 3 i bankens solvensopgørelse pr. 31. marts 2007.

VI. Diverse forretningsgange samt retssager

Banken anmodes om, at følgende materiale er til tilsynets disposition ved undersøgelsens begyndelse:

1. En oversigt over dels verserende retssager og dels "truende" retssager (d.v.s. forhold, hvor banken indenfor en overskuelig fremtid forventes at modtage eller udtage stævning).

VII. Ledelsens hverv m.v.

Banken anmodes om, at følgende materiale er til tilsynets rådighed ved undersøgelsens begyndelse:

1. En oversigt over de af bestyrelsen godkendte aftaler omfattet af lov om finansiel virksomhed § 76.
2. En redegørelse for bestyrelsens stillingtagen til, hvilke ansatte der omfattes af lov om finansiel virksomhed § 77, stk. 3,
3. En redegørelse for bestyrelsens stillingtagen til, hvilke ansatte der omfattes af lov om finansiel virksomhed § 80, stk. 3.
4. En oversigt over de tilladelser, som bestyrelsen har givet, jf. lov om finansiel virksomhed § 80, stk. 1.
5. En oversigt over de tilladelser, som direktionen har givet, jf. lov om finansiel virksomhed § 80, stk. 2.

IX. Tidsplan m.v.

Finanstilsynet vil senere fremsende forslag til tidsplan for afvikling af undersøgelsen.

Såfremt banken har spørgsmål til dette brev bedes man kontakte finansinspektør **Vidne 17** og inspektør **Person 39**."

Som det fremgår af brevet, anmodede Finanstilsynet blandt andet om at modtage materiale vedrørende bankens 50 største engagementer. Der er i den forbindelse fremlagt Finanstilsynets "SKEMA 1", der er udfyldt af banken, og som omfatter 59 engagementer, herunder engagementer med "koncern **Vidne 42**" (nr. 6), "koncern **V15 ApS**" (nr. 11), "koncern **V6 A/S**" (nr. 13), "koncern **Vidne 30**" (nr. 15) og "**Vidne 29**" (nr. 37) (bind A, 1875 og 1879).

"SKEMA 1" indeholder en rubrik med en opgørelse af "Samlet engagement" for hver debitor. I skemaet er engagementet med "koncern **Vidne 42**" opgjort til 168.238.000 kr., engagementet med "koncern **V15 ApS**" er opgjort til 115.380.000 kr., engagementet med "koncern **V6 A/S**" er opgjort til 112.750.000 kr., engagementet med "koncern **Vidne 30**" er opgjort til 103.107.000 kr. og engagementet med "**Vidne 29**" er opgjort til 42.521.000 kr. (bind A, 1875 og 1879).

Den 6. marts 2007 afgav koncernrevisionschef **Vidne 41** til Finanstilsynet en "Erklæring i henhold til punkt 17.4 i brev af 12. februar 2007 fra Finanstilsynet (journal nr. 6252-0014) vedrørende afstemning til bogholderi af de udbedte fortegnelser i punkt 17.1-17.2 i førnævnte brev" (bind 1, 4557).

Ved brev af 8. marts 2007 med bilag sendte underdirektør [REDACTED] V4 Finanstilsynet ”den ønskede attestation af bestyrelsen vedr. engagementerne” (bind A, 1872). I den vedlagte attestation, der var underskrevet af [REDACTED] Part A, [REDACTED] Part C og [REDACTED] Part D den 8. marts 2007, anføres det (bind A, 1873):

”Denne attestation omfatter:

- alle engagementer i det indberettede materiale, der overstiger direktionens bevillingsbeføjelse
- engagementer omfattet af § 78, stk. 1 og 4, i lov om finansiel virksomhed.

Attestationen underskrives af et udvalg bestående af 3 bestyrelsesmedlemmer.

Det erklæres, at udvalget har gennemgået det indsendte materiale, som det efter bedste overbevisning anser for korrekt, samt at det ikke har kendskab til væsentlige forhold omkring engagementerne, som kan påvirke bedømmelsen af disse, og som ikke er medtaget i de indsendte engagementsbeskrivelser.”

Ved brev af 12. marts 2007 med bilag sendte [REDACTED] V4 Finanstilsynet ”den ønskede positionsoversigt vedr. pantebreve (III. Bankens markedsrisici punkt 5.8.)” (bind 1, 4561 f.).

I intern revisions protokollat vedrørende perioden 1/1 – 31/3 2007 anføres det blandt andet (bind C, 4858):

”Følgende revisionshandlinger er udført i 1. kvartal 2007 med uvæsentlige eller ingen bemærkninger eller anmærkninger:

.....

- Indberetninger til Finanstilsynet i forbindelse med ønsket materiale til deres ordinære besøg er gennemgået i overensstemmelse med Finanstilsynets krav hertil uden bemærkninger.”

Ved brev af 15. marts 2007 til bankens direktion fremsendte Finanstilsynet en foreløbig tidsplan for undersøgelsen. Det anføres i brevet (bind 1, 4639 f. og bind C, 4777 f.):

”Forslag til tidsplan for undersøgelse i [REDACTED] Gl. B1

I forbindelse med Finanstilsynets undersøgelse i banken i uge 13, 2007 fremsendes hermed foreløbig tidsplan.

Mandag den 26. marts 2007

Forventet ankomst kl. 10

- Indledende drøftelser med bankens ledelse
- Gennemlæsning af bestyrelsesprotokol og revisionsprotokol
- Drøftelse af bestyrelsens forretningsorden, bestyrelsens instruks til direktionen m.v., samt overordnet organisation med bankens direktion
- Møde med ansvarlig for kreditområdet for at drøfte bankens kreditrisici, herunder:

- Kreditrådets organisation,
- kreditpolitik,
- kreditinstrukser,
- forretningsgange for
- værdiansættelse af modtagne sikkerheder,
- bevilling af engagementer,
- løbende overvågning af engagementer,
- medregning af rente- og valutakursrelaterede poster (poster med modpartsrisiko) i engagementet,
- fastsættelse af nedskrivninger og hensættelser på engagementer,
- for afskrivning af tab,
- interne kontroller,
- Punkt II, afsnit 6 og 7 i Finanstilsynets brev af den 12. februar 2007, samt
- rapportering til bestyrelsen.

Tirsdag den 27. marts 2007

Kl. 9.00

- Gennemgang af indberettede engagementer. Gennemgangen foregår i to hold.

Onsdag den 28. marts 2007

Kl. 9.00

- Fortsat gennemgang af engagementer, gennemgangen foregår i to hold.
- Gennemgang af udvalgte engagementer med særlig risici jf. punkt II, afsnit 17.3 i indkaldelsesskrivelsen

Torsdag den 29. marts 2007

Kl. 9.00

- Gennemgang af markedsrisici området jf. punkt III i indkaldelsen.

KL 13

- Gennemgang af økonomiområdet m.v., jf. pkt. IV-IIX i indkaldelsesskrivelsen, herunder særligt solvensbehov.
- Gennemgang af bankens koncernforbundne selskaber
- Gennemgang af bankens retssager
- Gennemgang af hvidvaskområdet og de af ledelsen påtagne erhverv

Fredag den 30. marts 2007

Kl. 10.30

- Møde med bankens interne revision, og evt. med eksterne revision.

Kl. 11.00

- Møde med bankens direktion.”

Brevet med tidsplanen blev omtalt på et bestyrelsesmøde den 19. marts 2007. Det anføres herom i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6641):

” **Part K** foretog gennemgang af brev fra Finanstilsynet, hvoraf tidsplan for inspektion foreligger.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning. (Bilag 12 vedlagt)”

Det nævnte bilag 12 er Finanstilsynets brev med tidsplanen.

Finanstilsynets undersøgelse af banken blev gennemført i perioden 26. – 30. marts 2007.

Orientering om resultatet af Finanstilsynets undersøgelse

Finanstilsynets undersøgelse blev omtalt på et bestyrelsesmøde i banken den 30. marts 2007 (konstitueringsmøde). I referatet anføres det (bind 1, 6644):

”Direktionen orienterede kort om de foreløbige indtryk af Finanstilsynets besøg.

Det er aftalt med Finanstilsynet, at bestyrelsen forelægges det endelige resultat af undersøgelsen torsdag d. 26. april, kl. 11.00.”

Efter afslutningen af Finanstilsynets undersøgelse blev der som varslet afholdt et møde med bestyrelsen, direktionen samt intern og ekstern revision, der fandt sted den 26. april 2007. Fra Finanstilsynet deltog **Vidne 17** og **Vidne 34** i mødet. I bankens referat af mødet anføres det (bind 1, 4746 og bind 1, 6646):

” **Vidne 17** foretog gennemgang af Finanstilsynets foreløbige konklusioner af inspektion i perioden 26. – 30. marts 2007.

Vidne 17 redegjorde for gennemgang af 62,4% af bankens etablerede lån og tilsagte lån samt garantistillelser.

Vidne 17 konkluderede, at det gennemsete udlånsportefølje er af en særdeles god validitet.

Herefter foretog Vidne 17 gennemgang af forskellige regnskabsanalyser udarbejdet af Finanstilsynet.

Afslutningsvis foreslog Vidne 17, at bestyrelsen udarbejder en egentlig kreditpolitik, hvori man beskriver ønsket udlånsfordeling fordelt på brancher. (Bilag 1 vedlagt)”

Det omtalte bilag 1 er kopier af en række plancher udarbejdet af Finanstilsynet til brug for mødet. Det fremgik blandt andet af bilaget, at Finanstilsynet havde gennemgået 62,4% af bankens etablerede og tilsagte lån samt garantistillelser. Der var i bilaget i et ”lagkagediagram” anført en karakterfordeling for 56 gennemgåede engagementer. I tilknytning hertil er Finanstilsynets karakterskala beskrevet således i bilaget (bind 1, 4750):

- ”3 Utvivlsomt gode engagementer.
- 2a Gode/middelgode engagementer.
- 2b Svage engagementer
- 1a Hensættelsesengagementer, hvor hensættelsen er tilstrækkelig
- 1b Hensættelsesengagementer, hvor merhensættelse har været overvejet.
- 0a Tabsengagementer, hvor hensættelsen dækker tabet.
- 0b Tabsengagementer med eventuelt behov for merhensættelse.”

Det fremgik af opgørelsen, at 16% (efter antal) af engagementerne fik karakteren 3, at 68% fik karakteren 2a, at 9% fik karakteren 2b og at 7% var markeret som ”x” (ifølge Finanstilsynets inspektionshåndbog for 2004-2005 står ”X” for ”Indfrie engagementer m.m.”). Det anføres i bilaget, at ”I ovenstående opgørelse er stikprøve engagementerne samt nedskrivningsengagementerne ikke medtaget” (bind 1, 4747-4758).

Ifølge Finanstilsynets senere fremkomne rapport af 10. januar 2008 om undersøgelsen, der er gengivet nedenfor, var der tale om en gennemgang af ”56 største eng. kr. (inklusive nye eng.)”. Det fremgår af rapporten, at målt i volumen fik 23 % karakteren 3, 56 % fik karakteren 2A, 6 % fik karakteren 2B og 15 % var markeret som ”x” (bind A, 1894).

Finanstilsynets inspektionshåndbog fra 2004-2005 indeholder oplysninger om tilsynets karaktersystem. Ifølge en side i håndbogen dateret ”December 2005” anvendte tilsynet følgende skala (bind I, 2 og 205):

- 3	-	- Engagementer af med lav risiko
- 3	- P	- Engagementer med lav risiko ydet til lønmodtagere, herunder fuldt sikrede engagementer
- 3	- Ø	- Øvrige engagementer med lav risiko, herunder fuldt sikrede engagementer
- 2	-	- Øvrige engagementer uden nedskrivning/hensættelse
- 2a	- P	- Engagementer med normal risiko ydet til lønmodtagere
- 2a	- Ø	- Øvrige engagementer med normal risiko
- 2b	- P	- Engagementer med nogen risiko, men uden at en nedskrivning/hensættelse aktuelt er påkrævet, ydet til lønmodtagere
- 2b	- Ø	- Øvrige engagementer med nogen risiko, men uden at en nedskrivning/hensættelse aktuelt er påkrævet
- 1	-	- Engagementer med nedskrivning/hensættelse
- 1a	- P	- Engagementer ydet til lønmodtagere, hvor tab er indtruffet, og hvor nedskrivningen/hensættelsen vurderes at være utvivlsomt tilstrækkelig
- 1a	- Ø	- Øvrige engagementer, hvor tab er indtruffet, og hvor nedskrivningen/hensættelsen vurderes at være utvivlsomt tilstrækkelig
- 1b	- P	- Engagementer ydet til lønmodtagere, hvor tab er indtruffet, og hvor nedskrivningen/hensættelsen aktuelt er tilstrækkelig, men hvor tabsrisikoen med nogen sandsynlighed kan blive forøget på sigt, således at det kan blive påkrævet at øge nedskrivningen/hensættelsen
- 1b	- Ø	- Øvrige engagementer, hvor tab er indtruffet, og hvor nedskrivningen/hensættelsen aktuelt er tilstrækkelig, men hvor tabsrisikoen med nogen sandsynlighed kan blive forøget på sigt, således at det kan blive påkrævet at øge nedskrivningen/hensættelsen
- X	-	- Indfrie engagementer m.m.

I referatet af et bestyrelsesmøde den 1. maj 2007 med deltagelse af direktion og bestyrelse samt **V1** og **V4** anføres det blandt andet (bind 1, 6649):

”Ad. 6 - Opsummering - Finanstilsynet:

Der blev givet en kort afrapportering af forløb og konklusion. 5 engagementer fik karakteren 2B. Disse blev kort gennemgået.”

I referatet af et andet bestyrelsesmøde den 1. maj 2007 med deltagelse af direktion og bestyrelse anføres det blandt andet (bind 1, 6654):

”Ad. 4 - Nyt fra formanden:

Part A udtrykte tilfredshed med resultatet af Finanstilsynets besøg i uge 13.

Bestyrelsen var enige i denne betragtning.”

Af referatet af et bestyrelsesmøde i banken den 26. november 2007 fremgår det blandt andet (bind 1, 6711 og bind 1, 6713):

”Part K oplyste, at Finanstilsynet har meddelt, at der er sket en forståelsesfejl mellem de to inspektører, som gennemførte tilsynet i foråret, hvilket har medført, at vi endnu ikke har modtaget en rapport.”

Finanstilsynets rapport af 10. januar 2008 om undersøgelsen

Finanstilsynet sendte den 10. januar 2008 bankens bestyrelsen og direktion en rapport om undersøgelsen, der var blevet gennemført i perioden 26. - 30. marts 2007. Rapporten blev tillige sendt til bankens eksterne revisorer og dens interne revisionschef. Det anføres i rapporten (bind 1, 4861 ff. og bind 1, 4875 ff.):

”Finanstilsynet har dags dato skrevet således til bestyrelsen og direktionen for Gl. B1 :

Rapport om undersøgelse i Gl. B1

Denne rapport om undersøgelsen i Gl. B1 fremsendes under henvisning til lov om finansiel virksomheds § 346, stk. 3, 1. pkt.

Finanstilsynet foretog ordinær undersøgelse af Gl. B1 i perioden 26. marts til 30. marts 2007.

Ved undersøgelsen blev gennemgået materiale udarbejdet af banken i overensstemmelse med Finanstilsynets breve af 22. januar 2007.

Når der i det følgende henvises til § 71-vejledningen, som er en forkortelse af "Vejledning for pengeinstitutter i henhold til § 71, stk.1, nr. 1-3 og 5, i lov om finansiel virksomhed", skal henvisningen forstås således, at lovhjemlen til Finanstilsynets påbud findes i § 71, stk. 1, nr. 1-3 og 5, i lov om finansiel virksomhed, hvor § 71-vejledningen er en præcisering af det konkrete indhold af Finanstilsynets påbud.

Undersøgelsens konklusioner, som Finanstilsynet redegjorde for på møde den 26. april 2007 med deltagelse af bankens bestyrelse, direktion, interne revision og eksterne revision er følgende:

1. Bestyrelsens arbejde

1.1. Bestyrelsens forhandlingsprotokol

Finanstilsynet gennemgik ved undersøgelsen bestyrelsens forhandlingsprotokol tilbage til seneste undersøgelse i 2003. Gennemgangen gav anledning til følgende bemærkninger:

Bestyrelsens protokol er opdelt i en forhandlings-, en bevillings- og en bilagsprotokol. Finanstilsynet konstaterede, at bilagsprotokollen ikke var nummeret, og hver side var ikke underskrevet af et bestyrelsesmedlem.

En bilagsprotokol, der føres som et løbsbladsystem, er en integreret del af bestyrelsesprotokollen.

I henhold til punkt 69 i § 71-vejledningen skal protokollen indrettes således, at risikoen for efterfølgende tilføjelser, rettelser eller udeladelser er mindst mulig. Hvis protokollen føres som et løbsbladsystem, kan dette ske ved at hver side påføres initialer af formanden eller et andet medlem af bestyrelsen.

I henhold til punkt 70 i § 71-vejledningen skal hver side i protokollen være fortløbende nummeret.

- Finanstilsynet skal påbyde, at bilagsprotokollen indrettes i overensstemmelse med punkt 69 og 70 i § 71-vejledningen.

Finanstilsynet konstaterede endvidere, at der i flere tilfælde manglede initialer på referatet i forhandlingsprotokollen ligesom protokollen ikke konsekvent var fortløbende nummereret.

- Finanstilsynet skal påtale dette og påbyde, at protokollen indrettes i overensstemmelse med punkt 69 og punkt 70 i § 71-vejledningen.

2. Kreditrådet

2.1. Kreditpolitik

Finanstilsynet gennemgik bankens kreditpolitik og kunne konstatere, at denne ikke var revideret i overensstemmelse med § 71-vejledningen.

I henhold til § 71-vejledningen punkt 103 skal kreditpolitikken således løbende tilpasses forandringerne i pengeinstitutts aktiviteter. Bestyrelsen og direktionen skal efter behov og mindst en gang årligt vurdere og eventuelt ajourføre kreditpolitikken.

Det fremgår af bankens kreditpolitik, at **Gl. B1** er et lokalt pengeinstitut. Dette afspejler imidlertid ikke det opdaterede billede af den geografiske spredning af bankens engagementer på undersøgelsestidspunktet. Som det oplyses i bankens solvensopgørelse, er banken på en gang en lokalbank, en bank med udvalgte kunder i København og Århus samt en bank, der har investeret i en række nicheaktiviteter.

Som nævnt på Finanstilsynets seneste undersøgelse i banken er det bestyrelsens opgave at udarbejde de overordnede retningslinjer og anvisninger for direktionen, herunder fastsætte grænser for kredit- og markedsrisici også på koncernniveau samt forholde sig til hvorledes risiciene fordeles på de enkelte selskaber i koncernen. Endvidere er det bestyrelsens opgave at sikre de nødvendige forretningsgange til overholdelse af de udstukne grænser samt rapportering til bestyrelsen.

I den forbindelse pålagde Finanstilsynet banken, at bestyrelsen både for banken og koncernen skulle udarbejde overordnede politikker, bemyndigelser til direktionens daglige disponering, regler for rapportering til bestyrelsen samt diverse forretningsgange. Under henvisning til bankens og koncernens atypiske udlåns sammensætning understregede Finanstilsynet endvidere vigtigheden at en retvisende og overskuelige rapportering.

- På denne undersøgelse kunne Finanstilsynet konstatere, at banken havde udarbejdet størstedelen af det i rapporten fra 2003 nævnte materiale, men tilsynet skal fortsat påbyde bestyrelsen at sikre de overordnede politikker og rapporter på en overskuelige måde afspejler det faktiske billede af bankens og koncernens risici.

Finanstilsynet skal til udarbejdelse af kreditpolitikken henlede bankens opmærksomhed på § 71- vejledningen punkt 104, hvoraf fremgår at kreditpolitikken kan indeholde retningslinier for kreditgivning med hensyn til brancher, engagementsstørrelse samt hvor mange store engagementer banken ønsker.

2.2. Engagementsgennemgang

Finanstilsynets gennemgang af engagementer omfattede bankens 50 største engagementer, 8 nye engagementer, alle § 78 engagementerne og et antal engagementer med nedskrivninger.

Gennemgangen gav ikke anledning til en ændring af de af banken foretagne nedskrivninger på de indkaldte engagementer.

Finanstilsynet skal henlede bankens opmærksomhed på følgende engagementer, hvor en negativ ændring i indtjenings- og/eller formueforhold kan bevirke, at der opstår et nedskrivningsbehov:

Eng.nr.	Debitor	Engagement v/ indberetning
20 ApS	88.400 t.kr.
27	Koncern Virksomhed 64 A/S	64.990 t.kr.
33 A/S	50.000 t.kr.
40 ApS	37.000 t.kr.
Ny nr. 5	37.500 t.kr.

Gennemgangen af engagementer gav anledning til nedenstående karakterfordeling:

56 største eng. kr.(inklusive nye eng.)

Karakter	Antal	Volume t.kr.	Antal i %	Volume i %
2A	38	2812495	68%	56%
2B	5	277890	9%	6%
3	9	1151389	16%	23%
x	4	766189	7%	15%
I alt	56	5007963	100%	100%

2.3 Nedskrivninger

Finanstilsynet gennemgik ved undersøgelsen bankens nedskrivnings model, og et par udvalgte nedskrivningsengagementer. Denne gennemgang gav anledning til følgende:

Finanstilsynet fandt bankens individuelle nedskrivninger tilfredsstillende.

Finanstilsynet konstaterede, at banken ikke har udarbejdet en model til at opdele bankens engagementer i grupper.

I henhold til revisionsbekendtgørelsen af 13. december 2006 § 53, jf. også tilsynets brev af 6. december 2006, skal den gruppevise vurdering omfatte alle virksomhedens udlån og tilgodehavender bortset fra udlån og tilgodehavender, der er nedskrevet efter en individuel vurdering samt udlån og tilgodehavender, der ikke kan indpasses i en gruppe.

Finanstilsynet skal påtale denne overtrædelse af § 53 i regnskabsbekendtgørelsen, og banken påbydes at udarbejde en model for inddeling af bankens engagementer i grupper.

2. 4 Overtrædelse af lov om finansiel virksomhed § 145, stk. 1

Efter undersøgelsen har banken indberettet en overtrædelse af § 145, stk. 1 i lov om finansiel virksomhed i forbindelse med engagementet med **Virksomhed 39 A/S**. Det blev ligeledes oplyst, at engagementet er nedbragt til under 25 % af basiskapitalen..

Finanstilsynet skal påtale overtrædelsen af § 145 i lov om finansiel virksomhed.

3. Markedsrisikoområdet

Finanstilsynet gennemgik markedsrisikoområdet og kunne i den forbindelse konstatere, at bankens nuværende systemer og rapporteringer forekommer tilfredsstillende.

Finanstilsynet skal imidlertid som en risikooplysning henlede bankens opmærksomhed på, at såfremt banken øger sit volumen på markedsrisikoområdet vil det være nødvendigt, at organisationen og systemer vokser i takt hermed.

3.1 Likviditet

I forbindelse med gennemgangen af bankens likviditetsmæssige forhold oplyste direktionen, at banken har kunnet mærke en stramning af likviditeten, dog uden at dette havde givet problemer med at overholde lovens krav, jf. lov om finansiel virksomhed § 152.

I henhold til § 71-vejledningen punkt 21 skal pengeinstitutter have politikker og procedurer for måling og styring af pengeinstituttets aktuelle samt fremtidige likviditetsbehov. Der skal opstilles alternative scenarier, og pengeinstituttet skal regelmæssigt vurdere de forudsætninger, som likviditetsbudgettet er baseret på.

- Finanstilsynet skal således påbyde banken at udarbejde at der udarbejdes materiale i overensstemmelse med § 71-vejledningen punkt 21.

4. Økonomiområdet

4.1 Solvensbehov

Ved undersøgelsen blev bankens egen opgørelse af solvensbehovet gennemgået. Solvensbehovet i banken var opgjort til 8,7 pct. pr. 31. december 2006.

Finanstilsynet skal henlede bankens opmærksomhed på, at der pr. 1. januar 2007 er trådt en ny kapitaldækningsbekendtgørelse i kraft.

5. **Gl.B1** Fonden

Gl.B1 Fonden er en omdannelsesfond, der er blevet oprettet i forbindelse med omdannelsen til aktieselskab og Finanstilsynet redegjorde på det afsluttende møde for tilsynets overvejelser i forbindelse med fonden.

Således kan Finanstilsynet ifølge lov om finansiel virksomhed § 171, stk. 2 kan bestemme, at koncernreglerne i § 170 i lov om finansiel virksomhed finder anvendelse i andre tilfælde, hvor pengeinstitutter alene eller i fællesskab har en sådan direkte eller indirekte tilknytning til en virksomhed, at det må anses for påkrævet at anvende de nævnte regler.

Som anført på det afsluttende møde er det aftalt med direktionen, at det videre forløb i Finanstilsynets overvejelser vil foregå i åben dialog med banken.

6. Afsluttende bemærkninger

Oplysninger om væsentlige forhold, som kan antages at få betydning for kursdannelsen på bankens aktier, skal straks tilgå Københavns Fondsbørs A/S, jf. § 27 i lov om værdipapirhandel m.v. Spørgsmål kan rettes til Københavns Fondsbørs A/S på tlf. nr. 33 93 33 66.

Finanstilsynets afgørelser kan, senest 4 uger efter at afgørelsen er modtaget, indbringes for Erhvervsankenævnet, Kampmannsgade 1, Postboks 2000, 1780 København V, tlf. 33 30 76 22, jf. § 372, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed. Det er forbundet med et gebyr at klage til Erhvervsankenævnet.

Afslutningsvist skal Finanstilsynet meget beklage den sene fremsendelse af rapporten fra undersøgelsen, hvilket primært skyldes en misforståelse fra Finanstilsynets side om fremsendelse af yderligere materiale til belysning af tilsynets overvejelser vedrørende **Gl.B1** Fonden.

Kopi af denne rapport er samtidig sendt til bankens eksterne revisorer og interne revisionschef.”

Finanstilsynets rapport af 10. januar 2008 er omtalt i Intern Revisions protokollat vedrørende perioden 1/10 – 31/12 2007, der er underskrevet af intern koncernrevisionschef **Vidne 41** den 31. januar 2008 og af bestyrelsen den 4. februar 2008. Det anføres herom i protokollatet (bind C, 5847, bind 1, 6855 og bind C, 5841):

”1 . Resultat af periodens mest væsentlige udførte revisionshandlinger

1. 1 Overholdelse af love og bekendtgørelser

1 . 1 . 1 Finanstilsynets rapport om undersøgelse i **Gl. B1**

Finanstilsynet har 10. januar 2008 fremsendt endelig rapport for besøget i marts 2007 med følgende bemærkninger:

- fem forhold har medført påtaler eller påbud vedrørende overtrædelser af formelle krav

- 1 . signering af bestyrelsesprotokol (Bestyrelsens forhandlingsprotokol),
- 2 . krav om afspejling af det faktiske risikobillede for bank og koncern (Kreditområdet),
3. udarbejdelse af model for opdeling af bankens engagementer i grupper efter regnskabskendtgørelsen, (Engagementsgennemgang),
4. overskridelse af maksimumsgrænse for engagement (Lov om finansiel virksomhed),
5. udarbejdelse af materiale vedrørende likviditetsområdet og regelmæssig vurdering af forudsætninger. (Markedsområdet/Likviditet)

Rapporten gjorde opmærksom på, at der for 2007 gælder ny kapitaldækningsbekendtgørelse. Der henvises til efterfølgende afsnit 1.1.2 omkring intern revisions undersøgelse af dette område.

Endelig anfører Finanstilsynet, at der er aftalt en åben dialog med direktionen omkring tilsynets overvejelser i forbindelse med fonden. Der er ikke modtaget ny information fra Finanstilsynet omkring status i denne dialog.

Direktionen har meddelt, at ovenstående konklusioner fra Finanstilsynet implementeres i løbet af 1. kvartal 2008 i samråd med intern revision.”

Finanstilsynet rapport af 10. januar 2008 er desuden omtalt på et bestyrelsesmøde den 4. februar 2008. Det anføres herom i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6857):

”Ad. 9 - Rapport fra Finanstilsynet.

Vidne 41 gennemgik punkter i den udleverede rapport fra Finanstilsynet af 10. januar 2008 udarbejdet på baggrund af Finanstilsynets ordinære undersøgelse i perioden 26. marts til 30. marts 2007 (Bilag 140 vedlagt).

Vidne 41 oplyste, at der fra bankens side er taget skridt til imødegåelse af rapportens punkter.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.”

YDERLIGERE BREVVEKSLING MED FINANSTILSYNET I 2007-2008

Bankens brev af 3. april 2007 til Finanstilsynet

Ved brev af 3. april 2007 til Finanstilsynet anmodede banken med henvisning til lov om finansiel virksomhed § 136 om tilladelse til førtidsindfrielse af en række ansvarlige lån.

Det anføres i brevet (bind 1, 4738):

”Indfrielse af ansvarlig kapital

Under henvisning til bekendtgørelse af lov om finansiel virksomhed § 136 ansøges hermed om tilladelse til førtidsindfrielse af følgende ansvarlige lån:

Bank	Beløb	Indfrielsestidspunkt	Udløbstidspunkt
Bank 15	25 mio.	17.05.2007	17.05.2010
Bank 16	15 mio.	31.05.2007	31.05.2010
Bank 31	10 mio.	31.05.2007	31.05.2010
Bank 39	10 mio.	31.05.2007	31.05.2010
Bank 20	15 mio.	31.05.2007	31.05.2010
I alt	75 mio.		

Oplysning med udgangspunkt i årsrapport for 2006:

	31/12-2006	Efter indfrielse
Solvenspct. – Bank	14,1%	13,0%
Solvenspct. – Koncern	11,9%	10,9%
Ansvarlig kap. – Bank	1.022 mio. kr.	940 mio. kr.
Ansvarlig kap. – Koncern	1.035 mio. kr.	953 mio. kr.

Vi ser frem til at høre fra Dem.”

Finanstilsynet meddelte tilladelse i medfør af § 136 ved brev af 21. maj 2007, der blev sendt til bankens bestyrelse og direktion og med kopi til intern og ekstern revision, hvori det blandt andet anføres (bind 1, 4739):

”Banken har oplyst, at bankens solvensprocent pr. 31. december 2006 udgør 14,1 %, og at solvensen eksklusiv de efterstillede kapitalindskud vil udgøre 13,0 %. Yderligere har banken oplyst, at banken vil indgå aftale om ny supplerende kapital.

Finanstilsynet skal på denne baggrund i medfør af § 136, stk. 1 nr. 3 i lov om finansiel virksomhed give tilladelse til, at **Gl. B1** førtidsindfrier kapitalbeviserne på 75 mio. kr. den 31. maj 2007.

Der skal dog samtidig gøres opmærksom på, at Finanstilsynet hermed ikke har taget stilling til bankens solvens behov, jf. § 124, stk. 3, i lov om finansiel virksomhed, herunder om Finanstilsynet skal bruge hjemmelen i § 124, stk. 4, i lov om finansiel virksomhed, hvorefter Finanstilsynet kan fastsætte et højere solvenskrav end det, der fremgår af § 124, stk. 1, nr. 1.”

Bankens brev af 8. juni 2007 til Finanstilsynet

Ved brev af 8. juni 2007 meddelte banken Finanstilsynet, at banken i et tilfælde havde overskredet engagementsgrænsen i FIL § 145. Grænsen var ifølge brevet overskredet i 2 dage i perioden 29. – 31. maj 2007. Overskridelsen skete i forbindelse med, at et datterselskab til **Gl. B1** fonden, **Virksomhed 39 A/S**, hjemtog et kreditforeningslån mod sagsgaranti fra banken (bind 1, 4766 og bind C, 5057).

På et bestyrelsesmøde i banken den 25. juni 2007 orienterede **V4** om overskridelsen og oplyste, at der var ”afsendt brev til Finanstilsynet med det passede”. Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning (bind 1, 6663 og 6667 f.).

Finanstilsynet påtalte overtrædelsen af FIL § 145 under punkt 2.4 i sin rapport af 10. januar 2008 om den ordinære undersøgelse af banken i 2007. Rapporten er gengivet ovenfor.

Finanstilsynets brev af 19. september 2007 om vækst i udlån

Ved brev af 19. september 2007 rettede Finanstilsynet henvendelse til direktionen for **Gl. B1** samt til andre pengeinstitutter og anmodede om redegørelser vedrørende væksten i udlån og bankens indlånsunderskud. Det anføres i brevet til **Gl. B1** (bind 1, 4817 f.):

”Finanstilsynet har ved gennemgangen af pengeinstitutternes seneste kvartalsindberetninger pr. 1. halvår 2007 konstateret en betydelig stigning i udlånet.

Instituttet har i perioden 1. halvår 2006 til 1. halvår 2007 haft en udlånsvækst på 74,8 pct. Til sammenligning var den gennemsnitlige udlånsvækst for pengeinstitutter i gruppe 1-4 i den samme periode 24 pct. å/å.

Det er Finanstilsynets erfaring, at der kan være en sammenhæng mellem høj udlånsvækst og dårlig kreditbonitet i udlånsporteføljerne med risiko for større fremtidige kredittab.

Finanstilsynet skal anmode om en redegørelse for årsagerne til den kraftige udlånsvækst, samt hvilke overvejelser instituttets ledelse har gjort sig i relation hertil. Redegørelsen skal indeholde oplysninger om, hvilke kunde grupper og udlånsformer der er årsag til væksten.

Finanstilsynet har i den samme gennemgang af kvartalsindberetningerne pr. 1. halvår 2007 konstateret, at instituttet har en lav likviditetsoverdækning i forhold til lovkravet ifølge § 152 stk. 1 nr. 2 i lov om finansiel virksomhed.

Instituttet har en overdækning på 36,6 pct. pr. 1. halvår 2007. Til sammenligning er den gennemsnitlige overdækning 189 pct. for pengeinstitutter i gruppe 1-4.

Finanstilsynet skal gøre instituttets ledelse opmærksom på ovennævnte forhold ved overvejelser omkring instituttets likviditet.

Finanstilsynet har endelig ved gennemgangen af kvartalsindberetningerne pr. 1. halvår 2007 også konstateret, at instituttet har et "indlånsunderskud", målt som udlån i forhold til indlån tillagt udstedte obligationer, efterstillet kapital samt egenkapital (dvs. udlån i forhold til den arbejdende kapital).

Instituttet har et "indlånsunderskud" på 134,1 pct. pr. 1. halvår 2007.

Det er Finanstilsynets erfaring, at der er likviditetsrisici forbundet med en høj gearing af den arbejdende kapital.

Finanstilsynet skal derfor anmode om en redegørelse for årsagerne til dette indlånsunderskud, samt hvilke overvejelser ledelsen har gjort sig i relation hertil. Redegørelsen skal også indeholde den aktuelle udvikling efter indberetning til Finanstilsynet pr. 1. halvår 2007.

Redegørelserne skal være Finanstilsynet i hænde senest fredag d. 12. oktober 2007.

Instituttets revisorer har modtaget en kopi af dette brev.”

I referatet af et bestyrelsesmøde den 10. oktober 2007 anføres det herom (bind 1, 6693):

”Ad. 3 -Tilsynets brev.

V4 foretog gennemgang af modtaget brev fra Finanstilsynet.

V4 forelagde samtidigt bestyrelsen bankens oplæg til svar.

Bestyrelsen godkendte brevet indhold. (Bilag 85 vedlagt).”

Banken besvarede Finanstilsynets henvendelse ved et brev af 10. oktober 2007, hvori det anføres (bind 1 4819 f. og bind C, 5429 f.):

”Udlånsvæksten i **Gl. B1**

Gl. B1 har i perioden 30/6 2006 til 30/6 d.å. haft en vækst i udlånet på 75% eller kr. 2.481 mio. Finanstilsynet har på den baggrund anmodet om en redegørelse for årsagerne til den kraftige vækst, samt hvilke overvejelser bankens bestyrelse og direktion har gjort sig i relation hertil.

Ovennævnte udlånsvækst er sammensat af et fald i bankens pantebrevsbeholdning kr. 408 mio. og en vækst i udlånet på kr. 2.890 mio. Denne vækst er foretaget uden særlige bindinger på opsigelsesvilkår og løbetid. Den væsentligste vækst kan relateres til følgende områder:

Typer:	Kr. mio.
Ejendomsfinansiering med aftalt afvikling under 2 år. Udlægskreditter/Mellemfinansiering/Byggekreditter Der finansieres typisk med 1. prioritets pant	500
Ejendomsfinansiering med afvikling under 20 år	250
Koncernrelaterede engagementer	1.135
Investeringskreditter til køb af pantebreve Sikkerhed i pantebrevene og typisk med krav om overdækning	375

Det resterende udlån på ca. kr. 630 mio. er fordelt på lokale og øvrige engagementer.

Bankens udlånsvækst har været begrænset i 3. kvartal d.å. med ca. kr. 320 mio. Engagementerne med koncernrelaterede selskaber er nedbragt i 3. kvartal og forventes at falde yderligere i 4. kvartal.

I forbindelse med væksten orienteres bestyrelsen på månedsbasis om udviklingen i udlånet fordelt på forskellige typer. I denne orientering gives også informationer om, hvilke væsentlige kunder udlånet er ydet til. Seneste orientering følger vedlagt.

Gl. B1 var genstand for en ordinær undersøgelse i marts måned d.å. foretaget af **Vidne 17** og inspektør **Person 39**. På dette tidspunkt blev hovedparten af de nævnte selskaber på den vedlagte orientering gennemgået og vurderet.

I alt blev 52 engagementer gennemgået. Konklusionen var følgende:

- 8 engagementer fik karakteren 3
- 39 engagementer fik karakteren 2A
- 5 engagementer fik karakteren 2B

På bestyrelsesmødet i august d.å. blev bankens udlåns sammensætning diskuteret, herunder rammer på væsentlige udlånsområder. Den godkendte plan følger vedlagt.

Udlånsvæksten har naturligvis medført, at vi har arbejdet med vores politik på likviditetsområdet. Den overordnede målsætning er, at likviditetsbehovet skal afdækkes ved låneoptagelse efter følgende 3 trancher:

- 1/3 af bankens låneoptagelse skal have løbetid på 0-1 år
- 1/3 af bankens låneoptagelse skal have løbetid på 1-3 år
- 1/3 af bankens låneoptagelse skal have løbetid på 3-5 år

Pr. 30. juni d.å. havde 44% af vores låneoptagelse en løbetid op til 1 år, mens 26% havde en løbetid over 3 år. Primo 3. kvartal d.å. er der optaget et klublån på 90 mio. EUR (kr. 670 mio.) med løbetid på 5 år hos **Bank 10**, **Bank 43** og et par andre pengeinstitutter. Herefter har vi en struktur, der følger målsætningen. Hen over sommeren er der desuden blevet udarbejdet en kapitalplan incl. nødplan.

Bankens likviditetsoverdækning i forhold til lovkravet ifølge § 152 stk. 1 nr. 2 i lov om finansiel virksomhed kan pr. 30/9 d.å. opgøres til 52%.

Bankens bestyrelse har på deres møde i september desuden godkendt en ansøgning om rating hos Moody's, således vi har flere funding-alternativer fremadrettet. Processen forventes gennemført i første halvår 2008.

Banken har i 2006 optaget et syndikeret lån (senior) via **Bank 22** på 57,5 mio. EUR (kr. 428 mio.) med udløb 30/6 2011 samt et syndikeret lån (senior) via **B19** på 55 mio. EUR (kr. 425 mio.) med udløb 7/12 2009. Vi forventer at være i dette marked igen i første halvdel af 2008.

Såfremt ovennævnte redegørelse giver anledning til spørgsmål eller kommentarer, hører vi gerne nærmere.”

Finanstilsynets brev af 6. november 2007 om eksponering i pantebreve

Ved brev af 6. november 2007 rettede Finanstilsynet henvendelse til direktionen for **Gl. B1** samt til andre pengeinstitutter og anmodede om en redegørelse for omfanget af eksponering i pantebreve. Det anføres i brevet til **Gl. B1** (bind 1, 4835):

”På givne foranledning skal tilsynet anmode banken om at redegøre for omfanget af direkte og/eller indirekte eksponering i pantebreve. Hvis banken har datterselskab, der er eksponeret i pantebreve, bedes omfanget af denne eksponering særskilt anført.

Endvidere anmodes om en vurdering af, om der er pantebreve af betydning erhvervet eller indlagt som sikkerhedsstillelse, der ligger ud over en forsigtig opgørelse af pantets værdi. Omfanget heraf bedes i givet fald oplyst tillige med en eventuel tabsrisiko på blanco elementer opgjort ud fra en forsigtig indfaldsvinkel.

Den ønskede redegørelse bedes indsendt snarest belejligt og senest mandag den 19. november 2007.”

Banken besvarede Finanstilsynets henvendelse ved et brev af 19. november 2007, hvori det anføres (bind 1, 4841 f. og bind C, 5707 f.):

”Pantebrevseksponeringen i **Gl. B1**

Under henvisning til brev af 6. ds. angående bankens direkte og indirekte eksponering i pantebreve kan vi skitsere bankens investerings- og kreditpolitik således:

- Banken har gennem en lang årrække investeret betydeligt i pantebreve. Bankens udlånsvækst i øvrigt har medført, at investeringerne i pantebreve nu udgør en mindre andel. Når der investeres, ønskes der en god placering i ejendommen ud fra egen vurdering af ejendommens værdi og ejendommen skal have en god beliggenhed. Debtors økonomiske forhold gennemgås grundigt alt efter pantebrevets placering.
- Når banken giver tilsagn om kreditter til investering i pantebreve, sker det ud fra følgende betragtninger:
 - Debitor på kreditten skal være professionel i den forstand, at vedkommende ved, hvad han har med at gøre
 - Debtors økonomiske forhold skal kunne håndtere kursreguleringer samt tab på pantebrevsbeholdningen
 - Der kræves overdækningen svarende til risikoen på den ønskede pantebrevsportefølje
 - Der kræves en god spredning både på pantebrevenes debitorer, ejendomme og lånestørrelser

Bankens direkte eksponering foretages dels på egen balance og via 50% ejerandel af investeringsselskabet **V1 A/S** (**Bank 11** ejer de øvrige 50%) samt 50% ejerandel af pantebrevsformidlingsselskabet **V13 A/S** (**Bank 10** ejer de øvrige 50%). Den direkte eksponering kan opgøres således:

- Banken havde pr. 30/9 d.å. en pantebrevsportefølje på kr. 265 mio. (pr. 30/9 2006 udgjorde porteføljen kr. 379 mio.) Der vurderes ikke at være pantebreve af betydning, der ligger udenfor en forsigtig opgjort værdi af ejendommenes værdi. Pantebrevene har generelt en god placering. Pr. 30/9 d.å. var pantebrevsporteføljen individuelt og på gruppen nedskrevet med kr. 5,1 mio.
- **V1 A/S** havde pr. 30/9 d.å. en pantebrevsportefølje på kr. 343 mio. Der vurderes ikke at være pantebreve, der ligger udenfor en forsigtig opgjort værdi af ejendommenes værdi. Pantebrevene har generelt en god placering.

- **V13 A/S** havde pr. 30/9 d.å. en pantebrevsporteføljje på kr. 355 mio. Porteføljen er ikke gennemgået, da der er tale om en handelsbeholdning, hvor en væsentlig del er videresolgt.

Banken var pr. 19/10 d.å. indirekte eksponeret i pantebreve gennem tilsagte investeringskreditter til kunder på kr. 950 mio. Trækket på disse kreditter kunne opgøres til kr. 732 mio. Det vurderes at pantebreve med en værdi på op til kr. 20 - 25 mio. i dagens ejendomsmarked vil ligge udenfor en forsigtig opgjort værdi af ejendommenes værdi. Det vurderes, at tabsrisikoen heraf vil være yderst begrænset, da der samtidig skal tages hensyn til overdækning og debtors økonomiske værdi.

Såfremt der er spørgsmål eller kommentarer til redegørelsen, hører vi gerne fra nærmere.”

Brevvekslingen blev omtalt på et bestyrelsesmøde i banken den 26. november 2007, hvor det i referatet anføres (bind 1, 6711 og bind 1, 6713):

”**V4** oplyste, at banken har modtaget brev fra Finanstilsynet vedrørende pantebreve.

Bestyrelsen fik forelagt kreditkontorets svar i brevform.
Bestyrelsen var enig i brevets indhold og konklusioner. (Bilag 110 vedlagt)”

Det nævnte bilag 110 er bankens brev af 19. november 2007 til Finanstilsynet (bind C, 5707 f.).

Bankens besvarelse af 19. november 2007 er kommenteret i et notat af 27. september 2010 udarbejdet af **Vidne 38**, intern revision, vedrørende ”indberetninger til Finanstilsynet november 2007 og juni/august 2008” (bind I, 331 ff.). Konklusionen i notatet er gengivet nedenfor.

På bestyrelsesmødet i banken den 26. november 2007 orienterede **V1** om et møde i **V13 A/S** med Finanstilsynet. Det anføres herom i referatet (bind 1, 6711 og bind 1, 6713).

”**V1** orienterede om et møde i **V13 A/S** med Finanstilsynet. **V1** oplyste, at Finanstilsynet havde ønsket et møde for at orientere sig om pantebrevsmarkedet.

På mødet var endvidere blevet diskuteret hvor stort pantebrevsmarkedet er, og hvem der er aftager pantebrevene.

V1 oplyste endvidere, at det også havde været diskuteret om der evt. kunne laves lovgivning på området.

V1 oplyste, at fra V13 A/S side ville man være positiv indstillet på at medvirke til en eventuel lovgivning.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.”

Finanstilsynets brev af 31. januar 2008 om den likviditetsmæssige situation

Ved brev af 31. januar 2008 rettede Finanstilsynet henvendelse til bestyrelsen og direktionen for Gl. B1 samt til andre pengeinstitutter og anmodede om en redegørelse for den aktuelle likviditetsmæssige situation. Det anføres i brevet til Gl. B1 (bind 1, 4881 f. og bind C, 5937 f.):

”Finanstilsynet gennemførte i efteråret 2007 en undersøgelse af pengeinstitutternes udlånsvækst og likviditet. I forlængelse af denne undersøgelse og i lyset af "markedets" fokus på den knappe likviditet, har tilsynet besluttet at tilskrive et antal institutter og anmode om en redegørelse for deres aktuelle likviditetsmæssige situation.

Finanstilsynet skal på denne baggrund anmode koncernen om at indsende en opgørelse af likviditeten opgjort efter § 152 i lov om finansiel virksomhed. Opgørelsen skal være specificeret på samme måde som skema AK 17. Hvis koncernen udarbejder eget materiale, der indeholder minimum samme oplysninger som disse skemaer, kan dette i stedet indsendes.

Herudover skal tilsynet anmode instituttet om at indsende en oversigt over koncernens lines over ca. 7,5 mio. DKK/(i såvel DKK som valuta) og finansiering hos finansielle samarbejdspartnere. For hver enkelt line m.v. angives:

- Marginalen for finansieringen
- Linens størrelse
- Den uudnyttede del
- Løbetid
- Genforhandlingsdato

Oversigten bedes opdelt således, at det tydeligt fremgår, hvorledes koncernens "lange" finansiering hos korrespondenter er sammensat og hvorledes den "korte" finansiering incl. pengemarkedet er sammensat. Hvis instituttet udarbejder egne opgørelser, der indeholder ovennævnte oplysninger kan disse anvendes.

Endelig bedes instituttet indsende en oversigt over alle store indlån over 5 mio. kr. med angivelse af rente og forfald. Instituttet kan også her indsende eventuelle egne opgørelser af store indlån.

De nævnte oversigter bedes opgjort pr. 1. februar 2008.

Oversigterne bedes indsendt til Finanstilsynet senest den 4. februar 2008.

Når materialet er modtaget og gennemgået vil tilsynet vurdere, hvorvidt koncernen i den nærmeste fremtid skal foretage tilsvarende indberetninger.”

Banken besvarede Finanstilsynets henvendelse ved et brev af 4. februar 2008, hvori det anføres (bind 1, 4886 f. og bind C, 5939 f.):

”Den aktuelle likviditetsmæssige situation

Under henvisning til brev af 1. ds. følger vedlagt det ønskede materiale:

- Opgørelse af likviditeten på banken opgjort efter § 152 i lov om finansiel virksomhed
- Oversigt over koncernens lines over kr. 7,5 mio. hos finansielle samarbejdspartnere
- Oversigt over bankens indlån over kr. 5 mio.

Opgørelse og oversigter er opgjort pr. 1. februar 2008.

Til yderligere belysning af bankens likviditetsmæssige situation kan det oplyses, at der er indgået aftale med **B19** om at stå for syndikeringen af et nyt lån på min. EURO 50 mio. og maks. EURO 75 mio. med en løbetid på hhv. 1 og 3 år med halvdelen på hver. **B19** går i markedet, så snart vi har offentliggjort vores regnskab for 2007 d. 28. februar.

Gl. B1 har i dag en målsætning om, at vores låntagning hos finansielle institutioner skal være fordelt således:

- 1/3 med løbetid på 0 - 1 år
- 1/3 med løbetid på 1 - 3 år
- 1/3 med løbetid på 3 - 5 år

Vores ønsker er imidlertid på sigt at flytte løbetiden på finansieringen længere ud til en større andel på hhv. 3 og 5 år. Men pt. er dette ikke muligt i det nuværende marked.

Derudover kan det oplyses, at banken i december 2007 solgte 10% af aktiekapitalen i **V20 A/S** til Coface Holding AG med option på at kunne købe de resterende 90% af aktiekapitalen i maj 2008, på dette tidspunkt har banken ejet **V20 A/S** i tre år. Banken vil realisere en

gevinst ved salget, ligesom handlen vil medføre en pæn balancereduktion og fald i udlånet.

V20 A/S har på nuværende tidspunkt kreditter på ca. kr. 950 mio. som pt. er trukket med ca. kr. 480 mio. Det er aftalt med Coface, at de overtager finansieringen i V20 A/S i løbet af februar og marts.

Vi har aftalt med flere af långiverne i V20 A/S, at banken kan overtage kreditterne, når disse er indfriet.

Såfremt ovennævnte redegørelse giver anledning til spørgsmål eller kommentarer, hører vi gerne nærmere.”

Finanstilsynets brev af 31. januar 2008 og bankens svar af 4. februar 2008 blev omtalt på et bestyrelsesmøde den 4. februar 2008. Det anføres herom i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6857):

”Endelig fremviste og orienterede Part L om brev af 31. januar 2008 fra Finanstilsynet. Af brevet fremgår, at Finanstilsynet ønsker en ny opgørelse af bankens § 152, som omhandler likviditet. Part L gennemgik herefter bankens svar, hvoraf det fremgår, at bankens likviditetsoverdækning pr. 1. februar 2008 andrager 1,56 mod lovkravet på 1,0. (Bilag 138 a-b vedlagt)

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.”

Bankens kreditpolitik

I Intern Revisions protokollat vedrørende årsregnskabet for 2007 for Gl. B1, der er underskrevet af intern koncernrevisionschef Vidne 41 den 28. februar 2008 (bind C, 6028), og som er godkendt og underskrevet af bankens bestyrelse på et bestyrelsesmøde den 11. marts 2008 (bind 1, 6866), og som ligeledes er underskrevet med bemærkningen ”Set” af Part M og yderligere en medarbejder fra Part P (bind C, 6029), er det omtalt, at kreditpolitikken er forevist Finanstilsynet. Under punkt 8.2.2 om ”Status på åbentstående bemærkninger omtalt i 2006 årsprotokollat” anføres det herom (bind C, 6026):

240	Eksisterende forretningsgange er vurderet for tilstrækkelige politikker i forhold til håndtering og styring af markeds- og kreditrisici, og der er	Afklaret i 2. kvartal 2007 Der er udarbejdet en forretningsgang for ejendomsprojektfinansiering.
-----	--	---

lavet anbefaling om etablering af politikker for udlånseksposering inden for ejendomsfinansiering og pantebreve samt skærpede bevillingsprocedurer for bedømmelse af store ejendomsfinansieringsengagementer.	Kreditpolitikken er forevist til Finanstilsynet, som ikke har meddelt kommentarer hertil. På denne baggrund lukkes punktet.
---	---

Finanstilsynets brev af 13. maj 2008 om en undersøgelse af pengeinstitutters ejendomsrelaterede engagementer

Ved brev af 13. maj 2008 rettede Finanstilsynet henvendelse til direktionen for **Gl. B1** og til andre pengeinstitutter om en undersøgelse af pengeinstitutters ejendomsrelaterede engagementer. Det anføres blandt andet i brevet til **Gl. B1** (bind 1, 4933 f.):

”Finanstilsynet gennemførte i efteråret 2007 en undersøgelse af pengeinstitutternes udlånsvækst og likviditet. I forlængelse af denne undersøgelse og i lyset af konjunkturerne på ejendomsmarkedet har tilsynet besluttet med hjemmel i § 346, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed at undersøge sektorens ejendomsrelaterede engagementer.

Tilsynet anmoder derfor alle pengeinstitutter i gruppe 1 og 2 samt ca 30 pengeinstitutter i gruppe 3 med relativ stor eksponering indenfor ejendomsbranchen om at indsende nedenstående materiale på alle pengeinstituttets ejendomsrelaterede engagementer, der efter fradrag i henhold til bekendtgørelse om store engagementer udgør mere end 5 % af pengeinstituttets basis-kapital, dog minimum de 10 største ejendomsrelaterede engagementer. Ejendomsrelaterede engagementer defineres i denne forbindelse som engagementer med kunder, hvis primære aktivitet er ejendomsinvesteringer, opførelse af ejendomme/ejendomsprojekter og/eller køb og salg af ejendomme/ejendomsprojekter.

Materialet skal omfatte følgende:

1. Debitors navn
2. Koncerndiagram, hvis der er tale om en koncern
3. Pengeinstituttets rating/risikoklassifikation af engagementet
4. Engagementets størrelse før/efter fradrag
5. Sikkerhedsværdi
6. Aktuel saldo
7. Overtræk/restance
8. Oplysning om nedskrivning/hensættelse
9. Seneste regnskab på de enkelte debitorer i koncernen samt regnskabsanalyser

10. Bevillingsgrundlag
11. En kort beskrivelse af ejendomsprojekterne/ejendommene
12. Forventet afkast for sælger på ejendomsprojekterne/ejendommene
13. Nuværende cashflow på ejendomsprojekterne/ejendommene

Ud over dette skal tilsynet samtidig anmode pengeinstituttet om en redegørelse for omfanget af direkte og/eller indirekte eksponering i pantebreve (egne pantebreve og/eller kunder, der handler med pantebreve). Hvis pengeinstituttet har datterselskab(er), der er eksponeret i pantebreve, bedes omfanget af denne eksponering særskilt anført.

Det nævnte materiale bedes opgjort pr. 30. maj 2008 og sendt til Finanstilsynet, undersøgelsesleder **Person 48**, senest den 15. juni 2008.

Hvis der senere viser sig et behov for at få indleveret yderligere materiale, vil tilsynet kontakte pengeinstituttet herom.”

Finanstilsynets brev blev omtalt på et bestyrelsesmøde i banken den 26. maj 2008, og det anføres herom i referatet (bind 1, 6888):

”**V4** meddelte, at der er modtaget et brev fra finanstilsynet, angående bankens involvering i ejendomsprojekter som financier. Der vil blive udarbejdet oversigt og svarskrift over 13 ejendomsengagementer.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.”

Banken besvarede Finanstilsynets henvendelse ved et brev af 16. juni 2008, hvori det anføres (bind 1, 4939 f.):

”Ejendomsrelaterede engagementer i **Gl. B1**

Finanstilsynet har under henvisning til brev af 13. maj d.å. ønsket specifikt materiale tilsendt angående bankens ejendomsrelaterede engagementer, der udgør mere end 5 % af bankens basiskapital. Denne engagementsgrænse kan opgøres til kr. 67,4 mio. jf. bilag 1.

En oversigt på de 14 engagementer, der overstiger denne grænse, følger i bilag 2. Det ønskede materiale følger vedlagt.

Der er anmodet om informationer på vores rating/risikoklassifikation af engagementerne. På denne type engagementer udarbejdes ikke en rating/risikoklassifikation. I stedet anvendes risikokoder, der beskriver, hvilken type finansiering, der er ydet i det pågældende engagement. Risikokoden er anført under punktet segment på virksomhedsprofilen. En oversigt på og beskrivelse af de forskellige risikokoder følger i bilag 3.

Derudover er vi i samme brev anmodet om en redegørelse for omfanget af direkte og indirekte eksponering i pantebreve. Der henvises indledningsvis til vores redegørelse af 19. november 2007.

Ultimo maj d.å. har koncernen følgende direkte eksponering:

Selskab	Beholdning	Ejerandel	Nettobeholdning	Bemærkninger
Gl. B1	151 mio. kr.	100%	151 mio.kr.	
V1 A/S	113 mio. kr.	50%	57 mio. kr.	Ejes sammen med Bank 11
V13 A/S	259 mio. kr.	50 %	130 mio. kr.	Ejes sammen med Bank 10 Handels- beholdning
I alt			338 mio. kr.	

I løbet af efteråret 2007 og primo 2008 har Gl. B1 og V1 A/S nedbragt sine beholdninger væsentligt, og i denne forbindelse er der udstedt garantier for i alt kr. 140 mio. kr., hvoraf Bank 11 regarantorer for 35 mio. kr.

Banken var ultimo maj d.å. indirekte eksponeret i pantebreve gennem tilsagte investeringskreditter til kunder med træk på kr. 772 mio. fordelt på 42 engagementer.

Såfremt der er spørgsmål eller kommentarer til redegørelsen, hører vi gerne nærmere.”

Oversigten over de 14 engagementer (bilag 2 til bankens brev) omfattede blandt andre V2 A/S-koncernen, Vidne 30, V6 A/S og Vidne 29 (bind 1, 4942).

Bankens brev af 16. juni 2008 til Finanstilsynet blev omtalt på bestyrelsesmødet den 25. juni 2008. I referatet af bestyrelsesmødet anføres det herom (bind 1, 6895):

”V4 oplyste, at der i juni måned er fremsendt beskrivelse til finanstilsynet af de engagementer der udgør minimum 5% af basiskapitalen, svarende til over 67 mio. kr. Banken indberettede 12 engagementer, som ikke forventes at give anledning til bemærkninger fra finanstilsynets side.”

Ved et brev af 18. august 2008 til Finanstilsynet gjorde banken opmærksom på en fejl i brevet af 16. juni 2008. I brevet af 18. august 2008 anføres det (bind 1, 4946):

”Ejendomsrelaterede engagementer i Gl. B1

Under henvisning til brev af 13. maj d.å., hvor Finanstilsynet ønskede specifikt materiale tilsendt angående bankens ejendomsrelaterede engagementer, der udgør mere end 5 % af bankens basiskapital, er vi blevet opmærksomme på, at der i vores besvarelse af 16. juni er oplyst en forkert pantebrevsbeholdning for banken.

I den tidligere besvarelse er bankens pantebrevsbeholdning oplyst til kr. 151 mio. Den rigtige beholdning ultimo maj d.å. er kr. 259 mio. Dette medfører tilsvarende at koncernens direkte eksponering i pantebreve ændres fra kr. 338 mio. til kr. 446 mio.

Vi beklager fejlen, der opstår, fordi der overses et enkelt depot i opgørelsen.

Såfremt der er spørgsmål eller kommentarer til redegørelsen, hører vi gerne nærmere.”

Brevvekslingen mellem Finanstilsynet og banken er omtalt i intern revisions protokollat vedrørende perioden 1/4 - 30/6 2008, der er underskrevet af **Vidne 41** den 15. august 2008 og af bestyrelsen den 19. august 2008. Det anføres herom i protokollatet (bind C, 6451):

”1. Resultat af periodens mest væsentlige udførte revisionshandlinger.

1.1 Indberetning af ejendomsrelaterede engagementer til Finanstilsynet
Finanstilsynet har bedt banken indberette væsentlige ejendomsrelaterede engagementer opgjort pr. 31. maj 2008, herunder også omfang af pantebreve. Banken har indsendt redegørelse herom i juni då.

Intern revision har efterfølgende konstateret, at opgørelsen af pantebreve i redegørelsen ikke har været fuldstændig i forhold til indhold i bankens depoter.

Banken fremsender ny korrigeret indberetning ved brev af 18. august 2008.”

Bankens besvarelse af 16. juni 2008 (med efterfølgende rettelse den 18. august 2008) er kommenteret i et notat af 27. september 2010 udarbejdet af **Vidne 38**, intern revision, vedrørende ”indberetninger til Finanstilsynet november 2007 og juni/august 2008”. Som nævnt ovenfor vedrører notatet også bankens besvarelse den 19. november 2007 af en

henvendelse fra Finanstilsynet. I konklusionen i notatet af 27. september 2010 anføres det (bind I, 335):

”Konklusion

Generelt finder intern revision, at indberetningerne til Finanstilsynet var væsentligt fejlbehæftet, og at flere oplysninger var misvisende eller direkte forkerte.

Banken giver Finanstilsynet et klart mere positivt indtryk end forholdene omkring pantebrevene tilsiger.

Vedrørende konkrete oplysninger om den samlede ejendoms/pantebrevsrisiko skal følgende bemærkes:

Vedr. bankens besvarelse af 19. november 2017:

- Bankens giver misvisende oplysninger vedrørende porteføljen i **V13 A/S**.
- Bankens indberetning til Finanstilsynet er væsentlig forkert vedrørende den indirekte pantebrevseksponering. Banken har oplyst en for lav indirekte pantebrevseksponering. Pantebrevsengagementerne burde være oplyst med samlede engagementer på 1.488 mio. kr. og samlede træk på 1.075 mio. kr. mod det anførte 950 mio. kr. og træk 732 mio. kr.
- Bankens afgivne pantebrevsgarantier (250 mio. kr.) herunder ”kvalitetssikringsgarantier” er ikke oplyst i besvarelsen. Dette burde have været oplyst som indirekte eksponering/risiko.

Vedr. bankens besvarelse af den 16. juni 2008:

- Opgørelsen af ejendomsengagementerne er væsentligt fejlbehæftet, og banken har indberettet for meget p.g.a., at banken ikke, som anmodet af Finanstilsynet, har opgjort engagementerne efter fradrag i henhold til bekendtgørelse om store engagementer.
- I opgørelsen af ejendomsrelaterede store engagementer pr. 31.5.2008 manglede der oplysning om to engagementer (heraf dog én datter).
- Det fremgår ikke af indberetningen fra den 16.6.2008, at engagementer vedr. ejendomme og vedr. pantebreve er opgjort på to forskellige måder og derfor ikke kan summeres.
- Fejl i opgørelsen medfører i indberetningen den 16.6.2008, at ejendomsengagementer indberettes med 590 mio. kr. for meget, mens pantebrevsengagementer indberettes med ca. 472 mio. kr. for lidt.
- Banken oplyser kvalitetssikringsgarantier med 140 mio. kr., men de samlede pantebrevsgarantier udgør 248 mio. kr., hvilket ikke er oplyst.
- Koncernen havde ultimo 2007 og primo 2008 foretaget to salg af pantebreve (i alt ca. 400 mio. kr.), hvor køber (**V8 A/S**) havde tilbageleveringsret. Det var ikke et endeligt salg før udløb af fristerne for tilbagelevering, som begge var efter den 16.6.2008. Dette burde have været oplyst til Finanstilsynet.
- Oplysningen vedrørende reduktion af pantebrevsbeholdningen i banken og i **V1 A/S** er forkert. De foretagne større salg er sket med købers tilbageleveringsret, og banken var derfor ikke frigjort for

risikoen, hvilket burde være oplyst. i perioden fra 30.9.2007 til 30.6.2008 var den bogførte beholdning i banken samlet set næsten uændret, mens beholdningen i **V1 A/S** faldt i 2008 og var svagt stigende i 2008. Der henvises i øvrigt til notat fra Grant Thornton af 22.9.2010 vedrørende regnskabsmæssig behandling af REPO-forretninger/pantebreve (se notatets bilag 3).

P.g.a. manglerne giver indberetningerne ikke tilstrækkeligt overblik over bankens/koncernens engagementseksponering i ejendomme og pantebreve.”

FINANSTILSYNETS REDEGØRELSE I MEDFØR AF FIL § 352 a

Finanstilsynet har i en redegørelse i medfør af FIL § 352 a, der blev afgivet den 26. marts 2010, blandt andet redegjort for sit tilsyn med **Gl. B1** i tiden forud for bankens økonomiske sammenbrud. Der henvises til omtalen af redegørelsen nedenfor.

BANKENS SAMMENBRUD OG OVERDRAGELSE

MØDER I AUGUST-SEPTEMBER 2008

Bestyrelsesmøder og repræsentantskabsmøde den 19. august 2008

Den 19. august 2008 blev der afholdt et bestyrelsesmøde med deltagelse af direktionen og bestyrelsen, hvorunder halvårsregnskabet og budgettet blev behandlet. Det anføres blandt andet i referatet (bind 1, 6901 ff.):

”Ad. 2: Regnskab for perioden 01.01.2008- 30.06.2008

(Se bilag nr. 199)

Der er realiseret et underskud på 15,8 mio. kr. mod et budgetteret overskud på 2,7 mio. kr.

Afvigelserne blev gennemgået. Netto rente med 89,4 mio. kr. mod budgetteret 92,1 mio. kr. Faldet skyldes primært lavere aktivitet på finansielle instrumenter, samt større udlån til datterselskaber og fonden. Netto gebyr og provisionsindtægter realiseret med 20,8 mio. kr. mod budget 21,4. Primært fald i kurtageindtægter.

Kursreguleringerne er negative med 32,2 mio. kr. mod budgetteret - 6,2 mio. kr. Der er kurstab på alle områderne, og de enkelte områder blev kommenteret.

Omkostningerne er realiseret med 74,1 mod 69,9 mio. kr. og dette skyldes primært 5 mio. kr. som relateres til koncernomkostninger. Afvigelsen er en budgetfejl.

Tab /nedskrivninger 19,7 mio. mod budgetteret 14,6 mio. kr.

Indlån ca. 600 mio. kr. over budgettet mens udlån er 400 mio. over budgettet.

...

Ad. 4: Budgetforventninger til 2008.

Budgetforventninger for 2008 blev ændret til 42,8 mio. mod det tidligere budgetmål på 80 mio. kr.

I budgettet er medtaget yderligere nedskrivninger for 2. halvår på 15 mio. kr. og en forventning om, at vi indhenter en del af de negative kursreguleringer pr. 30.06.2008.

Ad. 5: Nedskrivninger.

De største nedskrivninger pr. 30.06.2008 blev gennemgået, sammen med en orientering om den aktuelle situation på finansmarkederne.

Ad. 6: Fokusengagementer.

Fokusengagementerne blev gennemgået og kommenteret af V1 og V4.

Følgende engagementer blev gennemgået særskilt:

- V6 A/S-koncernen (V6 A/S og Vidne 20)
- V49 A/S-koncernen (V2 ApS , Virksomhed 1 ApS og Vidne 30)
- ...

Det fremgår af det bilag nr. 199, der er henvist til under punkt 2 i referatet af bestyrelsesmødet, at det budgetterede overskud var 22,7 mio. kr. og ikke "2,7 mio. kr." som anført i referatet. Ifølge bilag 199 var der realiseret et underskud på 15,8 mio. kr., således at afvigelsen i forhold til budgettet var – 38,5 mio. kr. (bind C, 6397).

Der blev afholdt yderligere et bestyrelsesmøde den 19. august 2008 med deltagelse af direktionen og bestyrelsen. Det anføres blandt andet i referatet (bind 1, 6904 ff.):

"Ad. 4. - Nyt fra Intern revision v/ Vidne 41 :

Intern Revisions protokol 2. kvartal 2008.

Intern revisionschef Vidne 41 foretog gennemgang af intern revisions protokol for perioden 1/4 - 30/6 2008 (bilag nr. 205).

Det blev besluttet, at intern revisionschef Vidne 41 følger op overfor de enkelte ansvarlige på funktionsniveau med henblik på, at få lukket de stadig åbne punkter, jf. punkt 2.2, der henviser til revisionsbemærkninger i tidligere årsprotokollater fra intern revision, samt nye revisionsbemærkninger for anden kvartal 2008, jf. punkt 3.1.1.

Med henvisning til punkt 2.2. rapport nr. 245 blev det besluttet, at Vidne 41 ved bestyrelsens møde i september, foretager en ca. halv times gennemgang af solvensbehovsberegningen.

I tilknytning til gennemgangen af punkt 3.1.1. oplyste Vidne 41, at formålet er at opnå en mere effektiv "early warning", ved at fremskaffe og koble informationer fra vore tilgængelige systemer med informationer fra kunden og omverdenen.

Gennemgangen af revisionsprotokollen gav ikke anledning til yderligere bemærkninger og bestyrelsen underskrev denne.

Engagementer større end 1,5 mio. kr.

Intern revisionschef **Vidne 41** foretog gennemgang af omdelte plancher og statistikker, udvisende udviklingen i bankens store engagementer, med baggrund i alle engagementer over 1,5 mio. kr. pr. 30. juni 2008 (bilag nr. 206).

Gennemgangen gav ikke anledning til bemærkninger og bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

...

Ad. 7. Godkendelse - Regnskab for 1. halvår 2008.

Regnskabet for 1. halvår af 2008 i uddrag blev godkendt (bilag nr. 207).

Ad. 8. - Godkendelse - Beretning for 1. halvår 2008.

Beretningen for 1. halvår 2008 blev godkendt (bilag nr. 208).

Ad. 9. - Godkendelse - Fondsbørsmeddelelse.

Fondsbørsmeddelelsen blev godkendt (bilag nr. 209).

Ad. 10. - Likviditetsrapport.

V4 foretog gennemgang af likviditetsrapport for 2. kvartal 2008. (bilag nr. 210).

Det blev i den forbindelse besluttet, at foretage ændring i § 70 instruksen, vedr. beholdningsbegrænsninger. Der foretages en forhøjelse af begrænsningen vedr. ikke børsnoterede danske aktier, svarende til værdien af **V20 A/S** som forventes at være i bøgerne indtil 2010. Tidligere har **V20 A/S** engagementet ikke været medregnet som følge af selskabets status som 100% ejet datterselskab.

...

Part B gjorde opmærksom på, at oplysninger om likviditetsbehovet for de kommende tre måneder som normalt er indeholdt i likviditetsrapporten mangler.

V4 vil sørge for, at dette fremsendes til bestyrelsen.

For så vidt angår seniorlån, foretages der for øjeblikket sonderinger med henblik på forhøjelse af lån bl.a. hos ... , ... og Efter offentliggørelsen af halvårsregnskabet forventes der at kunne foretages forhøjelser.

V4 oplyste, at der i efteråret sker en besøgsrunde hos udenlandske bankforbindelser, med henblik på at skaffe langsigtet likviditet.

Solvensbehovet for banken var pr. 30. juni 8,33 og på koncernniveau 7,38. På nuværende tidspunkt er solvenstallet for banken 12,2 og for koncernen 10,4.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

...

Ad. 12. - Nyt fra direktionen.

Part K orienterede om følgende forhold:

- Koncernresultatet pr. 31. juli udgør tilfredsstillende 93,6 mio. kr.
....
- **V19 A/S** udviser fortsat vækst og rigtig gode resultater. Der er indgået pilotkontrakt med ... og budgettet for indkøb af fordringer for 2008 er allerede blevet opfyldt.
- **V1 A/S** som pr. 30/6 udviste et underskud på 10 mio. kr., var i sidste uge i 0, som følge af opgangen i aktiemarkedet og kursstigninger i de udenlandske obligationer.
- **V13 A/S** udviser fortsat negative takter og juli måned medførte et underskud på 4 mio. kr. Hvis situationen med underskud fortsætter i samme takt, vil der skulle iværksættes gennemgribende foranstaltninger.
....
- For **Gl. B1**, såvel som de fleste øvrige pengeinstitutter, er udfordringen i tiden at skaffe likviditet. Som følge af pressens mange skrivelser om finanskrisen og **Bank 12** sagen, er der opstået en frygt og tilbageholdenhed pengeinstitutterne imellem, som gør at det er svært i dag at opnå korte lines fra andre pengeinstitutter. Samtidig har banken mistet enkelte store aftaleindskud. Der arbejdes derfor hårdt på at opnå langfristede lån. I den forbindelse oplyste **Part K**, at det tidligere omtalte seniorlån, foranlediget af ... på forventeligt 50 mio. Euro er udskudt til ultimo august, men forventes gennemført. Der arbejdes som tidligere nævnt endvidere med udenlandske banker, og i den forbindelse afholdes en række møder i udlandet i efteråret, hvor **Gl.B1** koncernen bl.a. i London skal præsenteres for ... samt en italiensk bank.
Part K oplyste, at han d. 29. august skal mødes med direktionen i **Bank 22** og vil i den forbindelse drøfte en evt. mulighed for ... overtagelse af kreditten til **V19 A/S** på ca. 700 mio. kr.”

Af ”Delårsrapport 2008” for **Gl. B1** af 19. august 2008 (bind 1, 2808 ff.) fremgår af ledelsespåtegningen (bind 1, 2810):

”Bestyrelse og direktion har i dag behandlet og godkendt delårsrapporten for 1. halvår 2008 for **Gl. B1**.

Delårsrapporten er aflagt i overensstemmelse med IAS 34, lov om finansiell virksomhed samt yderligere danske oplysningskrav for børsnoterede selskabers delårsrapporter.

Delårsrapporten har ikke været genstand for revision eller review.

Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at delårsrapporten giver et retvisende billede af koncernens og moderselskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2008 samt af resultatet af koncernens og moderselskabets aktiviteter og koncernens pengestrømme for 1. halvår 2008.

Vi anser ledelsesberetningen for at give en retvisende redegørelse af udviklingen i koncernens og moderselskabets aktiviteter og økonomiske forhold, periodens resultat og af koncernens og moderselskabets finansielle stilling som helhed samt en retvisende beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen og moderselskabet står overfor.”

Ligeledes den 19. august 2008 blev bankens regnskab for første halvår 2008 gennemgået på et ordinært repræsentantskabsmøde. I den skriftlige halvårsberetning fra bestyrelsesformand **Part A** hedder det bl.a. om bankens økonomiske situation og forventningerne til fremtiden (bind A, 944 ff.):

”Både den danske og den internationale økonomi står nu over for en række udfordringer. Finanskrisen raser stadig. I USA er der stort underskud på betalingsbalancen og på det offentlige budget, og de europæiske økonomier ser ud til at være på vej ned i gear. Det gælder som nævnt også for Danmark.

I vores egen lille økonomi må vi derfor forvente, at fremtiden ikke vil være så rosenrød som den situation, vi har oplevet gennem de seneste mange år.

Resultaterne i pengeinstitutterne er på mange måder et spejlbillede af de konjunkturer, vi lever under. Derfor vil resultaterne i år og næste år måske ikke blive lige så prangende som dem, vi har præsteret indtil nu.

På den anden side er vores primære drift sund, og forretningen er tilpasset til forholdene, så der vil være plads til lidt større tab og til at klare en situation, hvor væksten bliver mindre end i de seneste år.

Hvis jeg her på falderebet skal opsummere, er vi på vej mod mere normale tider. Konjunkturerne er vendt, og vi kan ikke regne med så høj økonomisk medvind på cykelstierne, som vi har haft de seneste par år.

Vi kan stadig være særdeles tilfredse med vores regnskab, og vi er godt klædt på til at møde fremtidens udfordringer - både på lovgivningsområdet og på det økonomiske felt, hvor vi holder et vågent øje med de brancher, hvor det måske går mindre godt for tiden, så vi plejer vores engagementer bedst muligt.

For hele året 2008 fastholder **Gl. B1** koncernen de forventninger, der blev udmeldt i forbindelse med offentliggørelsen af årsrapport 2007, med et resultat før skat i niveauet 260-270 mio. kr.

I budgettet og dermed forventningerne for 2008 er indregnet positive kursreguleringer af handelsbeholdningen af værdipapirer.

Som det fremgår af beretningen, har koncernen måttet konstatere ikke ubetydelige negative kursreguleringer på denne post. Dette betyder, at resultatet er behæftet med større usikkerhed end sædvanlig, hvilket tillægges turbulensen på de finansielle markeder og stigende renter, herunder på det danske realkreditmarked.”

Den 19. august 2008 udsendte banken en fondsbørsmeddelelse om bankens delårsrapport, hvori det anføres (bind 1, 2807):

”Delårsrapport pr. 30. juni 2008

- Resultat før kursreguleringer på værdipapirer og nedskrivninger (basisresultat) på 137,8 mod 122,4 sidste år. En stigning på 13%
- Resultat før skat på 74,7 mio. kr. mod 138,9 mio. kr. i 2007
- Primo egenkapitalforrentning før skat 14 %
- Væksten i forhold til ultimo 2007 på følgende områder udgør:
 - Indlån 8%
 - Udlån -2%
 - Balance -1 %
 - Indtjening pr. omkostningskrone udgør 1,4 kr. mod 1,8 kr. i 2007
 - Der forventes et resultat før skat i niveauet 210 - 230 mio. kr. mod tidligere 260 - 270 mio. kr. Nedjusteringen skyldes det urolige finansielle marked

...”

Bestyrelsesmøde den 10. september 2008

Den 10. september 2008 blev der afholdt et ekstraordinært telefonisk bestyrelsesmøde vedrørende **V6 A/S'** konkurs og et eventuelt salg af **V19 A/S**. Det anføres blandt andet i referatet (bind 1, 6910 f.):

”Ad. 1 - V6 A/S - konkurs.

Part A orienterede om V6 A/S konkurs.

Bestyrelsen drøftede konsekvensen og der var enighed om, at der skal hen-sættes op mod 75 mio. kr. som følge heraf.

Efter yderligere drøftelser og vurdering af den seneste udvikling på ejen-domsmarkedet og de finansielle markeder blev bestyrelsen enige om at re-servere op til 100 mio. kr. Som konsekvens heraf besluttede bestyrelsen at forventningerne til årets indtjening nedsættes til niveauet 110 - 130 mio. kr. før skat.

Der udarbejdes en fondsbørsmeddelelse.

Ad. 2 - Evt. salg af V19 A/S .

Part K og Part A oplyste, at det forsøges at finde en køber til V19 A/S .

Bestyrelsen bakkede op om bestræbelserne.”

Ved fondsbørsmeddelelse af 11. september 2008 nedjusterede banken igen forventningerne til årets resultat, denne gang til 110 – 130 mio. kr. før skat. Det anføres i fondsbørsmedde-lelsen (bind 1, 2823):

”Ændring af forventninger til årsresultat for 2008

Bestyrelsen i Gl. B1 har d.d. besluttet at nedjustere forventningerne til årsresultatet for 2008.

Baggrunden for de ændrede forventninger er primært den seneste og fortsat-te negative udvikling på ejendomsmarkedet siden offentliggørelsen af den seneste delårsrapport.

Forventningerne ændres til niveauet til 110 til 130 mio. kr. før skat, mod de tidligere forventninger på 210 til 230 mio. kr.

Resultat for 2008 vil fortsat være afhængig af udviklingen på kapitalmarke-derne i øvrigt.”

Bestyrelsesmøder den 17. september 2008

Den 17. september 2008 kl. 15.45 blev der afholdt et ekstraordinært telefonisk bestyrel-sesmøde, hvorunder Part K og Part A orienterede bestyrelsen om den

finansielle situation, og det blev besluttet at tage kontakt til Finanstilsynet. Det anføres blandt andet i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6913):

”Ad. 1 - Orientering om den finansielle situation.

Part K og Part A orienterede bestyrelsen om den finansielle situation.

Person 21, Part K og Part A har d.d. sammen med ekstern revisor Part N været igennem bankens fokusengagementer med henblik på at verificere tidligere vurderinger heraf og kontrollere, at banken overholder lovens krav til solvens og likviditet.

Resultatet af undersøgelsen er, at banken fortsat overholder lovens krav.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

Ad. 2- Status på indsatsområder.

Part A oplyste, at ledelsen i løbet af dagen har rettet henvendelse til flere af bankens långivere med henblik på at sikre likviditeten fremover, idet udtrækkene på indlånskonti har accelereret kraftigt i den seneste uge. På tidspunktet for nærværende bestyrelsesmødes afholdelse var det endnu ikke lykkedes at få aftaler i stand.

Part A oplyste, at der ligeledes i løbet af dagen var undersøgt muligheder for en eventuel fusion med to andre pengeinstitutter. Det viste sig ikke at være en farbar løsning for Gl. B1 koncernen som helhed.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

Ad. 3 - Kontakt til Finanstilsynet.

På opfordring af Part K og Part A besluttede bestyrelsen, at der skulle tages kontakt til Finanstilsynet med henblik på en orientering om den finansielle situation.”

Der blev afholdt yderligere et ekstraordinært telefonisk bestyrelsesmøde den 17. september 2008 kl. 19.00, hvorunder det blev oplyst, at ledelsen var i dialog med Finanstilsynet, og at der skulle afholdes møde i Nationalbanken den 18. september 2008. Det anføres blandt andet i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6915):

”Ad. 1 - Orientering om den seneste situation.

Part K og Part A orienterede om den seneste situation.

Det blev oplyst, at ledelsen sidst på eftermiddagen var i dialog med Finanstilsynet ved **Person 49**, hvorefter ledelsen blev kontaktet af ... , kl. ca. 17.30 ved ...

Ledelsen blev af ... bedt om at komme til møde i ... d. 18/9-2008, kl. 12.30 med en oversigt over bankens situation, herunder en oversigt over likviditetsbehovet på kort og langt sigt samt en handlingsplan.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.”

Der blev herefter i perioden fra den 18. – 21. september 2008 afholdt møder i Finanstilsynet og Nationalbanken.

FORLØBET MED FINANSTILSYNET OG NATIONALBANKEN DEN 17. – 21. SEPTEMBER 2008

Bankens henvendelse til Finanstilsynet den 17. september 2008 og forløbet herefter er omtalt i Finanstilsynets § 352 a - redegørelse af 26. marts 2010 under punkt 4.4. Det anføres her blandt andet (bind 1, 5419):

”4.4. Bankens overdragelse til et datterselskab af Finansiell Stabilitet

Gl. B1 kontaktede onsdag den 17. september 2008 Finanstilsynet og meddelte, at banken havde store likviditetsmæssige problemer. Bankens overdækning på 10 % krævet i henhold til § 152 i lov om finansiell virksomhed ville kun holde ugen ud.

Finanstilsynet påbød banken henover weekenden at undersøge mulighederne for anvendelse af Nationalbankens belåningsfaciliteter og/eller at foretage frasalg af aktiver med henblik på en likviditetsforbedring.

Den 18. september 2008 søgte Finanstilsynet om mandat af Økonomi- og Erhvervsministeriet til at føre drøftelser med interesserede parter og interessenter med henblik på at finde en løsning af bankens økonomiske vanskeligheder. Finanstilsynet modtog den 18. september 2008 et mundtligt mandat, der blev skriftligt bekræftet den 23. september 2008.

Fredag den 19. september 2008 besluttede Finanstilsynet at foretage en engagementsgennemgang i banken i weekenden den 20.-21. september 2008. Finanstilsynet blev bistået af eksterne krediteksperter fra en række pengeinstitutter. Konklusionen på weekendens gennemgang blev, at Finanstilsynet ikke kunne konkludere, at **Gl. B1** ikke opfyldte lovens solvenskrav på 8 %.

Der blev herefter indgået aftaler med Nationalbanken og en række danske pengeinstitutter om at stille likviditet til rådighed for **Gl. B1**. Som led i

aftalen skulle **Gl. B1** herefter påbegynde frasalg af datterselskaber med henblik på at gøre banken klar til fusion.

Finanstilsynet ville herefter på den planlagte undersøgelse i november 2008 foretage en nøjere gennemgang af bankens engagementer.

...”

I Nationalbankens notat af 21. september 2008 omtales resultatet af drøftelserne om at stille likviditet til rådighed for **Gl. B1**. Det anføres i notatet (bind 1, 8007):

”Løsning af likviditetsproblemer i **Gl. B1**

1. Finanstilsynet har oplyst, at det ikke er konkluderet, at **Gl. B1** ikke opfylder lovens solvenskrav, efter at bankens største engagementer dækkende ca. 40 pct. af bankens udlån er gennemgået.
2. Danske finansielle kreditorer med udestående på mindst 100 mill.kr. i **Gl. B1** låner i alt 460 mill.kr. til **V19 A/S**. Beløbet er fordelt med 91,5 mill.kr. fra **Bank 10**, 117,5 mill.kr. fra **Bank 22**, 95,5 mill.kr. fra **Bank 15**, 62,5 mill.kr. fra **Bank 16**, 31 mill.kr. fra **Bank 30**, 31 mill.kr. fra **Bank 38** og 31 mill. kr. fra **B21**.
3. Lokale Pengeinstitutter, **Bank 29**, **Bank 18** og **Bank 20** låner i alt 240 mill.kr. til **V19 A/S**.
4. **V19 A/S** tilbagebetaler lån til **Gl. B1** for 700 mill.kr.
5. **Gl. B1** træder tilbage for det resterende tilgodehavende i **V19 A/S**. Dette tilgodehavende må ikke tilbagebetales, før lånet på 700 mill.kr er indfriet.
6. **Gl. B1** stiller en garanti over for de danske finansielle kreditorer, Lokale Pengeinstitutter, **Bank 29**, **Bank 18** og **Bank 20** for lånene på i alt 700 mill. kr. til **V19 A/S**. Denne garanti træder tilbage for Nationalbankens tilgodehavende i **Gl. B1**.
7. Der er aftalt "stand still" vedrørende trukne beløb på lines til **Gl. B1** fra finansielle kreditorer. De finansielle kreditorer, som har indvilliget i "stand still", er gengivet i bilag 1.
8. Nationalbanken giver en trækingsret på op til 1.000 mill.kr. til **Gl. B1**. Sikkerheden udgøres af en pro rata tabsgaranti fra **Gl.B1** Fondens kreditorer, regaranteret af **Gl.B1**-Fonden, over for Nationalbanken for et beløb på 300 mill.kr. **Gl.B1** Fondens kreditorer og andel af pro rata tabsgarantien er gengivet i bilag 2. Nationalbanken vil derudover være simpel kreditor i **Gl. B1** for det fulde trukne beløb op til 1.000 mill. kr.
9. Bestyrelsen i **Gl. B1** har oplyst, at der er indsat ny ledelse i **Gl. B1** fra mandag morgen.
10. **Gl. B1** er hermed sikret ekstra likviditet på indtil 1.700 mill. kr.”

Nationalbanken havde ved telefax af 19. september 2008 fået tilsendt et notat af samme dato vedrørende **Gl. B1's** solvens og solvensbehov. I notatet, der var udarbejdet af **Part P A/S** ved statsautoriseret revisor **Part O** og statsautoriseret revisor **Part M**, anføres det (bind H, 767 ff.):

”Notat vedrørende solvens og solvensbehov

Solvens

Gl. B1 har på grundlag af halvårsrapporten pr. 30. juni 2008 opgjort bankens solvens til 10,4% på koncernniveau og 12,2% på bankniveau (moderselskab).

Ved opgørelse af solvensprocenten er indregnet resultatet for perioden 1. januar til 30. juni 2008.

Gl. B1 har den 11. september 2008 ved fondsbørsmeddelelse nr. 16-2008 nedjusteret forventningerne til årsresultatet fra 210 til 230 mio. kr. til 110 til 130 mio. kr. med baggrund i den negative udvikling på ejendomsmarkedet.

Bestyrelsen har endvidere besluttet at afhænde datterselskabet **V19 A/S**. Bestyrelsen har i denne forbindelse indhentet en indikativ prisfastsættelse for datterselskabet på ”stand alone basis” hos Atrium Partners.

Atrium Partners har estimeret en ”Entreprise Value” på 1.700 til 1.900 mio. kr. Idet den nettorentebærende gæld udgør ca. 700 mio. kr. pr. 30. juni 2008 opnås en egenkapitalpris i niveauet 1.000 til 1.200 mio. kr.

Den optagne værdi af datterselskabet i halvårsrapporten andrager 225 mio. kr., hvilket indebærer, at der opnås en regnskabsmæssig avance i niveauet 775-975 mio. kr.

På denne baggrund er der i efterfølgende illustrationer forudsat en forsigtig skønnet nettogevinst efter afholdelse af salgsomkostninger på 800 mio. kr.

Den indikative værdiansættelse er baseret på et struktureret salg indenfor en sædvanlig tidsperiode på 4-6 måneder. Et fremskønnet salg vil kunne indebære et vist prisafslag.

Effekten på solvensprocenten ved ovennævnte begivenheder kan anslås således (i mio. kr.):

	Bankniveau	Koncernniveau
Basiskapital.....	1.321	1.272
Effekt af nedjustering.....	-100	-100
Effekt af salg datterselskab.....	800	800
Basiskapital efter justering.....	2.021	1.972
Vægtede poster.....	10.799	12.202
Effekt af nedjustering.....	-100	-100
Effekt af salg datterselskab.....	-225	-1.000
Vægtede poster efter justering.....	10.474	11.102
Beregnet solvens.....	19,3%	17,7%

Følsomhedsberegninger og forudsætninger

Ovenstående illustrationer er baseret på nedskrivninger på udlån i henhold til fondsbørsmeddelelse nr. 16-2008.

Det påpeges, at revision af udlån ikke er gennemført, ligesom der er risiko for, at fortsat uro på det finansielle marked kan påvirke resultatet yderligere i nedadgående retning.

Ved indregning af den regnskabsmæssige effekt af nedjustering er der bortset fra en mulig positiv skattemæssig effekt.

For så vidt angår det påtænkte salg af datterselskabet **V19 A/S** er det forudsat, at det opnåede salgspvenu i sin helhed anvendes til nedbringelse af gældsforpligtelser.

Nedenfor er illustreret hvorledes solvensprocenten påvirkes af henholdsvis:

- ændring af nedskrivninger af udlån på 100 mio. kr.
- ændring af salgssum på 100 mio. kr.

Følsomheden i forhold til disse parametre kan illustreres således:

	Bankniveau	Koncernniveau
Effekt af 100 mio. kr's nedskrivning...	0,8%	0,8%
Effekt af 100 mio. kr's værdimæssig afvigelse ved salg af datterselskab.....	0,9%	0,9%

Solvensbehov

Gl. B1 har medio 2008 indberettet et solvensbehov på 8,3% på bankniveau og 8,0% på koncernniveau.

Den aktuelle situation på de finansielle markeder bør give anledning til, at ledelsen revurderer koncernen og bankens risici, specielt vedrørende:

- stresstest af indtjeningsforventninger
- kreditrisici
- kapital- og likviditetsrisici

Afslutning

Ovenstående illustrationer er baseret på følgende:

- ikke-reviderede halvårsrapport pr. 30. juni 2008,
- indberettet solvens og solvensbehov for koncernen og banken (moderselskabet),

- effekt af offentliggjort nedjustering,
- effekt af et tænkt salg af datterselskabet **V19 A/S** til en salgspris, der er indikeret af Atrium Partners.

Arbejdshandlinger, der er udført i forbindelse med tilvejebringelse af disse illustrationer, har hverken karakter af review eller revision, og vi udtrykker derfor ikke nogen grad af sikkerhed om den faktiske solvens for koncernen og banken (moderselskabet).

På samme vis skal påpeges, at der heller ikke er taget stilling til solvensbehovet for koncernen og banken (moderselskabet).”

MØDER I SEPTEMBER-NOVEMBER 2008

Ekstraordinært bestyrelsesmøde den 20. september 2008

Lørdag den 20. september 2008 blev der afholdt et ekstraordinært bestyrelsesmøde på **Part A's** bopæl, hvorunder det blandt andet blev besluttet at afskedige administrerende direktør **Part K** samt **V1**, **V4** og **Vidne 41**. Det blev også besluttet at forespørge **Part L**, der var fratrukket sin stilling som direktør i banken den 26. marts 2008 for at gå på pension, om han ville påtage sig jobbet som administrerende direktør. Det anføres i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6916 ff.):

”**Part A** orienterede om de bestræbelser, der havde været gennemført med henblik på at finde en fusionspartner til **Gl. B1**.

Part K og **Part N** havde møde d. 18/9 2008 i .../Finanstilsynet.

Efter forhandlinger i ... fredag d. 19/9-2008 stod det klart, at det ikke ville være muligt at finde en samarbejdspartner under de nuværende betingelser.

Herefter orienterede **Part A** om de interne undersøgelser, der havde fundet sted i ugens løb vedrørende bankens kreditgivning.

På denne baggrund besluttede bestyrelsen at afskedige adm. direktør **Part K**, direktør **V1**, underdirektør/kreditchef **V4** og chefen for intern revision **Vidne 41**.

Herefter besluttede man at forespørge **Part L**, om han ville påtage sig jobbet som adm. direktør i den problematiske fase, der nu foreligger.

Efter at have diskuteret mulighederne blev det besluttet, at følgende plan skal iværksættes med henblik på at gøre **Gl. B1** klar til en fusion eller salg til et pengeinstitut:

- **Part L** tiltræder med øjeblikkelig virkning som adm. direktør for **Gl. B1** koncernen.
- Bestyrelsen er bevidst om, at der på creditsiden opstår et vakuum, eftersom **V1** og **V4** ikke mere er til stede. De to personer anmodes om at være stand-by i en periode, indtil nødvendig overblik haves.
- Med henblik på at sikre koordinering af kreditaktiviteterne foreslås ansat **Vidne 2**, som i dag er direktør i **Virksomhed 60 A/S** **Vidne 2** har tidligere været kreditchef i **Bank 17**.
- **V19 A/S** sælges, og der forventes p.t. et nettoprovenu i niveauet 800 mio. kr.
- **V18 A/S** afvikles eller sælges.
- **V23 A/S** sælges.
- **V22b A/S** afvikles eller sælges.
- Bankens afdelinger i København og Århus afvikles eller sælges.
- Ejerandelen i investeringsselskabet **V1 A/S** - 50% - forventes solgt til ...
- Ejerandelen i **V13 A/S** - 50% - forventes solgt til ...
- Bankens udlånsportefølje undersøges med henblik på at identificere de kunder, som hurtigt kan overflyttes til andre pengeinstitutter, de dårlige navne, som vi hurtigst muligt vil have væk fra bøgerne og de ejendomme, som **Gl. B1** for vanligt vil få i bøgerne.”

Der er p.t. ikke planer om afskedigelser af medarbejdere med undtagelse af de, der bliver i overskud i forbindelse med diverse frasalg.

Det blev besluttet, der afholdes bestyrelsesmøde hver 14. dag med henblik på at sikre en tilstrækkelig opfølgning på de aktiviteter, der skal gennemføres i de kommende måneder.

Mindre aktieposter i øvrige selskaber afhændes ligeledes.

Det blev besluttet, at den overordnede plan konkretiseres og igangsættes med øjeblikkelig virkning.

Herefter tog bestyrelsen fat på en række andre konkrete problemstillinger.

Det blev besluttet, at **Vidne 15** får det overordnede personaleansvar samt øvrigt forefaldende arbejde.

Vidne 15 skal fremover fungere som direktionssekretær for **Part L**.

Det blev besluttet, at de kontraktlige forhold overfor de 4 afskedigede overholdes, og at de på nuværende tidspunkt ikke fritstilles.

Advokat **Vidne 40** undersøger indholdet af kontrakterne, og analyserer forpligtelserne.

Det blev besluttet, at **Part L** indtræder i de bestyrelser, hvor **Part K** hidtil har siddet.

Afslutningsvis fastlagde bestyrelsen en tidsplan for orientering af repræsentantskab og medarbejdere i de forskellige afdelinger.”

Banken redegjorde senere i et brev af 16. oktober 2008 til Finanstilsynet, der er underskrevet af bestyrelsesformand **Part A**, for afskedigelsen af intern revisionschef **Vidne 41**. Det anføres i brevet (bind A, 2000):

”Vedr. Redegørelse om revisionschef i **Gl. B1**

Gl. B1 har den 20/9 2008 afskediget sin revisionschef.

Det fremgår af § 11 stk. 3 i Bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder m.v. samt finansielle koncerner, at banken senest 1 måned efter fratrædelsen skal sende en redegørelse til Finanstilsynet om baggrunden herfor.

I denne forbindelse kan oplyses følgende:

Revisionschef **Vidne 41** har i perioden forud for september 2008, hvor banken får likviditetsproblemer, løbende rapporteret til bestyrelsen for **Gl. B1**.

Det er bestyrelsen opfattelse, at informationerne til bestyrelsen ikke har været fuldt dækkende, og bestyrelsen har derfor ikke længere den fornødne tilid til revisionschef **Vidne 41**.

Dette er baggrunden for afskedigelsen.

Samtidig med afgivelse af den lovbestemte redegørelse skal bestyrelsen benytte lejligheden til at anmode om, at der ikke sker ansættelse af en ny revisionschef i 2008.

Dette betyder, at årsrapporten for **Gl. B1** for 2008 alene påtegnes af bankens uafhængige, eksterne revisor.

I lyset af bankens aktuelle situation, hvor det er offentliggjort, at banken skal forsøge at indgå strategisk alliance med anden finansiell virksomhed, er det bestyrelsens opfattelse, at det ikke er sandsynligt, at egnede kandidater

vil søge stillingen som revisionschef i **Gl. B1**.

Det kan oplyses, at bankens interne revisionsmedarbejdere har fortsat deres arbejde efter revisionschefens fratræden i henhold til den arbejdsfordeling, der er aftalt mellem de interne og eksterne revisorer. Arbejdet udføres på baggrund af instruktioner fra bankens uafhængige, eksterne revisor.”

Ekstraordinært bestyrelsesmøde den 21. september 2008

Søndag den 21. september 2008 kl. 19.10 blev der afholdt et ekstraordinært telefonisk bestyrelsesmøde, hvorunder bestyrelsen blandt andet blev orienteret om weekendens møder med Nationalbanken og Finanstilsynet. Det anføres blandt andet i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6919 ff.):

”I fortsættelse af lørdagens bestyrelsesmøde, hvor **Part A** havde orienteret om hovedlinjerne i den likviditetsløsning, som ... og øvrige danske banker arbejdede med, oplyste **Part A**, at der nu var opnået enighed mellem ... og bankerne om finansiering af den likviditet, der ville blive stillet til rådighed.

I mødet i N... havde repræsentanter for ... , Finanstilsynet og konsortiebankerne færdigforhandlet de krav, som er blevet præsenteret for **Gl. B1** i form af tre låneaftaler. Mødet er endnu ikke afsluttet.

Der har- sideløbende med mødeaktiviteterne i ... - været afholdt møde i Finanstilsynet søndag eftermiddag sammen med bankens revision.

Konklusionen på dette møde var, at Finanstilsynet ikke har konkluderet, at banken ikke opfylder lovens solvenskrav, efter at bankens største engagementer dækkende ca. 40 % af bankens udlån er blevet gennemgået.

... og konsortiebankerne medvirker til at sikre en likviditetstilførsel til **Gl. B1** koncernen på i alt DKK 1, 7 mia.

Endvidere skulle **Gl. B1** fondens finansielle kreditorer afgive en tabsgaranti overfor ... lån til banken, dog maksimeret til DKK 300 mio. Denne tabsgaranti skulle regaranteres af fonden med samme beløb. Afgivelse af en sådan regaranti kræver tilladelse fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, der er fondsmyndighed. Denne ventes først at foreligge i løbet af mandagen.

Gl. B1 er af ... og konsortiebankerne blevet stillet overfor et krav om afgivelse af tre væsentlige erklæringer;

- Banken erklærer fortsat at opfylde solvenskravene i henhold til Lov om finansiell virksomhed.
- Banken erklærer, at denne ved at indgå og opfylde låneaftalerne ikke er eller i øvrigt kommer i misligholdelse under væsentlige aftaler

- Banken erklærer at ville arbejde for et salg af banken (incl. datterselskaber) indenfor en tidsfrist på 6 måneder fra aftalens indgåelse.

Bestyrelsens repræsentanter har drøftet kravene i låneaftalerne, som er ultimative. Det er umiddelbart opfattelsen, at alle betalingsforpligtelser i henhold til seniorlåneaftalerne er overholdt indtil dato. Bestyrelsen har ikke modtaget oplysninger fra den tidligere direktion om, at långivere skulle have afgivet meddelelse til banken om, at lånebetingelserne i øvrigt var misligholdt.

Advokat **Vidne 40** nævnte, at seniorlåneaftalerne var blevet gennemgået i sidste uge, og at han i løbet af eftermiddagen telefonisk har været i kontakt med advokat **Person 50** om aftaleudkastene.

Det er advokat **Vidne 40's** opfattelse, at afgivelse af hensigtserklæring om at ville "arbejde for" et salg af banken ikke fører til misligholdelse af seniorlåneaftalerne. Det samme gælder en tilkendegivelse om at ville arbejde for et salg af et datterselskabs aktiviteter. Der er ved aftalen i øvrigt ikke disponeret over koncernens aktiver i form af salg eller pantsætning.

Bankerne har haft en telefonisk runde til alle långivere og har fået oplyst, at de indbyrdes har erklæret fortsat at stå ved deres eksisterende lines, som er tilsagt banken. Banken har modtaget en kopi med oversigt over de banker, der er omfattet af tilsagnet.

Advokat **Vidne 40** og revisor **Part N** vil være til stede på det ekstraordinære bestyrelsesmøde mandag. Her vil aftalerne blive gennemgået.

Part A beklagede det hårde tidspres, som bestyrelsen har måttet arbejde under og anmodede yderligere om bestyrelsens tilsagn til at lade aftaleudkastene færdiggøre, således at banken kan åbne i morgen tidlig.

Bestyrelsen tiltrådte enstemmigt at færdiggøre og underskrive de nævnte aftaler med ...og konsortiebankerne samt at lade fonden afgive regaranti, forudsat Erhvervs- og Selskabsstyrelsen giver tilladelse hertil.
..."

Det er oplyst, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen gav den omtalte tilladelse.

Bestyrelsesmøde den 22. september 2008

På et ordinært bestyrelsesmøde den 22. september 2008 blev bankens aktuelle situation drøftet. Det anføres herom i referatet af bestyrelsesmødet blandt andet (bind 1, 6924 f.):

”Ad. 12 - Evt- status på bankens aktuelle situation og det ekstraordinære lån ydet af samt konsortiebankerne.

Status på bankens ekstraordinære situation med mangel på likviditet og... samt konsortiebankernes redningslån blev drøftet nærmere under dette punkt, hvor [Part N], [Part P] og ekstern advokat [Vidne 40] deltog.

[Part N] redegjorde for mødet søndag d. 21. september d.å. i Nationalbanken og for [Part N's] vedkommende i Finanstilsynet.

[Part N] redegjorde endvidere kort for hvorledes solvensbehovet var opfyldt.

Advokat [Vidne 40] orienterede om den forgangne weekends kontraktforhandlinger med ... og konsortiebankerne.

Låne- og aftalekonstruktionen blev skitseret og vilkårene gennemgået.

De grundlæggende betingelser i aftalen er følgende:

- Banken erklærer, at bankens soliditet er på min. 8%.
- Banken erklærer, at de optagne seniorlån ikke misligholdes som følge af aftalen med Nationalbanken m.fl. eller i øvrigt er misligholdt.
- Banken forpligter sig til at arbejde for et salg af banken og datterselskaber.

Bankerne har endvidere indgået på såkaldte stand-still aftaler vedrørende de korte kreditter hvilket betyder, at banken fortsat kan trække på de allerede ydede kreditter.

Bestyrelsen tiltrådte redegørelsen.

Bestyrelsen drøftede herefter det fremtidige forløb og [Part A] blev tildelt mandat fra bestyrelsen til at fungere som mellemmand i forbindelse med et salg af [V19 A/S] herunder til at involvere en virksomhedsmægler.

[Part L] oplyste, at der allerede var indkommet to henvendelser fra interesserede købere af [V19 A/S].

[Part L] oplyste endvidere, at [Person 3] havde foreslået at tage kontakt til ... , som tidligere har ønsket at samarbejde om fordringsaktiviteter i Tyskland.

Bestyrelsen tilsluttede sig, at der blev taget kontakt til ... med henblik på at undersøge en eventuel interesse i [V19 A/S].

[Part L] oplyste, at der vil blive iværksat udarbejdelse af handlingsplaner for de udfordringer og aktiviteter banken står overfor i denne særlige situation.

Part J anmodede om udarbejdelse af overblik over aktiver og passiver med opdeling af aktiver i omsættelige og ikke-omsættelig aktiver.

Bestyrelsen tilsluttede sig dette, og direktionen blev pålagt at udarbejde en sådan balance.
..."

Ved fondsbørsmeddelelse af 22. september 2008 nedjusterede banken forventningen til årets resultat til 0 kr. med henvisning til, at bestyrelsen siden afgivelsen af den seneste fondsbørsmeddelelse af 11. september 2008 havde konstateret et behov for at foretage yderligere nedskrivninger på bankens engagementer. Det fremgik endvidere blandt andet, at banken havde oplevet et stigende pres på likviditetsreserverne, og at Nationalbanken og et antal pengeinstitutter i den forbindelse havde sikret den fornødne likviditet, der gjorde banken i stand til at fortsætte driften (bind 1, 2825).

Ekstraordinært bestyrelsesmøde den 30. september 2008

Under et ekstraordinært telefonisk bestyrelsesmøde den 30. september 2008 drøftede man blandt andet bankens beholdning af egne aktier og dens betydning for bankens solvenstal. Det anføres herom i referatet af bestyrelsesmødet (bind 1, 6928):

”Ad. 1. - Egne aktier.

Part L oplyste, at bankens beholdning af egne aktier har vist sig at være 80 mio. kr. større end de 50 mio. kr. der blev lagt til grund ved forhandlingerne i forrige weekend.

Det har vist sig, at opgørelsen der blev lagt til grund i forrige weekend, alene indeholdt beholdningen af egne aktier pr. 31/8-2008.

Beholdningen af egne aktier påvirker bankens solvenstal, og det blev derfor drøftet, hvilke mulige løsninger der kunne findes i forhold til at lette bankens beholdning af egne aktier.

Det blev besluttet, at afvente beregningen af solvenstallet pr. 30/9-2008 for dermed at have et ordentligt grundlag at vurdere problemstillingen på baggrund af.

Som følge af ...'s regnskabssystemer er det først muligt at fremlægge en solvensberegning efter 19 arbejdsdage, og den ventes således at foreligge ultimo oktober 2008.

Part L oplyste, at han har været i telefonisk kontakt med direktør ..., om nedsættelsen af en følgegruppe bestående af repræsentanter fra kon-sortiebankerne bag forrige weekends lånepakke.

Følgegruppen forventes at blive etableret i løbet af en uges tid, og problemstillingen omkring aktieposten ville kunne drøftes med følgegruppen med henblik på bistand til at finde en løsning.”

Ekstraordinært bestyrelsesmøde den 2. oktober 2008

Den 2. oktober 2008 blev der afholdt et ekstraordinært bestyrelsesmøde med deltagelse af direktionen og bestyrelsen, hvorunder **Part L** og **Part A** orienterede om status. Det anføres blandt andet i referatet (bind 1, 6931):

”...

- **Part A** oplyste, at ... var sat på opgaven med henblik på salget af **V19 A/S**, og at der forelå 9-10 henvendelser fra interesserede købere.
- Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

- **Part A** oplyste, at det mest sandsynlige for bankens fremtid var en fusion eller et salg i overensstemmelse med ... udmelding. Dette er ligeledes i overensstemmelse med bankens forpligtigelse; nemlig at arbejde hen imod et sådant jf. lånekontrakten med Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.
- ...
- **Part L** oplyste, at ... som repræsentant for ... ankommer i morgen med henblik på at "følge" bankens drift. Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

- **Part L** oplyste, at **Vidne 2** var udnævnt til chef for kreditområdet. Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

- **Part L** oplyste, at der forventes udefrakommende assistance til engagementsgennemgangen, og det vil muligvis være en person fra ... og ... Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

- **Part L** orienterede om udnævnelsen af **Vidne 35** til pantebrevschef for koncernen. Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

- **Part L** orienterede om indgåelse af en "ansættelsespakke" for personalet i København og Århus med henblik på at sikre fastholdelsen af medarbejderne. Der arbejdes i København og Århus på at fastholde privatporteføljen og gøre denne salgsklar. Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

- **Part L** oplyste, at han har modtaget ønske fra Fondsbørsen om mere information om bankens tilstand og det passerede. Der er nu skabt en god dialog med fondsbørsen, og den kommende fondsbørsmeddelelse ventes at blive mødt med tilfredshed. Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.
- **Part L** oplyste, at der vil blive udarbejdet aktivitetsbilag, som fremover vil blive uddelt til bestyrelsen med henblik på bestyrelsens opfølgning på de vigtigste aktiviteter i banken. Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.
- **Part L** orienterede om forventet møde senere i dag med ... vedrørende **V13 A/S**, men at det først senere forventes diskuteret med ... , hvorledes **Gl. B1** kan afvikle sin aktiepost i **V13 A/S**. Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.”

Ekstraordinært bestyrelsesmøde den 7. oktober 2008

På et ekstraordinært bestyrelsesmøde den 7. oktober 2008 oplyste **Part A**, at der ville blive udsendt en fondsbørsmeddelelse om, at **Gl. B1** deltog i hjælpepakken fra det private beredskab i henhold til lov om finansiel stabilitet. Det fremgår endvidere, at bestyrelsen drøftede vigtigheden af at fastholde og kommunikere med lokale erhvervs kunder, og at bestyrelsen indskærpede vigtigheden heraf overfor direktionen (bind 1, 6935).

Ekstraordinært bestyrelsesmøde den 21. oktober 2008

Den 21. oktober 2008 blev der afholdt et ekstraordinært bestyrelsesmøde med deltagelse af bestyrelsen og direktionen og under dagsordenens punkt 2 af **Person 51** og **Person 52**. Den anføres i referatet (bind 1, 6937 f.):

”Dagsorden for mødet så således ud.

- 1. Intern revisionschef **Vidne 41's** fortsatte forpligtigelser.**
- 2. Salg af **V18 A/S** og **Virksomhed 23 A/S**.**
- 3. Status bankens aktuelle situation.**
- 4. Evt.**

Ad. 1 -Intern Revisionschef **Vidne 41's fortsatte forpligtigelser.**

Intern revisionschef **Vidne 41** ønskede i henhold til brev af 17/10-2008 (bilag 215), at drøfte dennes fortsatte forpligtigelser.

Vidne 41 gjorde opmærksom på, at han stadig havde forpligtigelser i henhold til Revisionsbekendtgørelsen, så længe han stod til rådighed og ikke var fritstillet. Yderligere gjorde **Vidne 41** bestyrelsen opmærksom på, at bestyrelsen risikerede strafansvar ved at hindre den interne revisionschef i at udføre sit arbejde som følge af, at **Vidne 41's** nøgler og IT adgang var inddraget.

For så vidt angår perioden efter den 20/9-2008 meddelte formand **Part A**, at han forventede, at **Vidne 41** ville kunne fritstilles, når der er aflagt rapportering frem til 20/9-2008. **Part A** oplyste, at Finanstilsynet var ansøgt om dispensation til at nuværende medarbejdere i intern revision, sammen med ekstern revision, udfører rapporteringen efter 20/9-2008, indtil der er fundet en afløser for **Vidne 41**.

Vidne 41 oplyste, at han er forpligtiget til at færdiggøre rapporteringen for perioden 1/7 2008 til og med 20/9 2008 uanset evt. fritstilling fra den 20/9 2008.

Part L oplyste, at denne havde modtaget udkast til intern revisionsrapport fra de nuværende medarbejdere i intern revision for perioden. Bestyrelsen besluttede, at **Vidne 41** gives adgang til sit kontor, IT og hvad **Vidne 41** ellers måtte ønske for at udføre revisionsrapportering for perioden 1/7 2008 til og med 20/9 2008.

Ad. 2 - Salg af **V18 A/S og **Virksomhed 23 A/S** :**

Person 52 oplyste, at der var indkommet flere henvendelser fra interesserede købere, men de fleste troede, at der i **V18 A/S** var ejendomme på balancen. Interesserede i **Virksomhed 23 A/S** havde også vist sig, men her er der ikke de aktiviteter, køberne forventede.

... oplyste, at det bliver svært at finde en køber, der vil have både K/S delen, skibs-delen (**H2**), og butikcentre-delen. **H2** selskaberne lukkes hurtigere end ventet, og ved udgangen af 2009 kan det risikeres, at der ikke er mere aktivitet, og **H2** er derfor meget svær at sælge. Det er i den forbindelse en udfordring, at holde på de nøglemedarbejdere, der kan gøre **H2** færdig.

Person 52 og ... oplyste, at de hver især arbejdede for en mulighed for et management buy out af hver deres forretningsområder. For så vidt angår **V18 A/S** er bestyrelsesmedlemmerne **Part H** og **Part J** i drøftelser med **Person 52** om at indgå kompagniskab og købe **V18 A/S**.

Bestyrelsen, på nær **Part J** og **Part H**, der ikke deltog i behandlingen af sagen, bad **Person 52** og ..., hver især at arbejde videre med et oplæg til et management buy out.

Ad. 3- Status- bankens aktuelle situation.

Part A oplyste, at ... ønskede Person 45 indsat som kommitteret medlem af bestyrelsen i banken.

Part A oplyste endvidere, at Part A og Part L i torsdags afholdt møde i København med Person 45 og Fondens følgegruppe v/ Person 53 med henblik på at drøfte forberedelsen af et salg af banken.

Der skal laves et prospekt, og det bliver muligvis en opgave som ... beslutter, hvem der skal vælges til at udføre.

Salget af V19 A/S vil blive fulgt af fondens kreditorfølgegruppe v/ Person 53 og følgegruppens advokat (P54) for så vidt angår udarbejdelsen af garantikatalog. Person 54 (P54)

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

Part L oplyste, at der havde været en drøftelse med Denne er interesseret i Gl. B1, men spørgsmålet er om denne har kapacitet til at løfte opgaven.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

Part L oplyste, at salget af V19 A/S medfører en misligholdelse af syndikerede lån, som dermed risikerer ophævelse. Det drejer sig om ca. 1. mia. kr.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

Part L gjorde opmærksom på, at selvom et salg af V19 A/S er tæt på kan vi risikere, at Finanstilsynet ikke giver tilstrækkelig frist til at gennemføre salget, inden banklicensen inddrages, såfremt solvensen inden et salg kommer under lovkravene.

Part A opfordrede til, at der ikke arbejdes videre med muligheden for at ... bliver nyt bestyrelsesmedlem henset til, at det kan blive for en meget kort periode, at denne skal indtræde. Bestyrelsen var enig og

Part A kontakter formanden for repræsentantskabet, Person 55 og meddeler dette.

Part L redegjorde for bankens økonomiske forpligtigelser i henhold til Part K's kontrakt.

Ad. 4- evt.

Der fremkom intet under dette punkt.”

Part H har ved sin underskrift på referatet tilføjet følgende håndskrevne note:

”Ad. pkt. 2

Part J , Person 52 og undertegnede var interesserede i at købe et af forretningsområderne i Virksomhed 23 A/S, ikke i at købe V18 A/S .

Part H ”

Bestyrelsesmøde den 27. oktober 2008

Den 27. oktober 2008 blev der afholdt et ordinært bestyrelsesmøde. Under overskriften ”Mødedeltagere” er anført ”Bestyrelsen, Person 45 , Person 21 , Vidne 2 under pkt. 1, V8 under pkt. 8. Vidne 41 under pkt. 3. Part L og Vidne 15 ”. Der er ikke nævnt nogen under overskriften ”Fraværende”, men mødereferatet er ikke underskrevet af Part H . I referatet af mødet anføres det blandt andet (bind 1, 6940 ff.):

”Dagsorden for mødet så således ud:

1. Foreliggende lånebegæringer v/ Vidne 2 , herunder:
**Risikoovervågning.
Engagementer tæt på 25% grænsen.**
2. Overtræksliste
3. Nyt fra intern revision v/ Vidne 41 , herunder
Intern revisions protokol fra 1/7-20/9-2008.
4. MiFID rapport v/ Person 56 (P56)
5. Protokol fra seneste møder.
6. Nyt fra formanden.
7. Kvartalsregnskab, herunder let regnskabs gennemgang
v/ Person 21 .
8. Likviditetsrapport v/...
9. Status for aktiviteter.
10. Fondsbørsmeddelelse.
11. Nyt fra direktionen.
12. Evt.

Ad. 1- Foreliggende lånebegæringer v/ Vidne 2 , herunder Risikoovervågning og Engagementer tæt på 25% grænsen.

Vidne 2 gennemgik lånebevillinger for september og oktober måned i bevillingsintervallet 6565-6636. (Bilag nr. 216)

Bestyrelsen godkendte låneindstillingerne, og protokol blev herefter underskrevet.

...

-Risikoovervågning - [Part L] gennemgik bilag med sager under risikoovervågning for oktober 2008. (Bilag nr. 220).

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning

-Engagementer tæt på 25% grænsen - [Part L] gennemgik bilag med engagementer tæt på 25% grænsen for oktober 2008. (Bilag nr. 221)

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning

Ad. 2 - Overtræksliste.

[Vidne 2] fremlagde overtrækslisten. Listen var usædvanlig lang p.g.a. at denne ikke er renset fra allerede bevilgede overtræk. Det aftaltes, at listen fremlægges i renset form til næste ordinære bestyrelsesmøde. (Bilag nr. 222).

Ad. 3 - Nyt fra intern revision v / [Vidne 41], herunder Intern Revisions Protokol fra 1/7- 20/9 2008.

[Vidne 41] gennemgik intern revisions rapport nr. 249 med bilag 1-3 (Bilag nr. 223-226) for perioden 1/7 til 20/9 2008. På side 16 bemærkedes, at der i afsnit 2 punkt 2.5 skal stå "1-5" og ikke "1-6". Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

[Vidne 41] fik tilladelse til at kommentere mundtligt på forhold som

[Vidne 41] er blevet bekendt med som vedrører tiden efter 20/9 2008. I den forbindelse gjorde [Vidne 41] opmærksom på følgende:

...

Bestyrelsen meddelte [Vidne 41], at der vil blive taget stilling til dennes fritstilling, når der kommer svar fra Finanstilsynet, idet der er bedt om dispensation til at fortsætte driften uden en intern revisionschef indtil en afløser er fundet.

...

Ad. 6- Nyt fra formanden.

[Part A] oplyste at [Part I] desværre udtrådte af bestyrelsen pr. 26. oktober d.å. p.g.a. alvorlig sygdom.

Ad. 7- Kvartalsregnskab, herunder let regnskabs gennemgang v/ [Person 21]:

[Person 21] gennemgik regnskabsrapport for [Gl. B1] koncernen per 30/9-08. (Bilag nr. 228). Bankens nettoresultat er på minus 235 mio. kr. og på koncernbasis minus 85 mio. kr.

Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

Ad. 8 - Likviditetsrapport v /...

... gennemgik kvartalsrapportering for 3. kvartal på likviditetsområdet. (Bilag nr. 229).

Solvensen per 30/9 udgjorde for banken 12,2% og for koncernen 9,2%. Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

...

Ad.9 – Status for aktiviteter.

Part L gennemgik aktivitetskort. Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.

For så vidt angår salgsprocessen oplyste **Part A**, at denne var blevet ringet op af ... repræsentant for ...t, der foreslog, at ... bistår med udarbejdelse af salgsprospekt. **Person 45** udtrykte det samme, og bestyrelsen besluttede at tilslutte sig, at ... anmodes om bistand.

For så vidt angår indgåelse af fratrædelsesaftaler med **V1** og **V4** bestemte bestyrelsen, at en aftale ikke skulle indeholde løn efter 1. december.

For så vidt angår **Part K** meddelte **Person 45**, at ... formodentlig vil acceptere en fornuftig forhandlingsløsning, men fastholdt, at kontrakten som den er i dag ikke kan accepteres.

Ad. 10 - Fondsbørsmeddelelse.

Udkast til fondsbørsmeddelelser blev godkendt af bestyrelsen. (Bilag nr. 231-232).

Ad. 11 - Nyt fra direktionen.

Part L orienterede om den fortsatte interesse for et management buy out af **V18 A/S** og **Virksomhed 23 A/S**. Bestyrelsen godkendte, at **Part L** forhandler videre med de interesserede. ... deltog ikke i behandlingen af denne sag. **Part L** oplyste, at han også vil indhente tilbud fra uafhængige 3.parter.

Det blev aftalt, at **Person 45** forhandler med ... vedr. bankens udtræden af **V13 A/S**.

Part L orienterede om renteforhøjelser.

Bestyrelsen besluttede, at der ikke skulle indtræde nye repræsentanter for **Gl. B1** i **V20 A/S'** bestyrelse.

Ad. 12- evt.

Bestyrelsen godkendte, at **Person 45** tiltræder bestyrelsen som kommitteret medlem på opfordring af ...”

Part I omtales i referatet under punktet ”Nyt fra formanden” som **Part I**.

Ved fondsbørsmeddelelse af 27. oktober 2008 oplyste banken følgende (bind C, 6679 f.):

”Periodemeddelelse pr. 30. september 2008

Gl. B1's drift er påvirket væsentligt af dels de forringede konjunkturer, dels den generelle finansielle krise, som prægede ikke mindst månederne september og oktober. Banken modtog den 21. september likviditetsstøtte fra Nationalbanken samt en række pengeinstitutter, der gjorde banken i stand til at fortsætte driften. I den forbindelse aftalte bestyrelsen, at man ville arbejde for et frasalg af datterselskaber med henblik på fusion eller salg af banken.

Periodemeddelelsens hovedpunkter:

- Basisindtjening på 197 mio. kr. før skat i årets første tre kvartaler.
- Resultat på -75 mio. kr. efter skat som følge af nedskrivninger i 3. kvartal.
- Koncernens solvens er opgjort til 9,2 % pr. 30. september 2008.
- På bankniveau udgør solvensen 12,3 %.
- Forventning om resultat før skat fastholdes i niveauet -10 mio. kr. for 2008 som helhed.
- Frasalg af datterselskaber og aktiviteter er igangsat, og banken forberedes til fusion eller salg.

Bankens drift

Basisindtjeningen pr. 30. september udgør 197 mio. kr. før nedskrivninger, men grundet store nedskrivninger på udlån samt kursreguleringer på værdipapirer på samlet op mod 280 mio. kr. realiserer banken et resultat på -75 mio. kr. efter skat. Udlånene er reduceret i 3. kvartal 2008 med ca. 6%. Uroen omkring banken i perioden efter den 22. september har betydet en reduktion af indlånene. Vedtagelsen af den finansielle hjælpepakke har dog betydet, at banken igen modtager indskud fra kunderne.

Kreditstyring

Banken er i gang med en ny, grundig gennemgang af samtlige større kundeengagementer med henblik på at vurdere bankens risici primært inden for udlån relateret til ejendomssektoren. Arbejdet er igangsat ved udgangen af 3. kvartal 2008 og vil fortsætte i 4. kvartal.

Fordringsaktiviteter

V19 A/S har i 3. kvartal fortsat den gunstige udvikling, selskabet har oplevet i 2008. Resultatet før skat er således mere end 20% over det oprindeligt forventede.

Aktiviteter i andre datterselskaber

I den aktuelle finanskriser er det ikke lykkedes at udbyde og gennemføre de forventede ejendomsprojekter i **V18 A/S**. Ligeledes er aktiviteten på anpartsmarkedet bremset op som følge af krisen.

Egenkapital

Egenkapitalen pr. 30. september 2008 udgør 903 mio. kr. mod ca. 1,1 mia. kr. pr. 1. januar 2008. Kapitalen er ud over resultatet i årets første 9 måneder negativt påvirket af køb af egne aktier med i alt 184 mio. kr.

Koncernens solvens er pr. 30. september 2008 opgjort til 9,2%, mens den for bankens vedkommende udgør 12,3%.

Optionsordninger

De indførte incitamentsprogrammer for direktionen i 2005 samt koncernledergruppen i 2006 og 2007 har med den aktuelle aktiekurs ingen værdi.

Forventninger

Bankens ledelse fastholder forventningerne om et resultat før skat i niveauet -10 mio. kr. Forventningerne er forbundet med betydelig usikkerhed, idet resultatet baserer sig på et eller flere salg af datterselskaber samt risikoen for yderligere nedskrivninger, jf. afsnittet vedr. kreditstyring.

Arbejdsplanen

Som omtalt i fondsbørsmeddelelsen af 2. oktober 2008 er der igangsat initiativer til styrkelse af bankens økonomiske forhold ved frasalg. Der vil blive arbejdet på at finde en mulig fusionspartner eller køber.

Revisionsmæssig status

Der er ikke foretaget revision eller review af periodemeddelelsen.”

Ekstraordinært bestyrelsesmøde den 10. november 2008

Den 10. november 2008 blev der afholdt et ekstraordinært bestyrelsesmøde om bankens aktuelle situation med deltagelse af bestyrelsen samt **Part L**, **Vidne 15** og **Person 45**. Det anføres blandt andet i referatet (bind 1, 6946 f.):

”Ad. 1 - Bankens aktuelle situation.

Part A oplyste, at der indgås aftale med **V4** og **V1** om fratrædelse i dag.

Part A oplyste, at der var afholdt møde med **Part K** i fredags. Der var ikke indgået en aftale, men **Part L** og **Part A** som havde deltaget i mødet, havde afgivet en indikation til **Part K** om et evt. forlig, gående ud på tre års løn.

Part A oplyste, at det var i overensstemmelse med de signaler, der var sendt under samtaler med ... fra...

Part A oplyste, at der samme eftermiddag skal afholdes møde i ... hvor Part A, Part L, Vidne 40, Person 57, Person 45 og Person 58 deltager.

Part A oplyste, at der i torsdags var afholdt møde i ..., hvor, ..., ... og Person 45 deltog.

Person 45 meddelte i den forbindelse at det på mødet havde været drøftet at det kunne være svært at sælge banken på grund af de forventede ophævelser af seniorlånene, som følge af salget af V19 A/S.

Part A meddelte, at ... efter hans opfattelse var de bedste til at løfte salget af banken, idet sagen må formodes at være for lille, for en stor spiller som Såfremt ... forestår et evt. salg, oplyste Part A, at han forventede en større indflydelse på hvem Gl. B1 sammenlægges med.

Bestyrelsen drøftede salgsmulighederne, og det blev konkluderet, at der skal sættes fokus på snarest at få defineret en mulig partner til overtagelse af banken.

Person 45 anbefalede bestyrelsen så tidligt som muligt, at få tilegnet den nødvendige viden om hensættelsesbehovet, så bestyrelsen kan agere hurtigt når prisniveauet for V19 A/S kendes.

Part L oplyste, at der er modtaget brev af 6. november d.å. fra ... vil ikke foretage sig yderligere i relation til det passede, og de meddelelser der i den sammenhæng er sendt.

Part L oplyste, at Gl. B1's tidligere kreditchef, V6 er indkaldt til en samtale med henblik på at engagere denne i bankes nuværende kreditarbejde.

Part L oplyste, at ... er interesseret i at overtage H2 og centeradministrationsdelen fra Virksomhed 23 A/S.

Endvidere oplyste Part L, at Person 52, Part H og Part J stadig er interesseret i at overtage administrationen af KS'er og AS'er i det nuværende Virksomhed 23 A/S.

Endelig oplyste Part L, at ... er interesseret i at købe både administrations- og anpartsaktiviteterne. ... var ikke tilstede under bestyrelsesmødet ved Part L's gennemgang af nærværende punkt.

Part L informerede om en udvist interesse for V22b A/S, inkluderede såvel organisationen som anpartsporteføljen. Der var således tre danskere som havde udvist interesse, såvel som også flere tyskere. Part L har en forventning om, at V22b A/S kan afhændes inden jul.

Part L gennemgik status på køberinteresse for V19 A/S og oplyste, at præsentationer er gennemført for de interesserede købere og at salgsprocessen forløber som planlagt.

...”

Person 1 – RAPPORTEN AF 11. NOVEMBER 2008

Til brug for vurderingen af bankens situation foretog tidligere kreditmedarbejder i Bank 22 Bank Person 1 bistået af medarbejdere fra andre banker efter aftale med Nationalbanken og en række store banker en gennemgang af bankens låne- og engagementsportefølje.

Arbejdet hermed blev påbegyndt den 29. oktober 2008, og resultatet af gennemgangen fremgår af ”Statusrapport – Engagementsgennemgang Gl. B1 11. november 2008” (kaldet ”Person 1 – rapporten”). I rapporten heddet det (bind 3, 23 ff.):

”1. Baggrund

Efter aftale med Nationalbanken og en række store banker, som har stillet kreditfaciliteter til rådighed for Gl. B1, har jeg påtaget mig at bistå Gl. B1 med at foretage en gennemgang og vurdering af bankens låne- og engagementsportefølje.

2. Gennemgangens forløb

Arbejdet blev påbegyndt onsdag, den 29. oktober 2008, efter der under besøg i banken den 23. og 24. oktober 2008 sammen med Person 45, blev aftalt med bankens kreditafdeling, hvilke engagementer, som skulle gennemgås først samt hvilket materiale, der skulle være tilgængelig for gennemgangen.

Gennemgangen er foretaget sammen med følgende personer udlånt/anvist af de långivende banker:

Vidne 18, tidl. kreditchef i Bank 22, Aalborg, fra torsdag den 30.10.2008,

Vidne 19, erhvervskundechef, Bank 10, Aalborg, fra mandag den 3.11.2008,

Vidne 16, kreditkonsulent, Bank 16, fra tirsdag, den 4.11.2008,

Vidne 14, erhvervskundechef, B21, Aalborg, fra tirsdag, den 4.11.2008

3. Omfang

Gennemgangen fokuserer på følgende aktivposter i regnskabet (tal pr. 30.9.2008):

I mio. kr.	banken	koncernen
Udlån opgjort til dagsværdi	305	1.602
Udlån opgjort til amortiseret kostpris	6.273	5.896

Udlån opgjort til dagsværdi består af egenbeholdning af pantebreve kr. 305 mio., pantebreve i 50 % ejede datterselskaber 212 mio. samt debitorbeholdning i V19 A/S kr. 1.104 mio.

Endvidere indgår en gennemgang af bankens garantiportefølje på kr. 2.530 mio.

4. Status pr. 11. november 2008

4.1. Engagementer

Efter aftale med kreditafdelingen har vi startet med at gennemgå bankens største engagementer. Udgangspunktet er lister udarbejdet i forbindelse med Finanstilsynets forestående gennemgang i december måned og omfatter engagementer over kr. 50 mio. + udvalgte engagementer.

P.t. er gennemgået 43 engagementer. Disse engagementer fremgår af vedlagte bilag.

Disse engagementer har et samlet maksimum på ca. kr. 3,1 mia. med en samlet saldo på kr. 2,8 mia. Der er således tale om ca. 40 % af bankens engagementsportefølje.

F.s.v. angår en del af engagementerne er vurderingen færdig (F), medens der f.s.v. angår andre engagementer er foretaget vurderinger på ufuldstændige oplysninger (UO) eller hvor der direkte har manglet oplysninger (MO).

I de engagementer hvor vi vurderer, at der foreligger objektiv indikation for værdiforringelse (O.I.V.), har vi vurderet det nødvendige behov for nedskrivninger.

Af bilaget ses, at det er vores vurdering, at der, på de gennemgåede engagementer, er **et behov for yderligere nedskrivninger på mellem kr. 400 mio. og kr. 493 mio.**

F.s.v. angår de engagementer, hvor der ikke umiddelbart har kunnet konstateres O.I.V. men hvor engagementet, efter vor vurdering, ikke vil kunne afvikles uden tab for banken, har vi angivet hvor stort et beløb, der bør afsættes til yderligere solvensbehov på dette engagement.

Af bilaget ses, at vi vurderer, at der er **behov for at afsætte kapital på mellem kr. 401 mio. og kr. 716 mio. til at afdække kreditrisikoen på de nævnte engagementer.**

4.2. Egenbeholdning af pantebreve

Bankens beholdning af pantebreve på kr. 305 mio. er i oktober øget til ca. kr. 345 mio.

Der er tale om pantebreve i såvel ejerboliger som i erhvervsejendomme. Der er restancer på en stor del af pantebrevene.

Vidne 35, pantebrevsafdelingen vurderer, at der er en tabsrisiko på porteføljen på ca. kr. 55 mio. Hertil kommer risikoen på pantebreve i ejendomme tilhørende **V30 ApS** u/konkurs på anslået kr. 20 mio.

Aktuelt vurderes **risikoen på pantebrevsbeholdningen således at udgøre kr. 65-100 mio.**

Der p.t. ikke foretaget en vurdering af risikoen på pantebrevsbeholdningerne i **V1 A/S** og **V13 A/S**,

Når henses til at **V1 A/S** har pantebreve i ejendomme tilhørende **V30 ApS** og at selskabets pantebreve i øvrigt er erhvervet via samme kanaler som bankens egne pantebreve vurderes at der er en endnu ikke identificeret risiko på selskabets beholdning.

4.3. Garantier

Ud over garantier udstedt på foranledning af og mod regaranti fra kunder er en del garantier udstedt af banken uden garantirekvirent og regarantier.

Hovedparten af disse garantier vedrører pantebreve. En række garantier vedrører enkeltpantebreve der i de fleste tilfælde har løbet i en del år, hvorfor risikoen vurderes at være begrænset.

4 garantier vedrører pantebreve solgt i december 2007 og februar 2008 jf. nedenfor:

I 1000 kr.

Dato	Sælger	Nom. Rest-gæld	Afregning	Tabsgaranti	Garanti-Indehaver	Pantebrevstype
28-12-2008 [rettelig 2007]	V1 A/S	282.810	286.597	45.000 25.000	V8 A/S Bank 38	Blander privat og erhverv
19-02-2008	Gl. B1 fonden	41.470 30.709	42.274 31.319	40.000 20.000	V8 A/S Bank 38	Erhvervs. Pb. Erhvervs Pb.
19-02-2008	Gl. B1	95.051 73.838	97.252 75.339	Samme som ovenfor		Private pb. Erhvervs pb.
31.10.2008	Total	523.879	532.781	130.000		

Siden salget er pantebreve for ca. kr. 170 mio. returneret som følge af restancer og et tilgået de depoter hvorfra de oprindeligt blev solgt.

Banken har netop modtaget anmodning om, at honorere pantebreve for yderligere kr. 93 mio. som er i restance.

Formuleringen af garantierne er ganske usædvanlig, idet der på den ene side tales om en tabsgaranti med ovenfor anførte maksimum. På den anden side kan garantiindehaver returnere pantebreve når disse er i restance.

Der er endvidere fremkommet et brev fra bankens direktion, der er udformet som en "kvalitetsgaranti"

Forelagt problemstillingen har jeg rådet banken til at søge ekstern advokat-hjælp til fortolkning af garantierne.

En vurdering herfra afventes.

Det forekommer imidlertid klart, at garantierne er behæftet med betydelig risiko.

NB: Der foreligger ikke sædvanlig garantirekvisition og regaranti fra V1 A/S og fra Gl.B1 fonden. Der er ikke indhentet regaranti fra Bank 11 for garantien for V1 A/S.

5. Mine kommentarer

Bankens store engagementer består primært af finansiering af investerings-ejendomme samt af pantebreve.

Blandt bankens kunder findes en række af de spekulanter, som har været nævnt i dagspressen, og en del af disse er allerede gået konkurs.

Både når der er tale om ejendomsfinansiering og finansiering af pantebreve har bankens praksis været meget vidtgående.

Der har gennemgående været tale om 100 % finansiering og ved pantebrevs-finansiering har der sjældent været aftalt overdækning, stop-loss eller lignende.

Denne praksis vil uvægerligt medføre massive tab på denne type sub-prime finansiering i et marked med faldende ejendomspriser og stigende renter.

6. Konklusion

Gennemgangen har til nu, efter vor vurdering, resulteret i:

Yderligere behov for nedskrivninger	kr. 400-493 mio.
Behov for nedskrivninger af egne pantebreve	kr. 65-100 mio.
Yderligere solvensbehov	kr. 401-716 mio.
Risiko på garanti på solgte pantebreve	betydelig

De nedre beløb i intervallerne er efter min opfattelse ganske sikre, og de reelle behov vurderer jeg vil ligge mellem de to tal, når vores vurdering er tilendebragt.

Efter skimming af bankens kundeliste vurderer jeg at beløbene vil stige yderligere.”

DET VIDERE FORLØB FREM TIL 1. DECEMBER 2008

Ekstraordinært bestyrelsesmøde den 12. november 2008

Den 12. november 2008 blev der afholdt et ekstraordinært bestyrelsesmøde med deltagelse af direktion og bestyrelse samt referent [Vidne 15], revisor [Part O], revisor [Part M], advokat [Vidne 40], kreditmedarbejder [Person 1], kreditmedarbejder [Vidne 2] og kommitteret bestyrelsesmedlem [Person 45]. Under mødet redegjorde [Person 1] for den foretagne gennemgang af bankens engagementer. I forbindelse med mødet anmodede bestyrelsen ekstern revision om at gennemgå en række engagementer, jf. den nedenfor citerede ”Statusrapport engagementsgennemgang” af 12. november 2008 fra [Part P]. I tilknytning til mødet blev Finanstilsynet telefonisk orienteret om, at ”solvensen befandt sig under lovens krav hertil”. Det anføres blandt andet i referatet (bind 1, 6948 ff.):

”Ad. 1. Status kreditgennemgang:

- [Part L] indledte med at oplyse, at hensættelserne til tab og solvens har vist sig væsentlig større end ventet.
[Part L] meddelte bestyrelsen, at bestyrelsen skal tage stilling til om banken opfylder lovkravene.
- [Person 1] præsenterede sig selv og den opgave han og de eksterne kreditfolk har været beskæftiget med i forhold til at få overblik over hensættelser på bankens erhvervsengagementer.
[Person 1] oplyste, at gennemgangen er sket, så denne kan forsvares i forbindelse med Finanstilsynets besøg i december.
- [Person 1] omdelte notat, udarbejdet på baggrund af gennemgang af de 43 største engagementer udgørende ca. 40% af bankens engagementsporteføljer.
Notatet viser yderligere behov for nedskrivninger på 400-493 mio. kr. samt yderligere kapitalbehov på mellem 401 og 716 mio. kr. til afdækning af kreditbehov.
- [Person 1] oplyste, at interne koncernengagementer ikke er medtaget og gjorde i den forbindelse opmærksom på, at fonden alene tegner sig for et engagement med et blancoelement på ca. 186 mio. kr.
- [Person 1] gennemgik de væsentligste af engagementerne omtalt i notatet.

- **Person 1** gjorde opmærksom på, at notatet alene indeholder hensættelser i henhold til de engagementer, der var gennemgået indtil i mandags, og at der således kan være yderligere hensættelser fundet i går, som ikke er omfattet af notatet. Han gjorde i den forbindelse endvidere opmærksom på, at kreditarbejdet endnu ikke var færdiggjort og der således endnu ikke er set på engagementer fra 50 mio. kr. og derunder.
- **Part L** tilføjede, at konklusionerne er baseret på den nuværende situation, hvor der ikke findes likviditet i markedet.
- **Person 1** gjorde bestyrelsen opmærksom på, at der efter hans mening nok var en større downside risiko end en upside chance i forhold til den yderligere udvikling i samfundsøkonomien, der ventes i den kommende tid.
- **Part A** konkluderede, at selv et "best case" salg af **V19 A/S** gør det svært at se, at banken kan opfylde solvenskravene.
- **Vidne 2** meddelte, at der endvidere må ventes yderligere hensættelser på mindre sager og navnlig i den forbindelse engagementet med ... , hvor der ligger en potentiel risiko på 18-20 mio. kr.
- **Part A** bad **Vidne 40** undersøge, om den tidligere ledelse har overtrådt §70 instruksen.
Part A opfordrede den øvrige bestyrelse til at beslutte, at der skal rettes henvendelse til Finanstilsynet og gives meddelelse om, at banken ikke kan overholde lovens solvenskrav.
- **Vidne 40** orienterede om salgsprocessen vedrørende **V19 A/S** og den effekt et salg af **V19 A/S** må ventes at få på bankens seniorlån.
Et salg af **V19 A/S** vil medføre misligholdelse af nogle af seniorlånene, hvorefter andre seniorlån som følge af cross default vil medføre, at seniorlånene vil blive krævet indfriet, og banken vil få likviditetsproblemer, der således under alle omstændigheder vil føre banken over i det nye regi under... .
- **Vidne 40** orienterede om bestyrelsens forpligtelser i forbindelse med de oplysninger, der nu er kommet frem om væsentlige yderligere hensættelser og den manglende opfyldelse af solvenskravet.
Vidne 40 opfordrede bestyrelsen til at lægge navn til rapporten, såfremt man var enig i denne og gøre tallene til sine egne overfor aktionærerne.
Vidne 40 anbefalede, at §70 vurderingen af den tidligere ledelses dispositioner særlig rettes mod pantebrevshandlerne gennemført med **V8 A/S** og de i den forbindelse givne garantier i december 2007 og februar 2008.

Vidne 40 gennemgik kort de relevante bestemmelser i Lov om Finansiell Virksomhed og Lov om Finansiell Stabilitet, som vedrører den situation, som banken befinder sig i.

Vidne 40 oplyste, at der vil skulle afgives §75 redegørelse.

- **Person 45** anbefalede, at bestyrelsen straks anmoder ekstern revision om at verificere de af **Person 1** vurderede hensættelser for dermed at have et begrundet grundlag for at rette en eventuel henvendelse til Finanstilsynet om manglende opfyldelse af lovens solvenskrav.
- Bestyrelsen besluttede, at ekstern revision straks skal iværksætte en gennemgang af de 4-6 største engagementer med henblik på senere i dag at kunne rette henvendelse til Finanstilsynet, såfremt det allerede derved kan dokumenteres, at banken ikke opfylder lovens solvenskrav.

Bestyrelsesmødet suspenderet indtil kl. 17.00

Fortsættelse af bestyrelsesmøde kl. 17.00

- **Vidne 40** meddelte bestyrelsen, at der netop var gennemført en telefonsamtale med Finanstilsynet v/ **Person 49**, hvor banken havde oplyst, at solvensen befandt sig under lovens krav hertil. Finanstilsynet anmodede i telefonsamtalen om en §75 redegørelse, en redegørelse vedrørende bankens likviditetsmæssige situation samt en redegørelse vedrørende effekten af salget af **V19 A/S** på seniorlånene.
- **Vidne 40** oplyste endvidere, at der har været telefonisk kontakt med ... , og at ... ikke ville yde hjælp, men at bankens situation skulle håndteres i regi af det nyligt oprettede ... i henhold til Lov om finansiell Stabilitet.
Bestyrelsen besluttede at forberede en fondsbørsmeddelelse til i morgen tidlig samt en §75 redegørelse.

Bestyrelsesmødet suspenderet indtil kl. 19.00

Fortsættelse af bestyrelsesmøde kl. 19.00

- **Vidne 40** oplyste, at der netop var gennemført en telefonsamtale med formanden for ...
I telefonsamtalen blev det aftalt, at der i begyndelsen af næste uge skulle afholdes et møde med banken og ...

- **Vidne 40** oplyste, at i telefonen havde erklæret sig enig i, at det var fornuftigt at sende en fondsboersmeddelelse den følgende morgen.
- Bestyrelsen godkendte udkast til fondsboersmeddelelse samt §75 meddelelse. (Bilag 233 vedlagt)

Mødet sluttede kl. 22.30

...”

I ”Statusrapport engagementsgennemgang” af 12. november 2008 fra **Part P**, der er udarbejdet af statsautoriseret revisor **Part O** og statsautoriseret revisor **Part M**, anføres det (bind 2, 1621):

”Statusrapport engagementsgennemgang

Efter aftale med bankens bestyrelse har vi dags dato foretaget en gennemgang af de i bilag til Statusrapport af 11. november 2008 anførte engagementer.

I bilaget til Statusrapporten er det samlede vurderede yderligere nedskrivningsbehov opgjort til et beløb i niveauet 400 til 493 mio. kr., samt herudover samlet kreditrisici til mulig indregning i solvensbehovsopgørelsen i niveauet 401 til 716 mio. kr.

Statusrapporten er udarbejdet af bankens kreditafdeling med bistand fra indlånte personer med krediterfaring. Statusrapporten er udarbejdet af **Person 1**.

Vort arbejde har bestået i gennemgang af de engagementer, hvor der i bilaget er anført et nedskrivningsbehov / kreditreservationsbehov, og er udført på grundlag af foreviste engagementsskemaer med tilhørende kommentarer og underbilag i form af sikkerhedsregistreringer, regnskabstal mv.

Vi kan med følgende forbehold overordnet set tilslutte os ovennævnte samlede kreditrisici på de i bilaget medtagne engagementer:

- Gennemgangen er alene baseret på fremlagt materiale, og vi ikke kan udtale os om fuldstændigheden heraf.
- Der er for så vidt angår visse engagementer mangler i datagrundlaget til vurdering af engagementer, jf. anførte bemærkning herom i bilaget til Statusrapporten.
- Der foreligger ikke nedskrivningstest med tilbagediskontering af mulige/sandsynliggjorte fremtidige betalingsstrømme, hvilket kan betyde en unøjagtighed i opgørelse af nedskrivninger på de enkelte engagementer.

Den foretagne gennemgang af de medtagne engagementer har ikke haft karakter af revision af udlånsområdet. En sådan revision vil kunne afdække et afvigende nedskrivningsbehov.

På det foreliggende grundlag må vi dog formode, at banken ikke opfylder det lovmæssige kapitalkrav efter Lov om finansiel virksomhed § 124.”

Bankens redegørelse til Finanstilsynet af 13. november 2008 m.v.

Den 13. november 2008 sendte **Part A** på vegne af bestyrelsen i **Gl. B1** en redegørelse med bilag til Finanstilsynet om, at banken ikke overholdt solvenskravet. I redegørelsen anføres det (bind 1, 5141 ff. og bind 1, 5379 ff.):

**”Redegørelse til Finanstilsynet jf. Lov om Finansiel Virksomhed § 75-
Gl. B1** .

I. Indledning.

Denne redegørelse er udarbejdet med henblik på at meddele Finanstilsynet oplysninger om forhold, der formodes at være af afgørende betydning for den fortsatte drift af **Gl. B1** .

Bestyrelsen har under et ekstraordinært bestyrelsesmøde afholdt den 12. november 2008 modtaget en statusrapport, som vedrører en gennemgang af de 40 største engagementer i **Gl. B1** . (bilag 1)

Gennemgangen har ifølge rapporten vist, at der er behov for at foretage yderligere nedskrivninger mellem 400 mio. DKK og 493 mio. DKK.

Rapporten har endvidere anbefalet, at der afsættes kapital på mellem 401 mio. DKK og 716 mio. DKK. til afdækning af kreditrisikoen på de nævnte engagementer.

Der foreligger ifølge rapporten desuden en kreditrisiko på en pantebrevsbeholdning, der er skønnet til mellem 65 mio. DKK og 100 mio. DKK.

Bestyrelsen har på baggrund af redegørelsen under dagens bestyrelsesmøde besluttet, at lade bankens revision gennemgå listen med henblik på at afgive en udtalelse om nedskrivningsbehovet og et yderligere solvensbehov på de nævnte engagementer.

Bestyrelsen har endvidere anmodet om, at den resterende gennemgang af mindre engagementer færdiggøres med henblik på at få en samlet overblik.

Bestyrelsen henviser til den af revisionen foreløbigt udarbejdede redegørelse (bilag 2).

På baggrund af statusrapporten og den udarbejdede redegørelse hertil, har bestyrelsen konkluderet, at banken ikke længere opfylder kapitalkravet i Lov om Finansiell Virksomhed § 124.

2. Salgsbestræbelserne vedrørende [REDACTED] V19 A/S [REDACTED].

Banken iværksatte kort efter indgåelse af aftalen med Nationalbanken m.fl. en salgsproces vedrørende sit datterselskab [REDACTED] V19 A/S [REDACTED].

Denne proces kører planmæssigt. Der er på nuværende tidspunkt 6 interesserede købere. Ikke bindende indikative bud ventes at blive fremsendt mandag den 17. november 2008. ATRIUM partnere, København, forestår salgsopgaven.

Tidsplanen forudsætter, at salget af datterselskabet afsluttes i år.

Imidlertid er banken i det problem, at et salg af [REDACTED] V19 A/S [REDACTED] vil medføre, at størstedelen af alle seniorlåneaftalerne mellem banken og kreditgiverne forventes at forfalde førtidigt til indfrielse.

Banken vedlægger en oversigt (bilag 3) over de seniorlåneaftaler, som banken har indgået. Af oversigten fremgår de væsentligste lånebeløb og hovedvilkårene for optagelsen af disse lån.

Banken er med andre ord ikke i stand til at sælge sit væsentligste aktiv uden herved at udløse forfald af et massivt lånebeløb.

Indtil videre fortsættes processen dog frem mod et salg af datterselskabet, men en færdiggørelse af salget må efter bestyrelsens opfattelse samordnes med drøftelserne med [REDACTED] Virksomhed 11 A/S [REDACTED].

Den foreløbige forventning til prisen på [REDACTED] V19 A/S [REDACTED] er en købesum ("entreprisevalue") på ca. 1,1 mia. DKK.

Offentliggørelsen af, at banken har behov for foretagelse af yderligere nedskrivninger kan dog få indflydelse på de tilbud, som ventes afgivet på selskabet.

3. "Ordinary course of business"

Flertallet af seniorlåneaftalerne indeholder bestemmelser om forfald, da banken nu ikke længere anses for at drive sædvanlig bankvirksomhed.

Bestyrelsen erkender, at denne henvendelse til Finanstilsynet og offentliggørelsen heraf kan få seniorlångivere til – uanset statsgarantien – at kræve sine lån tilbagebetalt, hvilket i værste fald kan betyde, at likviditetsudviklingen ikke længere følger den likviditetsplan, der blev lagt i september 2008.

4. Bankens nuværende likviditetsberedskab.

Likviditetssituationen aktuelt er i niveau med det budget, der blev fremlagt i forbindelse med møderne medio september.

Under forudsætning af, at seniorlångiverne ikke fordrer tilbagebetaling, som følge af den negative udvikling, er det bankens vurdering, at den statslige garanti for alle indlån og simple fordringer vil sikre, at der er tilstrækkelig likviditet til at håndtere de daglige forretninger.

Banken har i sin fondsbørsmeddelelse af i dag henvist til sit medlemskab af garantiordningen med henblik på at imødegå en negativ likviditetsudvikling bedst muligt.

5. Overvejelser vedrørende frasalg af bankens aktiviteter.

Bankens bestyrelse arbejder videre med at søge et frasalg af bankens aktiviteter, herunder særligt bankens filial net.

Et frasalg af disse aktiviteter vil ikke kunne ske uden at seniorlåneaftalerne bliver bragt til forfald.

Bankens muligheder for at realisere sit filial net m.v., er her tilsvarende begrænset af de indgåede senior låneaftaler.

6 Henvendelse til Virksomhed 11 A/S .

Bankens bestyrelse anerkender, at der vil opstå en situation, der er omfattet af Lov om Finansiell Virksomhed § 246.

Banken anerkender endvidere, at frasalg af aktiviteter ikke kan ske uden at senior lånene bringes til forfald.

Derfor har ledelsen i dag indledt en dialog med bestyrelsesformanden for Virksomhed 11 A/S , Person 59 .

Banken har overfor Virksomhed 11 A/S givet udtryk for, at en fortsat afvikling af bankens aktiver ikke kan finde sted uden at der indledes drøftelser om en aftale model med Virksomhed 11 A/S .

Virksomhed 11 A/S har straks berammet et møde med ledelsen for at drøfte den nuværende situation og få afklaring af, hvorledes salg af bankens aktiviteter mest hensigtsmæssigt kan finde sted.

7. Afgivelse af fondsbørsmeddelelse

Banken har i dag fremsendt en fondsbørsmeddelelse til OMX med angivelse af den forværrede situation for banken og de tiltag, der er truffet i den forbindelse.

Kopi af fondsbørsmeddelelsen vedlægges til Finanstilsynets orientering. (bilag 4)

8 Fastsættelse af frist efter § 225.

Banken er opmærksom på bestemmelsen i § 225 om fastsættelse af frist til opfyldelse af kapitalkravene.

Under henvisning til, at der nu pågår drøftelser med **Virksomhed 11 A/S**, foreslår banken, at Finanstilsynets fastsættelse af frist og det videre forløb koordineres sammen med **Virksomhed 11 A/S**.

9. Afsluttende bemærkninger.

Bankens bestyrelse er som nævnt af den opfattelse, at kapitalkravet i lovens § 124 ikke længere er opfyldt.

Samtidigt er banken ikke i stand til at fortsætte sine planlagte salgsaktiviteter uden at likviditeten vil blive stærkt påvirket heraf.

Henvendelsen til Finanstilsynet tjener til at opfylde bankens oplysningsforpligtelse overfor Finanstilsynet.

I det omfang Finanstilsynet måtte ønske yderligere oplysninger til bedømmelse af denne § 75 meddelelse, står banken til rådighed.”

Ved brev af 13. november 2008 til meddelte Finanstilsynet banken en frist til fredag den 21. november kl. 16.00 til at opfylde solvenskravet. Ved brev af 21. november 2008 forlængede Finanstilsynet fristen til at opfylde solvenskravet til den 28. november 2008 kl. 12.00. Ved afgørelsen lagde Finanstilsynet vægt på, at der foregik forhandlinger mellem banken og **Virksomhed 11 A/S** (bind 1, 5389 og bind 1, 5393).

Ekstraordinært bestyrelsesmøde den 21. november 2008

Den 21. november 2008 blev der afholdt et ekstraordinært bestyrelsesmøde med deltagelse af direktion og bestyrelse samt blandt andre advokat **Vidne 40** og revisor **Part O**. Til brug for mødet havde **Part P** udarbejdet et notat af 21. november 2008 vedrørende bankens økonomiske situation. I notatet, der er udarbejdet af statsautoriseret revisor **Part O** og statsautoriseret revisor **Part M**, anføres det (bind 2, 1623 ff.):

”Notat vedr. bankens økonomiske situation

I henhold til aftalebrev af 18. november 2008 skal vi i det følgende redegøre for vores skøn over bankens egenkapital pr 21. november 2008. Nærværende er i henhold til aftale udarbejdet som et element i bestyrelsens beslutningsgrundlag omkring bankens situation.

Nærværende notat er alene udarbejdet til brug for bestyrelsen og må ikke anvendes til andre formål uden vor forudgående skriftlige godkendelse heraf.

Indberetning til Finanstilsynet

I forbindelse med den seneste udvikling og den økonomiske situation i banken, herunder den foretagne gennemgang af de største engagementer i banken, har vi i skrivelse af 13. november 2008 orienteret Finanstilsynet om, at vi formoder, at banken ikke opfylder det lovbestedte kapitalkrav i § 124 i Lov om finansiel virksomhed. Indberetningen er foretaget i henhold til Lov om finansiel virksomhed § 200.

Vurdering af bankens egenkapital

I forbindelse med mødet den 17. november 2008 med ledelsen i **Virksomhed 11 A/S** blev det aftalt, at ledelsen i banken senest fredag den 21. november 2008 skal have foretaget en vurdering af, hvorvidt banken har tabt egenkapitalen jf. Lov om Finansiell virksomhed § 247.

Til brug for denne vurdering er vi blevet anmodet at udarbejde et skøn over egenkapitalen på nuværende tidspunkt.

Vurderingsgrundlag

Som anført i vort aftalebrev, er det anvendte vurderingsgrundlag de gældende regnskabsregler i henhold til Regnskabsbekendtgørelsen for pengeinstitutter (og ikke den særlige opgørelsesmetode som skal anvendes jf. Lov om finansiel stabilitet § 7).

Vort arbejde har tage udgangspunkt i bankens indberetning til Finanstilsynet pr. 30. september 2008.

Vor gennemgang har primært være rettet mod værdiansættelse af følgende hovedområder:

- Udlån og garantier.
- Værdipapirbeholdninger, herunder beholdning af egne pantebreve.
- Kapitalinteresser i dattervirksomheder og associerede virksomheder, herunder mellemværender med disse virksomheder.
- Andre garantier og kontraktmæssige forhold.

Der er ikke foretaget revision eller review af efterfølgende skøn over bankens egenkapital og vi udtrykker ikke nogen grad af sikkerhed om det foretagne skøn. Såfremt der var foretaget revision eller review kunne resultatet være anderledes.

Vi skal endvidere fremhæve, at skønnet er forbundet med væsentlig usikkerhed, idet det som følge af den korte tidshorizont på opgaven ikke har været muligt i alle tilfælde at få et tilfredsstillende datagrundlag for vurdering, herunder det forhold, at der i forbindelse med vor vurdering ikke har været det sædvanlige personale i intern revision, kredit- og regnskabsafdeling til stede, herunder at ledende personale inkl. bankens tidligere administrerende direktør er fratrådt.

Vi har i efterfølgende omtale af de foretagne reguleringer nærmere redegjort for indholdet i de foretagne reguleringer samt usikkerheder herved.

Estimatet over egenkapitalen pr. 21. november 2008 er opgjort med udgangspunkt i egenkapitalen pr. 30. september 2008. Reguleringerne afspejler bl.a. efterfølgende konstaterede forhold og værdiudvikling som følge af den generelle finanskriser i samfundet.

Resultat af vurdering

Som resultat af vor vurdering, kan følgende opstilling gives:

Gl. B1	Mio. kr.
Egenkapital ifølge indberetning til Finanstilsynet pr. 30. september 2018.....	904
Anslåede reguleringer hertil frem til 21. november 2018:	
1. Individuelle nedskrivninger udlån og andre tilgodehavender...	-904
2. Gruppevise nedskrivninger udlån og andre tilgodehavender...	-400
3. Kursregulering tilknyttede virksomheder	-348
4. Hensættelser på afgivne garantier mv.	-210
5. Værdiregulering af og nedskrivning på udlån til dagsværdi	-120
6. Korrektion til udskudt skatteaktiv	-93
7. Hensættelse til lønmodtagerforpligtelser	-49
8. Kursregulering associerede virksomheder	-27
9. Kursregulering af værdipapirer mv.	-14
10. Resultat af primær drift i perioden 1. oktober – 21. november 2008	0
Skøn over bankens egenkapital 21. november 2008.....	-1.261

Som det fremgår af ovenstående opgørelse er det vor vurdering, at bankens egenkapital kan opgøres til et beløb i niveauet -1.200 mio.kr.

Til de enkelte poster kan anføres følgende:

Egenkapital pr. 30. september 2008

Der tages udgangspunkt i egenkapitalen i henhold til den foretagne indberetning pr. 30. september 2008 til Finanstilsynet..

Egenkapitalen indeholder ikke efterstillet kapitalindsud.

1. Individuelle nedskrivninger udlån og andre tilgodehavender

Vi har gennemgået en stikprøve af de af bankens kreditafdeling udarbejdede beskrivelser og nedskrivningsforslag vedr. udlånsengagementer. Vor gennemgang har omfattet følgende engagementer:

- Alle engagementer over 50 mio.kr.
- Stikprøve på engagementer mellem 25-50 mio. kr.
- Stikprøve på udvalgte engagementer i øvrigt.

Vi har sammenholdt de enkelte engagementer med foreviste engagementsopgørelser, engagementsskemaer, kreditafdelingens kommentarer, og underbilag i form af sikkerhedsregistreringer, regnskabstal mv.

Antallet af nedskrivninger og størrelsen heraf er tydeligt præget af, at der efter 30. september 2008 er konstateret objektive indikatorer for værdiforringelse på en række af bankens større engagementer. Forholdet vedrører specielt engagementer vedr. ejendomme og finansiering. Værdien af de bagvedliggende sikkerheder er endvidere som følge af den seneste udvikling på ejendomsmarkedet reduceret væsentligt.

Som bilag til nærværende notat er vedlagt den af kreditafdelingen udarbejdede oversigt over yderligere individuelle nedskrivninger opgjort til i alt 904 mio. kr. Bankens samlede individuelle nedskrivninger udgør herefter ca. 1,2 mia. kr.

Oversigten er udarbejdet af bankens kreditafdeling med bistand af til lejligheden ansatte personer med krediterfaring. Oversigten er udarbejdet af **Person 1**.

Vi kan med følgende forbehold tilslutte os ovennævnte samlede individuelle nedskrivningsbehov på de i bilaget medtagne engagementer:

- Gennemgangen er alene baseret på fremlagt materiale, og vi kan følgelig ikke udtale os om fuldstændigheden heraf.
- Der er for så vidt angår visse engagementer mangler i datagrundlaget og manglende oplysninger om debtors økonomiske forhold, herunder værdien af eventuelle stillede sikkerheder.
- Der foreligger ikke nedskrivningstest og der er ikke foretaget tilbagediskontering af mulige/sandsynliggjorte fremtidige betalingsstrømme, hvilket kan betyde en unøjagtighed i opgørelse af nedskrivninger på de enkelte engagementer.

Gennemgangen af engagementerne viser

- at der i den seneste periode er indtruffet objektive indikationer for værdiforringelse på en stor andel af bankens største engagementer,
- at disse engagementer er kendetegnet ved at være koncentreret om udlån til finansiering af pantebreve og ejendomme,
- at den aktuelle situation på de finansielle markeder indebærer markante værdifald på de bagvedliggende værdier.

Særligt omkring indtrufne objektive indikationer for værdiforringelse (OIV) pointeres, at det for flere engagementers vedkommende er forbundet med

stor usikkerhed at fastslå, hvorvidt OIV er indtruffet, idet det kan være vanskeligt at afgøre om der er indtruffet ”betydelige økonomiske vanskeligheder”. Der er således risiko for, at der er statueret OIV på engagementer, hvor dette må vise sig ikke at være korrekt, ligesom der er risiko for, at der ikke er statueret OIV på engagementer hvor dette burde være sket. Kreditafdelingens og vores vurdering af eventuelt indtruffet OIV er foretaget ud fra de tilgængelige oplysninger og individuelle vurdering.

På baggrund af gennemgangen konkluderes, at der er anslået et nedskrivningsbehov for udlån, hvor der er objektive indikatorer for værdiforringelse på yderligere 904 mio. kr. i forhold til det, der p.t. er registreret i banken.

Det har ikke været muligt at foretage en mere nøjagtig vurdering af bankens udlån til datterselskaber mv. Det er vores opfattelse, at der er en ikke ubetydelig risiko knyttet til disse udlån.

2. Gruppevis nedskrivninger

Banken anvender Lokale pengeinstitutters model for opgørelse af nedskrivningsbehovet på gruppevis nedskrivninger. Modellen er kendetegnet ved, at den ikke tager højde for de seneste tabserfaringer fra 2008.

Vi har derfor vurderet, at modellen ikke umiddelbart er anvendelig. Gruppevis nedskrivninger er følgelig erstattet med et kvalificeret skøn over nedskrivningsbehovet på de gruppevis nedskrivninger, som tager højde for de seneste tabserfaringer.

Ved udøvelse af dette skøn har vi henset til den foretagne gennemgang af bankens engagementer over 50 mio.kr. af **Person 1** m.fl. som har vist et betydeligt individuelt nedskrivningsbehov på bestemte brancher, som der følgelig er fokuseret på.

Ved vurderingen har vi dog samtidig henset til at vor stikprøvevis gennemgang af bankens øvrige engagementer viser, at disse engagementer ikke indeholder samme tabsrisiko som de individuelt nedskrevne engagementer.

Samlet set er det vort kvalificerede skøn, at de gruppevis nedskrivninger kan opgøres i størrelsesordenen 400 mio.kr

Det har ikke været muligt for bankens regnskabs- og økonomiafdeling at fremskaffe valide data til de gruppevis nedskrivninger pga. den stramme tidsfrist. Beregningerne er derfor behæftet med betydelige usikkerheder.

3. Kapitalandele i tilknyttede selskaber

Vi har foretaget en gennemgang af de tilknyttede selskaber på baggrund af modtagne oplysninger fra bankens økonomiansvarlige samt regnskabsdata og oplysninger fra de underliggende selskaber.

Datterselskabet **V19 A/S** er sat til salg. Salget sker som led i et struktureret forløb, hvor der har været drøftelse med potentielle købere. Den strukturerede salgsproces forstås af Atrium Partnere.

Det forhold indebærer, at datterselskabet skal måles efter reglerne for "aktiver i midlertidig besiddelse", hvilket i henhold til § 57 i Bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter m.fl. indebærer, at målingen højst kan ske til nettorealiseringspris.

Interesserede købere har mandag d. 17. november 2008 afgivet indikative købstilbud.

De højeste bud viser en pris i niveauet 750 mio. for virksomheden uden rentebærende gæld ("Entreprise value"). Beløbet ligger betydeligt under de tidligere forventninger.

Vi har opgjort nettorealiseringsprisen på baggrund af de indikative købstilbud som Atrium Partnere har oplyst.

På baggrund af de modtagne indikative købstilbud nedskrives kapitalandelen i datterselskabet **V19 A/S** til 0 kr. Den bogførte værdi udgjorde pr. 30. september 2008 321 mio. kr.

Der er endvidere indregnet effekt af løbende driftsunderskud og tab på investeringsaktiver i perioden efter 30. september 2008 for så vidt angår datterselskaber, der ikke er sat til salg, på ca. 27 mio. kr.

Beløbet omfatter primært nedskrivning af kommanditistandele i tyske ejendomsselskaber. Nedskrivningen er udtryk for formodet værditab som følge af forøgelse af afkastkrav fra tyske ejendomsinvestorer.

Der vurderes som følge af ovenstående, at være et samlet nedskrivningsbehov, der er opstået efter 30. september 2008 på 348 mio. kr.

Nedskrivningsbehovet fremkommer især som følge af ændret vurdering af datterselskabet **V19 A/S**.

4. Hensættelse på afgivne garantier mv.

Banken har i løbet af 2008 overfor **Bank 38** og **V8 A/S** afgivet tabsgarantier på i alt 130 mio. kr. i forbindelse med formidling af pantebrev.

Pantebrevsgarantierne omfatter pantebrevshandler på i alt 454 mio. kr. På nuværende tidspunkt er pantebreve for 168 mio. kr. returneret, mens yderligere 91 mio. kr. er anmeldt som misligholdte af garantimodtager.

Risikoen på afgivne pantebrevsgarantier knytter sig til

- pantebreve, der er returneret til pantebrevssælger, men hvor banken som garantistiller bærer tabsrisikoen. Der foreligger ikke afgivne garantier
- pantebreve der er anmeldt som misligholdte, men endnu ikke er returneret
- pantebreve, der hverken er returneret eller anmeldt som misligholdte, men som må forventes at blive anmeldt under garantien.

Det er konstateret, at risikoen ved de afgivne pantebrevsgarantier er betydelige, men i øvrigt er vanskelig at vurdere.

Vurderingen af garantiforpligtelsen vanskeliggøres i øvrigt af, at uanset den afgivne garanti benævnes "tabsgaranti", så er banken efter en modtaget juridisk vurdering af garantiformuleringens indhold forpligtet til at tilbagekøbe pantebreve og herefter søge tab ud over det fastsatte maksimum godtgjort hos garantimodtager. Banken bærer en debitorrisiko på garantihaver, og garantien er dermed reelt ikke maksimeret til de anførte 130 mio.kr.

Samlet må foretages en hensættelse på skønsmæssigt 150 mio.kr., idet vi bemærker der er væsentlig usikkerhed om hensættelsens størrelse, der kan afvige væsentligt.

De indregnede udskudte skatteaktiver skal derfor tilbageføres.

7. Hensættelse til lønmodtagerforpligtelser

Vi er bekendt med, at ledende medarbejdere ikke længere er i virksomheden, og vi har i den forbindelse vurderet bankens forpligtelser til at honorere krav på løn, fratrædelsesgodtgørelse og pension i henhold til indgåede aftaler uden dette modsvares af arbejdsydelse.

Ovennævnte forpligtelser skal indregnes i selskabets balance.

Beregningerne er foretaget på baggrund af ansættelseskontrakter, fratrædelsesaftaler og i samarbejde med bankens økonomiafdeling. Opgørelser af pensionsforpligtelser er baseret på aktuarberegninger udarbejdet af bankens aktuarsamarbejdspartner.

Hensættelsen er opgjort til i alt 49 mio. kr., hvoraf pensionshensættelsen vedr. opsagt direktør andrager 36 mio. kr.

8. Kapitalandele i associerede virksomheder

Vi har foretaget en gennemgang af de associerede selskaber på baggrund af modtagne oplysninger fra bankens økonomiansvarlige samt regnskabsdata og oplysninger fra de underliggende selskaber.

Der vurderes, at være et nedskrivningsbehov, der er opstået efter 30. september 2008 på 28 mio. kr.

Tabet henføres til realiseret underskud i perioden efter 30. september 2008 samt nedskrivninger, der fremkommer ved revurdering af indregnet goodwill.

Det realiserede underskud består primært af tab på pantebreve og aktier i det associerede selskab **V1 A/S**.

9. Kursregulering af værdipapirer (excl. udlån til dagsværdi)

På baggrund af modtagne udskrifter fra SDCs FED-system, hvori der foretages løbende kursregulering af bankens værdipapirbeholdninger, er der op-

gjort et samlet kurstab på 14 mio. kr. i perioden 1. oktober til 21. november 2008.

10. Resultat af primær drift 1. oktober til dato

Der er ved vurdering af resultatets størrelse henset til bogført driftsresultat for oktober måned 2008, der andrager et primært resultat før kursreguleringer, nedskrivninger og skatter på 0 kr.

Regnskabsafdelingen har oplyst, at resultat for oktober måned ikke er gennemgået for periodisering mv. Endvidere har regnskabsafdelingen oplyst, at der kan estimeres et resultat for perioden 1. oktober – 21. november 2008 i niveauet 0 til -5 mio. kr.

Ledelseserklæring

Bankens ledelse ved administrerende direktør **Part L** har overfor os afgivet en regnskabserklæring til ovenstående opgørelse, og har herunder erklæret, at han er enig i indholdet af ovenstående mht. niveauet for opgørelse af egenkapitalen. **Part L** har dog anmodet om at måtte redegøre nærmere for enkelte kommentarer til opgørelsen. **Part L** oplyser, at hans kommentarer samlet set ikke vil ændre niveauet for opgørelsen af bankens egenkapital pr. 21. november 2008.

Konklusion

Vores skøn over egenkapitalen og de dermed forbundne væsentlige usikkerheder er anført i nærværende notat.

Under henvisning til bankens økonomiske situation, bankens personale- og organisationsmæssige forhold samt den meget korte tidsfrist, der er til en vurdering af et forhold af så væsentlig betydning for banken, skal vi gøre opmærksom på, at opgørelsen ikke alene kan danne grundlag for bestyrelsens beslutning om, hvorvidt banken er omfattet af Lov om finansiel virksomhed § 247.

Vi skal anbefale banken at søge juridisk bistand til vurdering heraf.”

Det anføres blandt andet i referatet af det ekstraordinære bestyrelsesmøde den 21. november 2008 (bind 1, 6952 ff.):

”...

Ad 2. Gennemgang af revisionsprotokollat og notat udarbejdet af **Part P til brug for dagens møde.**

Part P redegjorde herefter for det arbejde, der var blevet igangsat efter det seneste ekstraordinære bestyrelsesmøde, hvor revisionen først havde gennemgået de største engagementer sammen med **Person 1**.

I den uge, der var forløbet, havde revisionen gennemgået en række yderligere engagementer.

På baggrund af revisionens gennemgang måtte det konstateres, at der var behov for yderligere nedskrivninger i forhold til 30. september 2008 på DKK 904 mio.

Hertil kommer et behov for yderligere gruppevis nedskrivninger på DKK 400 mio. på låneengagementerne.

Herefter redegjorde revisionen yderligere for de foretagne nedskrivninger på kapitalandele ejet af banken. Her påkalder [REDACTED] V19 A/S sig særligt opmærksomhed, idet nedskrivningen her er på ca. DKK 300 mio., idet der alene er indkommet foreløbige indikative bud på [REDACTED] V19 A/S svarende til en "entreprise value" på DKK 750 - 800 mio., hvilket svarer til den rentebærende gæld.

Øvrige kapitalandele blev gennemgået, og nedskrivningerne blev kommenteret. Herefter gennemgik revisionen opgørelse over de lønmodtagerforpligtelser, der ikke er bogført, men som opstår i forbindelse med overdragelse af virksomheden til en ny køber.

Endelig gennemgik revisionen forskellige korrektioner til egenkapitalen, herunder hensættelser på garantier og lønmodtagerforpligtelser samt kursreguleringer af værdipapirer.

Konklusion:

Resultatet af revisorernes undersøgelse er, at der er behov for en yderligere samlet nettoregulering på aktiver og passiver på i alt DKK 2.165 mio. i forhold til egenkapitalopgørelsen af 30. september 2008. Det betyder, at egenkapitalen er negativ med DKK 1.025 mio. pr. dags dato.

Herudover nævnte revisionen, at de var blevet orienteret om et forhold, som ikke indgik i rapporten. Det drejer sig om en garanti, som angiveligt skulle være udstedt af banken overfor fonden for pantebreve solgt af [REDACTED] V13 A/S [REDACTED].

Værdien af de solgte pantebreve skulle angiveligt udgøre DKK 200 mio.

... havde efter det oplyste stillet en garanti på DKK 20 mio. overfor fonden, mens banken skulle have en regaranti på DKK 10 mio. for fondens eventuelle tab på pantebrevene.

[REDACTED] Part L har kontakt til [REDACTED] Bank 10 for at få flere oplysninger om sagen, herunder om garantierne og de bagvedliggende aftaler.

Revisionen henviste herefter til, at vurderingen i notatet er behæftet med en række usikkerheder, dels på grund af den tid, der har været til rådighed ved opgavens løsning, dels fordi datagrundlaget i nogle tilfælde har været usikkert.

Revisionen gjorde rede for, at de foretagne vurderinger var foretaget efter sædvanlig regnskabspraksis - ikke efter vurderingsprincipperne i Lov om finansiel stabilitet.

Revisionen oplyste afsluttende, at deres vurderinger var blevet præsenteret for ..., der er ... revisor, og som også havde arbejdet i banken siden tirsdag morgen.

Der var ikke nogen uenighed mellem revisorerne om opgørelsen, dog kendte ... ikke til forholdet om tabsrisikoen på en garanti vedrørende pantebreve solgt til fonden, hvilket ville forværre billedet yderligere.

Part L oplyste, at han var uenig i enkelte af de foretagne nedskrivninger og reduktionen af værdien af kapitalandele, herunder særligt værdien af **V19 A/S**.

Part L ville gerne have mulighed for at udarbejde et notat herom til bestyrelsen, men **Part L** bekræftede dog, at afvigelserne ikke vil kunne reducere tabene nævneværdigt.

Mødet afsluttedes med underskrift på protokollatet og det udarbejdede notat.

Herefter forlod revisionen bestyrelsesmødet.

Ad 3. Bestyrelsens beslutning i relation til spørgsmålet om, hvorvidt selskabets egenkapital må anses for tabt.

Bestyrelsen drøftede herefter udviklingen i banken siden det senest afholdte bestyrelsesmøde.

Vidne 40 redegjorde for, at bestyrelsen efter Lov om finansiel stabilitet har muligheden for at begære en vurdering foretaget af bankens eksterne revision med rekurs til FSR, hvis bestyrelsen ikke er enig i den købesum, der ville blive resultatet af de foretagne nettonedskrivninger på aktiver og passiver.

Købesummen i den betingede aftale med ... vil - uanset underbalancen - være DKK 0.

Vidne 40 redegjorde for, at han havde forsøgt at lave en "tilbageløbsbestemmelse", hvis der måtte vise sig et overskud ved realisation af bankens aktiviteter. ... ville dog ikke acceptere en sådan løsning.

En vurdering efter Lov om finansiel stabilitet vil tage sit udgangspunkt i lovens bemærkninger, hvorefter der ved en vurdering skal tages højde for bankens økonomiske situation, og at bankens aktiviteter skal afvikles ved et salg "her og nu".

Dette vil medføre en anden og dårligere vurdering end den vurdering, revisionen har foretaget.

Hvorvidt man skal benytte denne mulighed, må afhænge af en samlet vurdering af, om der herved kan opnås et resultat til gavn for den efterstillede kapital, men det er meget store tal, der tilsyneladende skal flyttes. Der kan komme kritik af beslutningen, men denne kritik må sættes op imod de relativt store omkostninger, som udløses, hvis FSR skal foretage en endelig vurdering.

Bestyrelsen besluttede efter drøftelse, at den ikke vil begære en vurdering af overdragelsen mellem ... og banken, fordi denne ikke vil komme til et bedre resultat.

Bankens bestyrelse vil i stedet overdrage virksomheden til ... ved en betinget aftale, således at aktionærene får muligheden for at fremsætte forslag om retablering af kapitalen, inden aftalen bliver endelig.

Ved beslutningen lagde bestyrelsen særligt vægt på;

- at den af **Person 1** m.fl. for banken udarbejdede vurderingsrapport viste betydelige nedskrivnings- og mersolvensbehov på bankens 43 største engagementer,
- at revisionens notat af d.d., der trods usikkerhed giver udtryk for, at banken er i risiko for et omfattende tab, der - opgjort efter sædvanlige principper - reelt betyder, at bankens egenkapital er tabt og negativ i et sådant omfang, at der ikke er mulighed for inddækning af den efterstillede kapital,
- at en vurdering foretaget efter Lov om finansiel stabilitet ikke vil være på going-concern vilkår,
- at en merværdi på **V19 A/S** på DKK 300 mio. i forhold til den nedskrevne værdi af datterselskabet måske er realistisk, såfremt der havde været tid til at afvente en struktureret salgsproces eller bedre tider for salg af virksomheder, men at det ikke vil bringe banken i nærheden af at kunne dække hverken efterstillet kapital eller aktionærene, og
- at de af revisionen ovenfor omtalte af banken stillede garantier vedrørende **V13 A/S** kan føre til yderligere ikke bogførte tab for banken, hvilke tab ikke er omtalt i revisionens notat

På den baggrund anser bestyrelsen det for klart, at egenkapitalen er tabt og negativ i et sådant omfang, at der ikke vil blive dækning til efterstillet kapital. De nævnte usikkerheder i værdiansættelserne, der kan gå "begge veje", vil ikke føre til andet resultat.

Ad 4. Gennemgang og godkendelse af betinget aftale med **Bankdriftsselskabet**

Vidne 40 omdelte og gennemgik udkast til betinget aftale med Aftalen indeholder en købesum på DKK 0.

Person 60 redegjorde kort for overvejelserne vedrørende Persondataloven. **Adv.f.1** er kommet frem til, at overdragelsen efter al sandsynlighed kan

gennemføres uden forudgående accept fra kunder, da aftalens nytteværdi overstiger aftalens skadeværdi for alle parter. Der er dog ikke nogen praksis på området, så banken må løbe en risiko for, at Finanstilsynet statuerer en overtrædelse af lovens regler. Samme risiko bestod i **Bank 12** -sagen. Bestyrelsen tog redegørelsen til efterretning.

Bestyrelsen besluttede herefter at underskrive den betingede aftale.

Ad 5. Generalforsamlingsindkaldelse og børsmeddelelser.

Vidne 40 omdelte udkast til generalforsamlingsindkaldelse til bestyrelsen.

Indkaldelsen er forhåndsgodkendt af ... advokat, men mangler endnu ændringer som følge af revisionens notat og bestyrelsens beslutning om at underskrive aftalen.

Dagsordenen og adgangskrav blev kort drøftet.

Bestyrelsen anmodede **Vidne 40** og **Person 61** om at gennemgå de afsluttende ændringer og meddele disse til ... , der står for trykning og udsendelse til aktionærerne.

Udsendelsen er planlagt til søndag, så aktionærerne modtager indkaldelsen mandag.

Der er foretaget reservation af ... til torsdag den 27. november 2008 kl. 17.00.

Person 61 omdelte udkast til fondsbørsmeddelelser nr. 27 og 28. (Bilag 234- 235)

Bestyrelsen godkendte udkast hertil med enkelte ændringer. Fondsbørsmeddelelsen afsendes senere i aften, når ... advokat endeligt har godkendt den.

Medarbejderinformationen blev gennemgået, og medarbejdermøde mandag blev tilrettelagt.

Ad 6. Gennemgang af Adv.f.1's notat vedrørende salg af pantebreve til V8 A/S og Bank 38 og de i tilknytning hertil udstedte tabsgarantier.

Person 60 omdelte notat vedrørende pantebrevshandler og kommenterede de af **Adv.f.1** foretagne observationer.

Det står klart, at banken - uanset aftaleteksten - har påtaget sig en større risiko i forhold til pantebrevskøberne end den i aftalen nævnte tabsgaranti på i alt DK 130 mio. Baggrunden herfor er, at der er en debitorrisiko på særligt

V8 A/S .

Det står også klart, at salget af pantebrevene med tabsgaranti ikke har været omtalt hverken i mødereferater eller på bevillingslisterne, men efterfølgende er handlerne nævnt af den interne revision i forbindelse med den interne revisions statistik over de største engagementer på 2 bestyrelsesmøder.

Bestyrelsen udtrykte samstemmende, at bestyrelsen ikke har bevilget tabsgarantierne eller salget af pantebrevene, og at bestyrelsen ikke har været bekendt med udformningen af aftalerne.

Bestyrelsen forespurgte, om **Adv.f.1** havde undersøgt, om dette forhold kunne anses for at være misligholdelse af **Part K's** kontrakt. **Part A** nævnte supplerende, at **Part K** var vendt tilbage på en første henvendelse med et "tilbud" om, at kontrakten kunne afvikles med 4 års løn.

Vidne 40 svarede, at **Adv.f.1** ikke havde foretaget en sådan undersøgelse, men at der muligvis er flere forhold, der kan danne grundlag for, at banken kan løfte bevisbyrden for, at direktørkontrakten er misligholdt.

Det drejer sig om følgende forhold:

- udstedelsen af de her nævnte tabsgarantier vedrørende sælgerpantebreve.
- placering af **V9 A/S**-aktier hos kunder angiveligt med bankens mundtlige tilsagn om tilbagekøb. Disse garantier er hverken bevilgede eller bogført, og
- aftalekomplekset med ... omkring afgivelse af en ikke bogført muligvis "rullende" garanti på DKK 10 mio. overfor ... til delvis af-dækning af Fonden. Garantien kan, efter de foreliggende oplysninger, koste banken op til DKK 100 mio.

Vidne 40 anbefalede, at dette arbejde straks igangsættes, således at den siddende bestyrelse kan overlevere et notat med en anbefaling vedrørende **Part K's** kontrakt til ... senest fredag i den kommende uge.

Bestyrelsen besluttede at lade et notat udarbejde, så der kan træffes beslutning på baggrund heraf.

...”

Betinget overdragelsesaftale

Af en betinget overdragelsesaftale, der er underskrevet den 21. november 2008 på vegne

Gl. B1 (i aftalen benævnt ”Sælger”) og den 23. november 2008 på vegne

Bankdriftsselskabet under stiftelse (i aftalen benævnt ”Køber”), fremgår

blandt andet følgende (bind 1, 34 ff.):

”1. PRÆAMBEL

Sælger er et i By 1 hjemmehørende pengeinstitut. Sælger gav den 13. november 2008 i henhold til § 75 i lov om finansiel virksomhed meddelelse til Finanstilsynet om, at Sælger ikke overholdt solvenskravet eller det individuelt opgjorte solvensbehov. Den 17. november 2008 gav Sælger i medfør af § 7, stk. 1, i lov om finansiel stabilitet ligeledes meddelelse til Virksomhed 11 A/S. Finanstilsynet har senest meddelt Sælger frist til den 28. november 2008 til på ny at opfylde solvenskravet, jf. § 225 i lov om finansiel virksomhed.

Sælger har konstateret, at dets egenkapital er tabt, og Sælger har meddelt, at man ikke ser sig i stand til at opfylde solvenskravet indenfor den af Finanstilsynet meddelte frist. Som følge heraf har Virksomhed 11 A/S anvist Køber som køber af Sælgers virksomhed, jf. § 7, stk. 1, i lov om finansiel stabilitet. Køber er et af Virksomhed 11 A/S nystiftet og ejet bankaktieselskab.

Ved denne Aftale, der indgås i medfør af § 7, stk. 2, i lov om finansiel stabilitet, overdrager Sælger samtlige sine aktiver og passiver, bortset fra aktiekapital og efterstillet kapital (incl. renter), jf. § 132 og § 136 i lov om finansiel virksomhed, til Køber.

...

3. OVERTAGELSESDAG

Overdragelsen sker med virkning pr. den 28. november 2008 kl. 0.01 (”Overtagelsesdagen”), forudsat at betingelserne i punkt 13 nedenfor opfyldes. Såfremt betingelserne opfyldes, bærer Køber risikoen for det overtagne fra Overtagelsesdagen.

4. OVERDRAGNE AKTIVER

Overdragelsen omfatter samtlige Sælger pr. Overtagelsesdagen tilhørende aktiver, herunder eventualaktiver, af enhver art, indenlandske såvel som udenlandske og hvad enten de er udtrykkeligt omtalt i denne Aftale eller ej. Køber overtager således, men ikke begrænset til, følgende aktiver:

...

4.2 Udlån

Køber overtager og indtræder i alle Sælgers rettigheder og forpligtelser vedrørende samtlige Sælgers udlån og tilgodehavender af enhver art, herunder alle sikkerheder. Køber og Sælger drager i fællesskab, men for Købers regning, omsorg for, at enhver sikkerhedsstillelse, herunder, men ikke begrænset til, panter, garantier, kautioner, letters of comfort og andre sikkerheder, stillet i relation til de overtagne udlån og tilgodehavender transporteres til Køber.

...

4.5 Immaterielle rettigheder, herunder navn

... Sælger er forpligtet til snarest muligt at indkalde til en ekstraordinær generalforsamling med henblik på at ændre navn til et navn, der ikke er forveksleligt med ” **Gl. B1** ”.

...

4.7 Øvrige aktiver

Køber overtager samtlige Sælgers øvrige aktiver, herunder øvrige materielle aktiver, skatteaktiver, midlertidig overtagne aktiver, periodeafgrænsningsposter og eventualaktiver. Køber overtager således Sælgers eventuelle erstatningskrav af enhver art mod tredjemand hidrørende fra handlinger eller undladelser forud for Overtagelsesdagen.

5. MEDARBEJDERE

5.1 Overtagne Medarbejdere

Køber overtager med virkning pr. Overtagelsesdagen alle rettigheder og forpligtelser overfor samtlige Sælgers medarbejdere (de ”**Overtagne Medarbejdere**”), jf. lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse. De Overtagne Medarbejdere fremgår af vedhæftede **bilag 5.1**. Køber overtager endvidere Sælgers direktør i henhold til dennes eksisterende kontrakt af 3. november 2008.

Sælger er uden ansvar for om Køber rent faktisk er i stand til at overtage de Overtagne Medarbejdere.

...

6. DOKUMENTATION

I overdragelsen indgår al Sælgers skriftlige og/eller elektroniske dokumentation af enhver art, herunder, men ikke begrænset til, bogførings- og regnskabsmateriale, korrespondance, arkivmateriale, registre, lister, kartoteker, edb-software samt aftaler og kontrakter.

7. KONTRAKTER

7.1 Lejekontrakter

...

7.2 Aftaler med kunder

...

7.3 Øvrige aftaler og kontrakter

...

8. RETSSAGER MV.

Køber overtager og indtræder i de retssager, klagesager m.v. der pr. Overtagelsesdagen er rejst af eller mod Sælger. De pr. Overtagelsesdagen verserende retssager,

klagesager mv. fremgår af vedhæftede **Bilag 8**.

I det omfang tredjemand ikke kan acceptere, at Køber indtræder og viderefører på de pågældende sager tiltræder Sælger, at Køber kan føre de pågældende sager i Sælgers navn mod at afholde samtlige de med sagernes førelse forbundne omkostninger.

Sælger er forpligtet til at orientere Køber, såfremt der af tredjemand rejses krav mod Sælger.

9. PASSIVER OG ANDRE FORPLIGTELSER

9.1 Passiver

Køber overtager og indtræder i samtlige Sælgers passiver pr. Overtagelsesdagen, jf. § 7, stk. 2, i lov om finansiel stabilitet, bortset fra Sælgers aktiekapital og efterstillede kapital (incl. renter), jf. § 132 og § 136 i lov om finansiel virksomhed, der således ikke overtages af Køber. Den efterstillede kapital, der ikke overtages af Køber, er angivet i vedhæftede **Bilag 9.1**.

Køber overtager og indtræder således i samtlige Sælgers passiver, bortset fra Sælgers aktiekapital og efterstillede kapital (incl. renter), herunder Sælgers rettigheder og forpligtelser vedrørende samtlige Sælgers Indlån samt Sælgers gæld til kreditinstitutter, udstedte obligationer, aktuelle skatteforpligtelser, periodeafgrænsningsposter, hensættelser og eventualforpligtelser.

9.2 Andre forpligtelser

Køber overtager og indtræder ligeledes i alle Sælgers øvrige forpligtelser pr. Overtagelsesdagen, bortset fra i forhold til Sælgers aktiekapital og efterstillede kapital. Køber overtager og indtræder således i Sælgers rettigheder og forpligtelser vedrørende de af Sælger afgivne garantier, herunder, men ikke begrænset til, finansgarantier, tabsgarantier og konverteringsgarantier. Køber og Sælger drager i fællesskab, men for Købers regning, omsorg for, at enhver sikkerhedsstillelse, herunder, men ikke begrænset til, panter, garantier, kationer, letters of comfort og andre sikkerheder stillet i relation til garantierne transporteres til Køber.

10. KØBESUMMEN OG DENS BERIGTIGELSE

Købesummen er opgjort og berigtiges således:

Overtagne aktiver til bogført værdi pr. 30. september 2008	DKK 8.486 mio.
Overtagne passiver til bogført værdi pr. 30. september 2008	DKK <u>-7.346 mio.</u>
	DKK 1.140 mio.
Nettoforskydninger i aktiver og passiver i perioden 1. oktober 2008 til Overtagelsesdagen samt skønnet regulering til bogført værdi pr. Overtagelsesdagen	DKK <u>-2.165 mio.</u>
I alt	DKK -1.025 mio.

Parterne aftaler snarest muligt efter, at Aftalen er blevet endelig, den nærmere fordeling af Købesummen på de overtagne aktiver og passiver.

Udover Købers overtagelse af passiver og forpligtelser, bortset fra Sælgers aktiekapital og efterstillede kapital (ind. renter), erlægges ingen betaling mellem Parterne i forbindelse med Købers overtagelse af Sælgers aktiver.

11. KØBERS BEFØJELSER

Køber overtager den af Sælger drevne virksomhed og de overdragne aktiver og passiver således som den/de er og forefindes pr. overtagelsesdagen og uden ansvar for Sælger.

12. DRIFT EFTER UNDERSKRIFTS DAGEN

I tiden fra Underskriftdagen og indtil Aftalen bliver endelig, skal Sælger drage omsorg for, at Sælgers virksomhed drives efter almindelige forsigtige forretningsprincipper. Sælger skal så vidt muligt under skyldig hensyntagen til lov om finansiel virksomhed holde Køber orienteret om driften af Sælgers virksomhed frem til Aftalen bliver endelig, ligesom Sælger i videst mulige omfang skal gennemføre driften i overensstemmelse med Købers ønsker.

13. BETINGELSER

Aftalen er af parterne betinget af,

at Aftalen forelægges for Sælgers generalforsamling i overensstemmelse med § 246, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed, og at Aftalen ikke annulleres i medfør af samme bestemmelse, og

at Finanstilsynet giver tilladelse til Købers erhvervelse af samtlige aktiver og passiver fra Sælger, bortset fra aktiekapitalen og den efterstillede kapital (incl. renter), jf. § 204 i lov om finansiel virksomhed.

Aftalen bliver automatisk endelig, når begge betingelser i dette punkt 13 er opfyldt, jf. § 7, stk. 4, i lov om finansiel stabilitet. Såfremt betingelserne i dette punkt 13 ikke opfyldes bortfalder Aftalen uden at Parterne i den anledning kan rette krav mod hinanden.”

...

16. GENSIDIG BISTAND

...

... I det omfang tredjemand samtykke kræves for at Køber kan indtræde i Sælgers sted forestår Køber indhentelse af sådant samtykke. ...

...

17. ØVRIGE BESTEMMELSER

17.1 Ekstraordinær generalforsamling

Køber er gjort bekendt med, at Sælger vil forelægge Aftalen på en ekstraordinær generalforsamling indkaldt og afholdt i henhold til § 246, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed.

...”

Ekstraordinært bestyrelsesmøde den 26. november 2008

Den 26. november 2008 blev der afholdt et ekstraordinært bestyrelsesmøde med deltagelse af direktionen og bestyrelsen og blandt andre advokat **Vidne 40**. I referatet anføres det under punktet eventuelt (bind 1, 6959 f.):

”Ad. 2. Evt.

Vidne 40 oplyste, at **Adv.f.1** undersøger, hvornår bestyrelsen fratræder efter salget af alle bankens aktiver og passiver, bortset fra efterstillet kapital. **Adv.f.1** undersøger endvidere selskabets likvidering i forhold til fradrag for kurstab.

Part L oplyste, at **Part P** ligeledes undersøger spørgsmålet om fradrag for kurstab.

Referatet fra 21. november blev gennemlæst, da dette ikke har været omdelt tidligere. **Vidne 40** vil endvidere gennemgå dette og det blev aftalt at referatet godkendes og underskrives den 27. november.

Vidne 40 anbefalede at lønnen til **Part K** stoppes straks, på grundlag af flere sager, herunder **V9 A/S** sagen og sagen om pantebrevshandlerne og garantiene overfor **V8 A/S**.

Part A og **Vidne 40** gennemgik generalforsamlingens ventede forløb den følgende dag.

Bestyrelsen aftalte at mødes kl. 15.00 den følgende dag, og at man følges ad til generalforsamlingen.”

Ekstraordinær generalforsamling 27. november 2008 m.v.

Ved fondsbørsmeddelelse af 21. november 2008 blev der indkaldt til ekstraordinær generalforsamling i **Gl. B1** den 27. november 2008. Af indkaldelsen fremgik, at indkaldelsen fandt sted i overensstemmelse med § 7, stk. 4, i lov om finansiel stabilitet og proceduren i § 246 i lov om finansiel virksomhed, og på baggrund af den indgåede, betingede overdragelsesaftale (side 10 i landsrettens kendelse af 11. juli 2012 i denne sag).

Af en fondsbørsmeddelelse af 27. november 2008 om forløbet af den ekstraordinære generalforsamling fremgår blandt andet følgende (side 10 i landsrettens kendelse af 11. juli 2012 i denne sag):

”Bestyrelsens formand redegjorde for bankens aktuelle situation, herunder for bankens manglende opfyldelse af solvenskravet i Lov om finansiel virksomhed § 124 og den som følge heraf af bestyrelsen i medfør af Lov om Finansiell Stabilitet § 7, stk. 2 indgåede, betingede overdragelsesaftale med Virksomhed 11 A/S om overdragelse af bankens aktiver og forpligtelser (bortset fra aktiekapital og anden efterstillet kapital, jf. §§ 132 og 136 i Lov om finansiel virksomhed) til et af Virksomhed 11 A/S stiftet datterselskab (Bankdriftsselskabet under stiftelse). Overdragelsen omfatter retten til navnet Gl. B1. Bestyrelsens skriftlige redegørelse er tilgængelig på Gl. B1's hjemmeside.

Bestyrelsens redegørelse blev debatteret, men var ikke til afstemning.

...

Der forelå eller fremkom ikke forslag fra bankens aktionærer om andre foranstaltninger, der ville indebære, at banken opfylder solvenskravet i Lov om finansiel virksomhed § 124, eller om likvidation på vilkår, som Finanstilsynet kan godkende, jf. Lov om finansiel stabilitet § 7 stk. 4 og lov om finansiel virksomhed § 246, stk. 2.

Overdragelsen af bankens aktiver og passiver (bortset fra aktiekapital og anden efterstillet kapital) til Virksomhed 11 A/S er først endelig, når Finanstilsynets endelige godkendelse foreligger.

...

Generalforsamlingen vedtog bestyrelsens forslag om (a) ændring af selskabets navn fra Gl. B1 til Afviklingsselskabet, ...”

Overdragelsen blev godkendt af Finanstilsynet den 1. december 2008, således at begge betingelser i overdragelsesaftalens punkt 13 herefter var opfyldt, og Bankdriftsselskabet ændrede samme dag navn til Ny B1 (den ny bank).

KONKURS

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen anmodede den 22. april 2009 Skifteretten i Hjørring om at tvangsopløse Afviklingsselskabet (tidligere Gl. B1, dvs. den gamle bank), efter at bestyrelse og direktion var fratrukket primo marts 2009. Den 14. maj 2009 blev selskabet (den gamle bank) tvangsopløst af Skifteretten i Hjørring efter en analogi af konkurslovens § 143. Efter en henvendelse fra SKAT genoptog skifteretten imidlertid sagen, og den 21. december 2009 blev der afsagt konkursdekret. Konkursboet blev sluttet af skifteretten den 28. januar 2011 i medfør af konkurslovens § 143 (side 15-18 i landsrettens kendelse af 11. juli 2012 i denne sag).

UNDERSØGELSER OG REDEGØRELSER M.V. EFTER BANKENS OVERDRAGELSE

ADVOKATUNDERSØGELSE

Advokat Mogens Skipper-Pedersen og advokat Henrik Stenbjerre afgav den 17. november 2009 en ”REDEGØRELSE OM ADVOKATUNDERSØGELSE AF VISSE FORHOLD I **Ny B1**” til bestyrelsen i **Ny B1**. Af redegørelsen fremgår blandt andet følgende (bind 3, 33 ff. og landsrettens kendelse af 11. juli 2012 i denne sag, side 11 ff.):

”1. KOMMISSORIUM

I kommissorium af 27. april 2009 har **Ny B1's** bestyrelse anmodet under tegnede advokater Mogens Skipper-Pedersen og Henrik Stenbjerre om at foretage en undersøgelse af forholdene i **Gl. B1** i perioden 1. januar 2007 – 1. december 2008, hvor **Virksomhed 11 A/S** (**Virksomhed 11 A/S**) overtog banken.

Kommissoriet er vedlagt som bilag 1.

2. UNDERSØGELSENS FORMÅL, AFGRÆNSNING OG METODE

Det overordnede formål med undersøgelsen er at redegøre for årsagerne til bankens økonomiske sammenbrud i november 2008 og at vurdere, hvorvidt der er begået strafbare forhold, eller der er grundlag for at anlægge erstatningsager og/eller udtale kritik over for medlemmer af bankens tidligere ledelse, bankens revisorer og/eller andre personer.

Undersøgelsen er foretaget på grundlag af materiale, der er udleveret af banken, samt offentligt tilgængeligt materiale. Materialet omfatter bl.a. årsrapporter og kvartalsrapporter, interne og eksterne revisionsprotokollater og interne revisionsrapporter, bestyrelsens forhandlingsprotokol samt en del af det bilagsmateriale, der er udleveret til bestyrelsen (herunder den løbende økonomirapportering), korrespondance med Finanstilsynet, bankens børsmeddelelser, samt de i perioden foreliggende § 70 instrukser.

Vi har udarbejdet en tidslinje indeholdende en kronologisk gennemgang af en række faktiske forhold i banken, som vi har fundet af betydning for vores undersøgelse. Tidslinjen er vedlagt som bilag 2.

Vi har baseret vores redegørelse på udleveret skriftligt materiale samt på opklarende samtaler med personer i banken.

Ved vurdering af de i rapporten punkt 8 - 10 omhandlede forhold har vi været assisteret af statsautoriseret revisor **Person 62** (tidligere Grant Thornton).

Vi har ikke foretaget en vurdering af Finanstilsynets arbejde med banken, da dette ikke er indeholdt i Kommissoriet.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har iværksat en granskning af **G.B1** fondens forhold. Granskningsmandens rapport er offentliggjort den 3. november 2009.

Mellem banken og den tidligere administrerende direktør **Part K** pågår en voldgiftssag, der forventes afgjort i det kommende år.

Vores redegørelse er disponeret således:

Sammenfatning og konklusion er indeholdt i rapportens punkt 3.

I de efterfølgende punkter 4-7 har vi på grundlag af det til os udleverede materiale kortlagt en række faktiske forhold:

- Hændelsesforløbet omkring bankens sammenbrud og ophør som selvstændig bank ultimo november måned 2008 (punkt 4)
- Årsagerne til bankens sammenbrud (punkt 5)
- Behandlingen af creditsager i banken (punkt 6)
- Finanstilsynets undersøgelser (punkt 7)

I de følgende afsnit er foretaget en retlig vurdering af forhold, der er omhandlet i kommissoriet:

- Årsrapporten 2007 og periodemeddelelserne og halvårsrapporten i perioden 1. januar - 30. september 2008 (punkt 8)
- Intern revision (punkt 9)
- Ekstern revision (punkt 10)
- Direktion og overordnet ledelse (punkt 11)
- Bestyrelsen (punkt 12)
- Nærmere om ansvarsgrundlaget for direktion, bestyrelse og revision (punkt 13)

I punkt 14 omtales overordnet bankens behandling af en række konkrete sager på baggrund af modtagne notater fra bankens ledelse.

3. SAMMENFATNING OG KONKLUSION

3.1 Årsagerne til bankens sammenbrud

Det er vores vurdering, at bankens sammenbrud i november måned 2008 i det væsentligste skyldtes en kombination af følgende forhold:

- Bankens valgte høje risikoprofil (høj udlånsvækst, stor koncentration og satsning på ejendoms- og pantebrevssektoren, et højt blanco element i store låneengagementer).
- Bankens mangelfulde risikostyring og kreditsagsbehandling (manglende overordnet kreditpolitik om bankens involvering i fast ejendom og pantebreve, omfanget af presserende sager, en dårlig risikostyring og en mangelfuld sagsbehandling af kreditsager).
- Den negative udvikling på ejendomsmarkedet.
- Den negative udvikling på pengemarkedet og aktiemarkedet (den globale finanskriser).

Vi har nærmere vurderet de to førstnævnte faktorer, der skyldes bankens egne forhold, mens de to sidstnævnte faktorer skyldes udefra kommende omstændigheder. De to bankinterne forhold har efter vores mening forårsaget en væsentlig del af bankens samlede tab.

Ad risikoprofilen

Banken har i forhold til andre finansielle institutter haft en meget høj udlånsvækst (71 % i 2005, 77 % i 2006 og 76 % i 2007). Dette er sket som følge af en bevidst og offentliggjort strategi om at udvikle banken fra at være en lokal bank til at være ”Bank nr. 2” for store erhvervs-kunder uden for lokalområdet, samt ved at etablere betydelige nichevirksomheder inden for områderne pantebrevshandel, ejendomsadministration, nødlidende fordringer, anpartsinvestering mv. Denne strategi har på udlånsområdet tiltrukket større, nye kunder uden for lokalområdet, primært inden for områder relateret til fast ejendom og pantebreve og ofte med en aggressiv investeringsprofil. Således viser bankens opgørelse over bankens 14 største udlånskunder pr. 31. december 2007 med en samlet bevillingsramme på ca. 2,9 mia. kr., at de næsten alle har tilknytning til ejendoms- og pantebrevssektoren.

Bankens vækstpolitik og den valgte markante fokusering på fast ejendom og pantebreve indebar i sig selv en betydelig risiko for tab, da fast ejendom er en cyklisk branche, der er stærk konjunkturfølsom, og erfaringsmæssigt fra tid til anden har været udsat for betydelige udsving.

Denne accepterede risiko var i **Gl. B1's** tilfælde forøget gennem bankens politik om at tillade et betydeligt blanco element ved udlån. Herved påtog banken sig en væsentlig engagementsrisiko i forbindelse med lånenes etablering. Af revisionsprotokollatets ledelsesresumé i årsrapport 2007 fremgår, at der for bankens 12 største engagementer er et blanco element i niveauet 65 % (**Gl. B1** fonden og **V1 A/S** er ikke medtaget).

Risikoen var ligeledes forhøjet ved meget betydelige udlån til **Gl. B1** fonden. Fondens væsentligste aktiv var en aktiepost på ca. 45 % i **Gl. B1**, siden 2005 værdiansat i fondens regnskab til markedsværdien (kursværdien). Ri-

sikoen på bankens udlån til **Gl. B1** fonden stod og faldt derfor med **Gl. B1** aktiens værdi.

Bankens risiko var yderligere forøget som en følge af, at banken ikke havde fastsat overordnede detaljerede retningslinjer for bankens risikoprofil inden for fast ejendom og pantebreve. Banken havde heller ikke tilstrækkelige rapporteringsprocedurer, der kunne sikre bankens ledelse et samlet overblik over udviklingen i en meget kompliceret forretningsstruktur med omfattende koncerninterne transaktioner.

Bankens høje risikoprofil forudsætter en solid solvensoverdækning til at imødegå betydelig tab på bankens udlånsmasse. Banken opgjorde sit individuelle solvensbehov uden hensyntagen til, at bankdriften kun udgjorde ca. 25 % af bankens overskud, og at banken herudover drev en omfattende kommerciel virksomhed. Dertil kommer, at Finanstilsynet advarede om, at en høj gearing erfaringsmæssigt medførte en likviditetsrisiko.

Den af banken valgte høje risikoprofil forudsætter, hvis den er forsvarlig i sig selv, som et minimum, at kreditkontrol, risikostyring og kredithåndværk fungerer optimalt tilfredsstillende, og at udlånskunderne og deres projekter har en høj bonitet. Da det i sommeren 2008 stod klart, at denne forudsætning ikke var opfyldt, var bankens solvensoverdækning (stødpudekapital) alt for beskedent til at kunne redde banken fra et sammenbrud.

Ad den mangelfulde risikostyring og kreditsagsbehandling

Bankens risikostyring og kreditsagsbehandling har været mangelfuld og kritisk, hvilket bl.a. er konstateret på følgende områder:

- Der har manglet en overordnet kreditpolitik for bankens eksponering inden for fast ejendom og handel med pantebreve.
- Der har været et meget stort antal efterbevillinger til bestyrelsen, benævnt som de såkaldt "*presserende tilfælde*". Der er efter vor opfattelse tale om en forkert anvendelse af direktionens instruksens bestemmelse om "*presserende tilfælde*", ligesom de presserende sager har ført til, at sædvanlige retningslinjer for kreditsagsbehandling i et stort antal sager ikke har været overholdt.
- Der har været utilstrækkelige forretningsgange for kreditkontorets engagementsvurderinger.
- Der har været mangelfuld sagsbehandling i kreditsagerne, herunder
 - mangelfuldt grundlag for bevilling af større engagementer
 - manglende løbende økonomisk opfølgning, f.eks. fremskaffelse af nyere perioderapporter og budgetter
 - ikke gennemførte sikringsakter
 - manglende registrering af relevante data

- mangelfulde sagsmapper mv.
- Dårlig kreditbonitet hos nogle store erhvervskunder og mangelfuld konstatering og kontrol heraf.
- Manglende overblik, styring og kontrol med låntagerens koncernengagementer.

Den mangelfulde risikostyring og sagsbehandling har efter vores vurdering forbindelse med, at bankens topledelse på egen hånd og i et meget betydeligt omfang har bevilget udlån til nye større kunder som presserende bevillinger og med meget store blanco andele uden for koncernens lokalområde. Dette har ført til, at disse sager først er blevet sagsbehandlet efter bevilling, og efter at lånene er blevet udbetalt. Dette forhold har ført til en mere lempeleg creditsagsbehandling og efterfølgende kontrol, end det er forudsat i bankens interne retningslinjer og efter sædvanlige regler om bankmæssig god behandling af creditsager.

3.2 Hvem har ansvaret for bankens sammenbrud?

Part K

Vi finder det kritisabelt, at **Part K** som bankens administrerende direktør har gennemført bankens vækststrategi på udlåns- og garantiområdet ved i forhold til bankens størrelse at lade banken yde omfattende lån og garantier inden for ejendoms- og pantebrevssektoren på kreditmæssigt uforvarselige vilkår og med en accept af, at banken derved blev påført en betydelig engagementsrisiko i tilfælde af ændrede konjunkturer for prissætningen på fast ejendom. Vi finder, at **Part K** har tilsidesat sine pligter som administrerende direktør i banken, og at hans handlinger og unndladelser indebærer en overtrædelse af aktieselskabslovens § 54 og lov om finansiel virksomhed (FIL) § 71.

Vi finder særligt anledning til at fremhæve, at **Part K** :

- har accepteret, at en række meget store lån tæt på 25 % - grænsen i FIL § 145, stk. 1, er blevet ydet med et betydeligt blanco element, hvilket har forøget bankens risici væsentligt,
- har godkendt, at de store udlånsbevillinger er blevet bevilget af ham selv og i et vist omfang af andre medlemmer af ledelsen gennem et misbrug af kreditinstruksens undtagelsesbestemmelse om ”presserende tilfælde”, hvorved bestyrelsen bevillingskompetence reelt er blevet sat ud af kraft, ligesom den sædvanlige creditsagsbehandling i disse sager er blevet væsentligt tilsidesat,
- har accepteret, at Kreditkontoret i banken på grund af den store udlånsvækst og den særlige bevillingsprocedure omkring ”presserende tilfælde” ikke har været i stand til at yde en god og sædvanlig creditsagsbehandling af de mange creditsager, der var en følge af bankens

betydelige udlånsvækst, og at han har undladt at tilføre Kreditkontoret forøgede ressourcer til at sikre en tilfredsstillende kreditsagsbehandling i overensstemmelse med bankens retningslinjer herfor,

- har undladt at etablere forsvarlige rammer på kreditområdet til sikring af, at bankens udlånsvækst ville finde sted inden for overordnede og styrede rammer og med angivelse af klare og præcise rammer for bankens kreditrisici og risikostyring, f.eks. ved at fastsætte grænser for bankens eksponering inden for fast ejendom og pantebreve, størrelsen af enkeltengagementer, udlånskundernes profil mv.,
- har undladt at orientere bestyrelsen om, at de store udlån til nye store kunder inden for ejendoms- og pantebrevssektoren ikke blev undergivet en kreditsagsbehandling og kontrol, der var forudsat i retningslinjerne, og at Kreditkontoret havde behov for tilførsel af yderligere ressourcer for at kunne håndtere en tilfredsstillende kreditsagsbehandling.

Såfremt **Part K** havde sikret en mere begrænset tilgang af nye store kunder, og at de store udlånsager var blevet underkastet en sædvanlig bestyrelsesbehandling, ville bankens udlånsvækst efter vores vurdering være blevet væsentlig lavere, blanco elementet mindre, og boniteten af udlånsporteføljen højere. Derved ville bankens tab med stor sandsynlighed være blevet mindre.

Part K's handlinger og undladelser kan efter vores vurdering tilregnes **Part K** som uagtsom, hvorfor han er erstatningsansvarlig over for banken for det tab, som banken har lidt som følge heraf, jf. aktieselskabslovens § 140.

Part L

Som medlem af koncerndirektionen i perioden 1. september 2001 – 26. marts 2008 har **Part L**, der har medunderskrevet årsrapporterne i perioden, efter vores vurdering haft et medansvar for bankens store udlånsvækst, de store blanco engagementer, misbruget af undtagelsesbestemmelsen om ”presserende tilfælde”, for undladelsen af at sikre en passende kreditpolitik og risikostyring samt for den manglende tilførsel af passende ressourcer til bankens kreditkontor.

Vi finder derfor, at **Part L's** ansvarsgrundlag er principielt det samme som for **Part K**. Det forhold, at **Part L** efter direktionens indbyrdes ansvarsfordeling i al væsentlighed ikke havde ansvaret for udlånsområdet, men havde fokus på likviditeten og på ledelsen af afdelingen i Horsens og datterselskaberne ændrer ikke herved.

Vi finder, at **Part L's** handlinger og undladelser kan tilregnes ham som uagtsom, hvorfor han er erstatningsansvarlig over for banken for det tab, banken har lidt som en følge heraf.

V1

Det er vores vurdering, at direktør V1 som daglig leder af bankforretningen sammen med Part K var den centrale person i forbindelse med bankens store udlånsvækst, og at flertallet af de nye storkunder i realiteten er akkvireret af ham selv og Part K og netværket omkring dem.

Vi finder, at V1, for så vidt angår bankens udlån og garantier, kan kritiseres i samme omfang, som det var tilfældet med Part K, og at V1's handlinger og undladelser kan tilregnes ham som uagtsom, hvorfor han er erstatningsansvarlig over for banken for det tab, banken har lidt som følge heraf.

V4

Underdirektør V4 var ansvarlig for bankens kreditkontor og deltog i denne egenskab i bestyrelsesmøderne.

V4 har efter vores vurdering haft fuldt kendskab til bankens høje risikoprofil på udlåns- og garantiområdet, det store blanco element, årsagerne til de mange presserende sager og den som konsekvens heraf forringede creditsagsbehandling samt kreditkontorets mangelfulde ressourcer.

Vi finder det kritisabelt, at V4 ikke på en mere klar og tydelig måde har orienteret bankens bestyrelse om disse forhold og om den meget betydelige kreditrisiko, der var forbundet hermed. Vi finder tillige, at han som den ansvarlige leder af bankens kreditkontor på egen hånd burde have taget initiativ til at søge ændret en række af de nævnte forhold.

Det er vores vurdering, at V4's handlinger og undladelser kan tilregnes ham som uagtsom, hvorfor han er erstatningsansvarlig over for banken for det tab, banken har lidt som en følge heraf.

Bestyrelsen

Det er vores samlede vurdering, at de enkelte medlemmer af bankens bestyrelse har handlet ansvarspådragende over for banken ved at have undladt

- at fastsætte en overordnet kreditpolitik på ejendoms- og pantebrevsområdet og vurdere nødvendigheden af at fastsætte grænser for bankens maksimale eksponering inden for ejendoms- og pantebrevssektoren, på enkeltengagementer, og på den samlede eksponering af større engagementer
- at foranledige den langvarige praksis med presserende sager standset
- at få begrænset den meget betydelige blanco element i større udlåns-sager inden for ejendoms- og pantebrevssektoren.

De nævnte undladelser indebærer efter vores vurdering en overtrædelse af aktieselskabslovens § 54 og FIL § 71.

Ansvarsvurderingen skal foretages for hvert enkelt bestyrelsesmedlem for sig.

Det er vores vurdering, at en aktiv indgriben fra bestyrelsens side på de nævnte områder ville have medvirket til at begrænse bankens samlede tab.

Nærmere om ansvarsfordelingen

Medlemmerne af selskabets direktion og overordnede ledelse og af bestyrelsen har et medansvar for bankens sammenbrud, og de har gennem deres handlinger og undladelser pådraget sig et erstatningsansvar over for banken for det tab, banken har lidt som en følge heraf.

Når der er flere skadevoldere, hæfter de som udgangspunkt solidarisk for tabet. Det er op til domstolene i det indbyrdes forhold at fordele ansvaret mellem flere skadevoldere i forhold til graden af den udviste skyld. Erstatningen kan nedsættes, når dette findes rimeligt under hensyntagen til skyldgraden, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt.

Vi har ikke tilstrækkeligt grundlag for at kunne vurdere, hvorledes et erstatningsansvar bør fordeles mellem de forskellige skadevoldere og revisorerne.

3.3 Har intern revisor et medansvar?

Det er vores vurdering, at intern revision har udført det generelle revisionsarbejde i overensstemmelse med god revisionssskik.

3.4 Har ekstern revisor et medansvar?

Det er vores vurdering, at ekstern revisor på en tilstrækkelig klar måde har orienteret bestyrelsen om den store udlånvækst, om svaghederne i forretningsgangene og creditsagsbehandlingen samt om behovet for mere præcise risikovurderinger, risikostyring og ledelsesfokus. Det er dog vores opfattelse, at de væsentlige risikooplysninger og anbefalinger, der er fremsat i revisionsprotokollen til bestyrelsen, som et resultat af revisionens gennemgang af bankens engagementer ultimo 2007, burde have været fremhævet med henvisning til den betydelige andel af svage engagementer, OIV-engagementer, der allerede var konstateret i bankens største engagementer.

Det er vores samlede vurdering, at ekstern revision har udført det generelle revisionsarbejde i overensstemmelse med god revisionssskik.

Det er vores vurdering, at statsautoriseret revisor Part N, der fratrådte som bankens revisor på generalforsamlingen i marts 2007 som følge af det lovmæssige rotationskrav, har omgået lovens krav ved efter sin fratræden at fortsætte som rådgiver for direktion og bestyrelse i banken.

3.5 Har årsrapporten for 2007 samt periodemeddelelserne og halvårsrapporten i perioden 1. januar-30. september 2008 været retvisende?

Årsregnskab 2007

Det er vores vurdering, at der ikke foreligger et tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at der på individuelle engagementer var indtruffet objektive konstaterbare værdiforringelser med aktuelle nedskrivningsbehov, der efter gældende regler medfører krav til nedskrivninger i et sådant omfang og på et sådant tidspunkt, at den aflagte årsrapport 2007 var væsentligt fejlbehæftet.

Det er derimod vores samlede vurdering, at årsrapporten for 2007 ikke tegner et retvisende billede af koncernen og banken, idet ledelsesberetningens oplysninger om koncernens risikoprofil og indtjeningsevne ikke opfylder kravene til relevante og pålidelige oplysninger til støtte for regnskabsbrugere i deres økonomiske beslutninger, herunder en dækkende beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen og moderselskabet kan påvirkes af.

Ansvar for at afgive en ikke retvisende årsrapport påhviler bankens direktion og bestyrelse. Ved at påtegne årsrapporten uden forbehold eller supplerende oplysninger har bankens interne revision og eksterne revision medvirket til at legitimere årsrapporten over for omverdenen, og har efter vores vurdering derved handlet i strid med god revisionsskik.

Periodemeddelelser og halvårsrapport 2008

Det er vores vurdering, at en ikke ubetydelig del af de foretagne væsentlige reguleringer, der blev konstateret i november 2008 burde kunne henføres til perioden før 30. september 2008 og derfor burde have været indregnet i de i løbet af 2008 offentliggjorte periodemeddelelser og i halvårsrapporten.

De meddelte oplysninger i periodemeddelelserne var så kortfattede og mangelfulde, at det er vores samlede vurdering, at periodemeddelelserne i løbet af 2008 ikke indeholdt den relevante information, som er nødvendig for at give brugerne et objektivt og pålideligt billede af den børsnoterede virksomheds finansielle stilling og indtjeningsudvikling i de pågældende perioder. Halvårsrapporten gav ikke et retvisende billede af koncernens og moderselskabets finansielle stilling samt resultatet af koncernens og moderselskabets aktiviteter, da det foreliggende materiale indikerer, at såvel periodens resultat som egenkapital er overvurderet, ligesom vi ikke finder, at der er grundlag for, at ledelsen i ledelsespåtegningen på halvårsrapporten udtaler: *"Vi anser ledelsesberetningen for at give en retvisende beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen og moderselskabet står overfor."* Det er endvidere kritisabelt og ikke retvisende, at ledelsesberetningens redegørelse for forventningerne for hele året undervurderer nedskrivningsbehovet og risikoen for andre negative afvigelser i 2. halvår 2008, samt overvurderer den forventede indtjening ved formidling af ejendomsprojekter..

Det er således på det foreliggende grundlag vores vurdering, at bankens direktion og bestyrelse har handlet ansvarspådragende overfor banken.

4. HÆNDELSESFORLØBET OMKRING Gl. B1's SAMMENBRUD OG OPHØR SOM SELVSTÆNDIG BANK I NOVEMBER 2008

Det fremgik af årsrapport 2007, at resultatet for første gang i bankens 150-årige historie oversteg 300 mio. kr. før skat. De sidste 5 år var resultatet før skat næsten femdoblet. Nedskrivning på udlån mv. og garantier udgjorde 12,7 mio. kr. Forventningerne til resultatet for 2008 lå i niveauet 260 – 270 mio. kr. før skat.

I halvårsrapporten pr. 30. juni 2008 oplystes, at resultatet før skat udgjorde 74,7 mio. kr. mod 138,9 mio. kr. året før. Nedskrivninger på udlån mv. udgjorde 25,1 mio. kr. mod sidste år 0,5 mio. kr. Resultatet for året blev nedjusteret til niveauet 210 – 230 mio. kr. Solvensprocenten blev opgjort til 10,4 %.

Den 11. september 2008 udsendtes fondsbørsmeddelelse, hvorefter forventningerne for året ændredes til niveauet 110 – 130 mio. kr. før skat. Baggrunden herfor blev angivet til den seneste og fortsatte negative udvikling på ejendomsmarkedet.

I fondsbørsmeddelelse af 22. september 2008 oplystes, at der var konstateret behov for yderligere nedskrivninger på bankens engagementer. Årsresultatet forventedes herefter at udgøre 0 kr. Samtidig blev det meddelt, at man havde afskediget administrerende direktør Part K. Med henvisning til et stigende pres på bankens likviditetsreserver var der indgået aftale med et antal pengeinstitutter og Nationalbanken til sikring af den fornødne likviditet. Det var samtidig aftalt, at man påbegyndte frasalg af datterselskaber med henblik på at gøre banken parat til en fusion eller et salg.

Udover Part K blev direktør V1, underdirektør V4 og intern revisionschef Vidne 41 afskediget.

Banken udsendte den 27. oktober 2008 periodemeddelelse vedr. 3. kvartal 2008. Basisindtjeningen pr. 30. september udgjorde 197 mio. kr. før nedskrivninger, men grundet store nedskrivninger på udlån samt kursregulering på værdipapirer på 280 mio. kr. realiseredes et resultat på minus 75 mio. kr. efter skat. Det oplystes, at banken var i gang med en ny grundig gennemgang af samtlige større kundeengagementer med henblik på at vurdere bankens risici primært inden for udlån relateret til ejendomssektoren. Solvensen var opgjort på koncernniveau til 9,2 % og på bankniveau til 12,3 %. Egenkapitalen pr. 30. september udgjorde 903 mio. kr.

På et bestyrelsesmøde den 12. november 2008 oplyste ledelsen, at hensættelserne til tab havde vist sig væsentligt større end ventet. En med ekstern assistance foretaget gennemgang af de 43 største engagementer udgørende ca. 40 % af bankens engagementsportefølje viste yderligere behov for nedskrivninger på 400 – 493 mio. kr. samt et yderligere kapitalbehov på mellem

401 – 716 mio. kr. til afdækning af kreditbehov. Vurderingen var herefter, at solvensen befandt sig under lovens krav. Der var indledt en dialog med Virksomhed 11 A/S om den videre proces, herunder en afsøgning af mulighederne for at finde nye ejere til bankaktiviteterne.

På et bestyrelsesmøde den 21. november 2008, hvor den eksterne revision redegjorde for den fortsatte gennemgang af engagementer, konstateredes, at der var et behov for en yderligere samlet netto regulering af aktiver og passiver på i alt 2.165 mio. kr. i forhold til egenkapitalopgørelsen af 30. september 2008. Dette betød, at egenkapitalen var negativ med 1.025 mio. kr. Yderligere nedskrivninger kunne ikke udelukkes.

Banken indgik herefter den 21. november 2008 en betinget overdragelsesaftale med Virksomhed 11 A/S, hvorefter et af dette stiftet datterselskab erhvervede samtlige koncernens aktiver og passiver (bortset fra aktiekapital og anden efterstillet kapital) samt overtog navnet Gl. B1. Aftalen blev godkendt på en ekstraordinær generalforsamling den 27. november og af Finanstilsynet den 1. december 2008. I forbindelse med godkendelsen fik banken tilført 2.4 mia. kr. i kapital fra Virksomhed 11 A/S.

I fondsbørsmeddelelse af 4. marts 2009 fra den tidligere Gl. B1 oplystes, at den samlede ledelse omfattende såvel direktion som bestyrelse samme dag ville meddele Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, at den fratrådte. Det måtte herefter forventes, at styrelsen ville forestå en tvangsopløsning af selskabet. Baggrunden for fratrædelsen var, at selskabet var insolvent og uden midler til at stille sikkerhed for omkostninger ved en konkursbehandling, hvorfor det ikke selv var i stand til at indgive konkursbegæringen.

Regnskab for perioden 1. januar – 30. november 2008 udsendtes ved den nye banks foranstaltning den 20. august 2009. Regnskabet, der var urevideret, viste en egenkapital pr. 30. november på minus 1.285 mio. kr. efter et negativt resultat for perioden på 2.198 mio. kr. før skat.

Den 20. august 2009 offentliggjordes endvidere et urevideret regnskab for perioden 1. december 2008 – 30. juni 2009. På koncernniveau var der foretaget yderligere nedskrivninger på 1.1 mia. kr., mens værdien af bankens interesser i tilknyttede og associerede selskaber var nedskrevet med 0,3 mia. kr. Banken blev i februar 2009 tilført yderligere kapital på 2 mia. kr. fra Virksomhed 11 A/S

....”

FINANSTILSYNETS § 352 a – REDEGØRELSE I 2010

I et notat af 26. marts 2010 har Finanstilsynet redegjort for sit tilsyn med Gl. B1 (den gamle bank), jf. herved FIL § 352 a. I notatet anføres det (bind 1, 5399 ff.):

”Redegørelse for Finanstilsynets tilsyn med [Gl. B1] i henhold til § 352 a i lov om finansiel virksomhed i forbindelse med [Gl. B1's] sammenbrud.

I. Redegørelsens formål og retlige grundlag

Denne redegørelse udarbejdes og offentliggøres i henhold til § 352 a i lov om finansiel virksomhed:

§ 352 a

Når en finansiel virksomhed er erklæret konkurs og staten har ydet garanti eller stillet midler til rådighed, udarbejder Finanstilsynet en redegørelse for forløbet op til konkursen. Redegørelsen skal blandt andet beskrive Finanstilsynets rolle under dette forløb.

Stk. 2 Finanstilsynet skal offentliggøre den i stk. 1 nævnte redegørelse. I forbindelse med offentliggørelsen finder § 354 ikke anvendelse, med mindre oplysningerne vedrører kundeforhold eller tredjemand, der er eller har været involveret i forsøg på at redde den pågældende finansielle virksomhed.

Formålet med redegørelsen er at sikre offentlighed om baggrunden for [Gl. B1's] sammenbrud og Finanstilsynets rolle i forløbet op til sammenbruddet. Den daværende [Gl. B1] har efterfølgende skiftet navn til [Afviklingselskabet]. Det er dette selskab, som nærværende redegørelse vedrører, og som i det følgende omtales som [Gl. B1].

I redegørelsen beskrives Finanstilsynets tilsyn med [Gl. B1] i perioden 2003 og frem til november 2008. Denne periode er valgt, fordi [Gl. B1] i 2001 overtog [FV] koncernen ([Virksomhed 22a A/S]) og blandt andet som følge heraf havde en betydelig udlånsvækst. Finanstilsynet var i denne periode på undersøgelse i banken i 2003 og 2007 og foretog derudover ligeledes anden tilsynsmæssig aktivitet frem til november 2008, hvor banken skulle have været undersøgt af Finanstilsynet. Undersøgelsen blev aflyst, idet banken i november 2008 blev overdraget til et datterselskab af Finansiell Stabilitet.

Redegørelsen indeholder ikke en fuldstændig gennemgang af alle Finanstilsynets sager vedrørende [Gl. B1] i perioden. Sager, der er fundet uden betydning for vurderingen af Finanstilsynets varetagelse af tilsynet, er udeladt.

Finanstilsynet, og dermed også Økonomi- og Erhvervsministeren, er sædvanligvis afskåret fra at give fortrolige oplysninger om de enkelte pengeinstitutter som følge af Finanstilsynets lovbestemte, skærpede tavshedspligt, jf. lov om finansiel virksomhed, § 354. Loven giver i § 352 a, stk. 1 og 2, imidlertid mulighed for at videregive oplysninger under følgende forudsætninger:

- Staten skal have ydet garanti eller stillet midler til rådighed.
- Den finansielle virksomhed skal være erklæret konkurs.

Disse betingelser er opfyldt, eftersom bankens bestyrelse den 13. november 2008 jf. lov om finansiel virksomhed § 75 meddelte Finanstilsynet, at ban-

ken ikke overholdt solvenskravet eller det individuelt opgjorte solvensbehov i henhold til lov om finansiel virksomhed § 124. Bankens eksterne revisorer indgav efterfølgende en meddelelse med tilsvarende indhold jf. lov om finansiel virksomhed § 200.

Bankens aktiviteter blev ved aftale af 23. november 2008 overdraget til et datterselskab af Finansiell Stabilitet, og Finanstilsynet godkendte overdragelsen den 1 december 2008. **Gl. B1** blev tvangsopløst den 14. maj 2009 efter en analogi til konkurslovens § 143.

2. Resume af Finanstilsynets væsentligste advarsler og påbud til banken i perioden marts 2003 til november 2008

2.1. I forbindelse med Finanstilsynets funktionsundersøgelse i oktober 2003, hvor enkelte risikoområder blev undersøgt, blev der afgivet følgende væsentlige advarsler og påbud:

- Påtale af, at direktøren trods påbud fra Finanstilsynet deltager i ledelsen eller driften af anden erhvervsvirksomhed.
- Påtale af overtræk på bestyrelsesengagementer.
- Påbud om hensættelse på engagementer.
- Påtale af gentagne overskridelser af direktionens instruks for erhvervelse af omsættelige pantebreve.
- Påbud om, at bestyrelsen sikrer, at der udarbejdes overordnede retningslinjer og forretningsgange på alle væsentlige risikoområder i hele koncernen.
- Påbud om, at bestyrelsen sikrer, at direktionens instruks overholdes og at der sker rapportering til bestyrelsen herom.
- Påbud om systemmæssig ensartethed på pantebrevsområdet.
- Påbud om, at det klart fremgår af bestyrelsesprotokollen, hvilke sager, der er bevillingssager og hvilke sager, der er efterretningssager, herunder hvilke sager direktionen har bevilget som presserende.
- Påbud om, at banken fremsender redegørelse for afvikling af **FV**-selskaber, der ikke kan videreføres under bankens pengeinstituttilfaldelse.
- Risikoplysning om, at bankens udlånsvækst lå markant over sammenlignelige pengeinstitutter.
- Risikoplysning om, at koncernen har en af sektorens højeste renterisici.
- Risikoplysning om, at banken har en atypisk udlåns sammensætning, idet knapt halvdelen af koncernens udlån består af pantebreve.
- Risikoplysning om, at bestyrelsen skal have forståelse for og indsigt i bankens nicheprægede udvikling.

Opfølgningen på Finanstilsynets påbud skete ved gennemgang af den eksterne og interne revisions erklæringer i forbindelse med den efterfølgende regnskabsaflæggelse for 2003.

2.2. Finanstilsynet skrev den 3. februar 2006 til ledelsen i **Gl. B1** og advarede om, at den betydelige prisstigningstakst på ejendomsområdet kunne være udtryk for en prisboble.

2.3. Finanstilsynet skrev til bankens ledelse den 2. november 2006 og advarede om bankens kraftige vækst i udlånsporteføljen i forhold til sammenlignelige pengeinstitutter. Finanstilsynet anmodede samtidig om en redegørelse om udlånsvæksten.

2.4. I forbindelse med Finanstilsynets ordinære undersøgelse i marts 2007 blev der afgivet følgende væsentlige advarsler og påbud:

- Påtale af en indberettet overtrædelse af lov om finansiel virksomhed § 145.
- Påbud om, at der skulle udarbejdes politikker og procedurer for måling og styring af bankens aktuelle og fremtidige likviditetsbehov.
- Påbud om, at der skulle udarbejdes overordnede politikker på kreditområdet for hele koncernen.
- Påbud om, at der blev udarbejdet bemyndigelser for direktionens daglige disponeringer.
- Påbud om, at banken skulle sikre, at der sker rapportering til bestyrelsen om koncernens væsentligste risikoområder.
- Påbud om, at banken og resten af koncernen skulle have samme systemer til styring og forvaltning af pantebreve, således at gennemskueligheden og overblikket blev sikret.
- Påbud om, at det var bestyrelsens ansvar at forholde sig til, hvorledes risiciene skulle fordele sig på de enkelte selskaber i koncernen.
- Påbud om, at kreditpolitikken skulle vurderes og ajourføres mindst 1 gang om året.
- Påbud om, at det er bestyrelsens endelige ansvar, at forretningsgange overholdes.
- Risikoplysning om, at banken i forhold til sammenlignelige pengeinstitutter havde en lavere solvensprocent og en lavere basisindtjening.
- Risikoplysning om, at banken skulle være opmærksom på, at organisationen styrkes i takt med bankens kraftige vækst og nicheprægede udvikling.
- Risikoplysning om, at udlånsporteføljen var atypisk sammensat i forhold til sammenlignelige pengeinstitutter, idet en stor del af porteføljen var pantebreve.
- Risikoplysning om, at banken som følge af den atypiske udlåns sammensætning burde vurdere, hvorvidt kreditpolitikken skulle indeholde retningslinjer for kreditgivning med hensyn til brancher, engagementsstørrelser osv.
- Risikoplysning om, at bankens ledelse skulle være opmærksom på tæt opfølgning i datterselskaberne, idet en stor del af koncernens risici og indtjening lå i datterselskaberne.
- Risikoplysning om, at den atypiske udlåns sammensætning understregede vigtigheden af en retvisende og overskuelig rapportering.

I henhold til bilag 2 i bekendtgørelse nr. 1298 af 13. december 2005, der var gældende for revisionsprotokollater til årsrapporterne for 2007, var revisionen pligtig til i afsnittet i revisionsprotokollatet at redegøre for blandt andet eventuelle lovovertrædelser og eventuel manglende efterlevelse af påbud afgivet af Finanstilsynet.

I revisionsprotokollatet til årsrapporten 2007 anførtes intet om bankens eventuelle manglende efterlevelse af Finanstilsynets påbud.

2.5. Finanstilsynet advarede ved brev af 19. september 2007 bankens ledelse om bankens fortsatte betydelige udlånsvækst og bankens lave likviditetsoverdækning

2.6. Ved brev af 31. januar 2008 anmodede Finanstilsynet banken om en redegørelse i forbindelse med den aktuelle likviditetsmæssige ustabile situation.

3. Årsagerne til bankens sammenbrud

3.1. Bankens risikoprofil

Gl. B1 var indtil 2001 et lokalt pengeinstitut med hovedsæde i **By 1**, Nordjylland.

I 2001 indledtes en vækststrategi med overtagelse af det tidligere børsnoterede **FV** koncernen (**Virksomhed 22a A/S**), hvis primære aktiviteter var handel med pantebreve og anparter. I **FV** koncernen var ligeledes **V19a A/S**, der beskæftiger sig med opkøb og behandling af misligholdte fordringer.

Banken havde i årene efter overtagelse af **FV** koncernen bevidst en meget høj udlånsvækst, idet det lå inden for bankens strategi at udvikle banken fra at være en lokal bank til at have kunder uden for bankens naturlige lokalområde. Således havde banken blandt andet udviklet en internetbaseret bank **Bank 6**, der primært servicerede kunder uden for bankens primære markedsområde.

Bankens udlån steg i perioden 2003 til 2007 fra 2.017 mio. kr. til 7.799 mio. kr. En stor del af bankens vækst var udlån indenfor ejendomsbranchen, herunder handel med pantebreve.

I samme periode udviklede banken et betydeligt indlånsunderskud, idet bankens indlån i 2003 var 1.422 mio. kr. og i 2007 alene var steget til 3.638 mio. kr. **Gl. B1's** vækststrategi gav sig blandt andet udslag i, at banken henover perioden fik flere store og meget risikobetonede engagementer indenfor fast ejendom og pantebreve.

Gl. B1 tjente godt på sin eksponering i ejendomsbranchen og viste en stigning i indtjeningen fra 91 mio. kr. i 2003 til 300 mio. kr. i 2007. Risikovilligheden og viljen til vækst gav sammen med de gode resultater store

stigninger i bankens aktiekurs. Kursen på bankens aktier steg således fra kurs 79 i 2003 til kurs 588 i 2007.

Den primære baggrund for bankens indtjening var det opadgående ejendomsmarked med kraftigt stigende priser på fast ejendom. Betragtes større boligudlejningsejendomme steg priserne med 157 % alene fra 1. kvartal 2002 frem til 2. kvartal 2007. For de øvrige typer af erhvervsejendomme var prisstigningerne knapt så kraftige.

Priserne på enfamiliehuse steg ligeledes kraftigt i perioden 2002-2006, dog med større geografiske udsving. På landsbasis steg priserne i perioden 1. kvartal 2002 til 4. kvartal 2006 med ca. 53 % og fra 1. kvartal 2006 til 1. kvartal 2008 med ca. 7,7 %.

Bankens kraftige vækst stillede krav til, at banken havde et godt kapitalberedskab. Lovens krav er, at solvensen mindst skal være 8 % og banken havde i 2003 en faktisk solvens på 12,9 %, mens bankens faktiske solvens i 2007 var faldet til 11,0 %. Bankens egenkapital var i perioden fra 2003 steget med faktor 3.0 fra 376 mio. kr. til i 2007 at udgøre 1.133 mio. kr., mens udlånet i samme periode var steget med faktor 3,8. Banken valgte at have en lav kapitaloverdækning og en høj risikoprofil, hvilket imidlertid indebar, at banken ved en så kraftig nedgang på ejendomsmarkedet, som den, der fandt sted i løbet af efteråret 2007, fik behov for et få tilført ny kapital eller at mindske risiciene.

Problemerne på ejendomsmarkedet faldt ligeledes sammen med den internationale uro, særligt fra medio 2008 og frem, på de finansielle markeder, hvor mistroen til banker og særligt ejendomsfinansiering var betydelig. **Gl. B1's** muligheder for at komme af med sine ejendomsengagementer eller få tilført ny kapital blev derved ligeledes meget svære.

3.2. Eksterne forhold - udviklingen på pengemarkedet og aktiemarkedet henover efteråret 2007 og begyndelsen af 2008

Henover sommeren og efteråret 2007 opstod international uro på de finansielle markeder, blandt andet som følge af den stigende rente. Pengeinstitutterne udviste tilbageholdenhed med at låne til hinanden og risikopræmierne steg generelt og gav dermed afledte tab på andre aktiver.

Fra omkring juli 2007 begyndte spændet mellem CIBOR-renten og Nationalbankens rente at stige ganske markant. Denne udvikling i Danmark fulgte den europæiske udvikling. Denne stigning var udtryk for den stigende tilbageholdenhed blandt banker med at låne til hinanden. Det blev sværere for pengeinstitutter med indlånsunderskud at skaffe funding på pengemarkedet.

I første del af 2008 så det ud til, at der faldt lidt ro på pengemarkedet, men det var kun for en kortere periode, og allerede i foråret 2008 begyndte den usikrede rente at stige voldsomt.

Som nævnt spredte uroen sig til andre aktiver med stigende risikopræmier til følge. Dette bidrog sammen med stigende renter og udsigten til en betydelig

nedgang i de globale konjunkturer til faldende aktivpriser. Dette kan illustreres med den globale nedgang i aktiekurserne. I Danmark toppede OMXC20 indekset i kurs 515 i efteråret 2007, men ultimo 2007 var kursen faldet til omkring kurs 400 efter et fald på over 20 %.

4. Konkrete tilsynsaktiviteter

4.1. Undersøgelser

4.1.1. Funktionsundersøgelse

Finanstilsynet foretog i perioden 6.-8. oktober 2003 en funktionsundersøgelse af banken med fokus på engagementer, der ved undersøgelsen i 2001 blev karakteriseret som svage samt en gennemgang af koncernens overordnede stillingtagen til og styring af risici i forbindelse med pantebreve med henblik på at vurdere, hvorledes bankens overtagelse af **FV** koncernen i 2001 var implementeret.

Undersøgelsen var ligeledes begrundet i, at Finanstilsynet i august 2002 havde tilskrevet banken vedrørende bankens kraftige udlånsvækst, der fra juni 2001 til juni 2002 udgjorde 85 % på koncernniveau og 46 % på institutniveau. Banken havde begrundet udlånsvæksten med købet af **FV** koncernen og den store pantebrevsportefølje, der lå i denne koncern.

På kreditområdet gennemgik tilsynet de 15 engagementer ud af bankens største 80 engagementer, der ved undersøgelsen i 2001 var blevet vurderet som svage, men uden hensættelsesbehov. Derudover gennemgik Finanstilsynet udvalgte engagementer blandt bankens 10 største engagementer og bankens 10 største hensættelsesengagementer.

Gennemgangen medførte, at Finanstilsynet pålagde banken at hensætte et yderligere beløb til afdækning af risikoen på bankens engagementer.

Finanstilsynet gennemgik endvidere pantebrevsområdet på det overordnede plan. Dette skete ved at fokusere på den overordnede organisation, overordnede strategier, bestyrelsens forretningsorden, instruksen til direktionen og forretningsgange samt forskelle heri mellem de enkelte selskaber i koncernen. Principper for kreditvurdering, kontrol, funktionsadskillelse, restancebehandling og hensættelser blev gennemgået med udgangspunkt i forretningsgangene.

Der blev afholdt afsluttende møde i umiddelbar forlængelse af undersøgelsen med deltagelse af bankens direktion, bestyrelse, intern og ekstern revision. På mødet meddelte Finanstilsynet konklusionerne på de enkelte risikområder, der var gennemgået på undersøgelsen:

I forbindelse med undersøgelsen havde banken oplyst, at det var hensigten, at banken skulle overgå til **FV** koncernens systemer for styring og forvaltning af pantebreve. Når dette var sket, ville der være fælles systemer og ensartede forretningsgange for pantebrevsområdet i hele koncernen.

Finanstilsynet påpegede på det afsluttende møde nødvendigheden af, at banken havde fælles systemer og ensartede forretningsgange på flere væsentlige aktivitetsområder.

På det afsluttende møde gennemgik Finanstilsynet endvidere forskellige regnskabsanalyser udarbejdet af Finanstilsynet, herunder diverse nøgletal, hvor banken sammenlignes med andre pengeinstitutter. Finanstilsynet påpegede i den forbindelse koncernens atypiske udlåns sammensætning, hvor knapt halvdelen af koncernens udlån bestod af pantebrevsfinansiering.

Finanstilsynet gav endvidere udtryk for vigtigheden af, at bestyrelsen strategisk havde forholdt sig til bankens overgang fra traditionelt lokalt pengeinstitut til den nye mere nicheprægede opbygning. Banken var enig heri og oplyste, at det var planen at styrke bestyrelsen, idet det nyvalgte bestyrelsesmedlem **Part A**, der havde ledelsesmæssig erfaring, skulle overtage bestyrelsesformandsposten i 2004.

Den skriftlige rapport, der indeholdt de nævnte konklusioner fra det afsluttende møde, blev fremsendt den 27. oktober 2003.

Med hensyn til opfølgning se afsnit 2.1

4.1.2. Ordinær undersøgelse

Finanstilsynet foretog en ordinær undersøgelse af banken i perioden 26.- 30. marts 2007. Ved undersøgelsen blev bankens væsentlige risikoområder gennemgået.

Der blev afholdt afsluttende møde den 26. april 2007 med deltagelse af bankens direktion, bestyrelse, intern og ekstern revision. På mødet meddelte Finanstilsynet konklusionerne på de enkelte risikoområder, der var gennemgået på undersøgelsen:

Generelt:

På det afsluttende møde redegjorde Finanstilsynet nærmere for bankens risikoprofil, herunder særligt bankens kraftige ejendomseksponering og likviditetsunderskud. Koncernens udlånsportefølje var fortsat atypisk sammensat, idet en stor del af koncernens udlån bestod af pantebreve. Med bankens kraftige eksponering indenfor ejendomsbranchen, havde banken således gjort sig sårbar over for negative konjunkturforandringer på dette område.

Finanstilsynet understregede endvidere vigtigheden af, at banken og resten af koncernen havde samme systemer til styring og forvaltning af pantebreve, således at gennemskueligheden og overblikket blev sikret. Banken havde oplyst på undersøgelsen, at banken og resten af koncernen efterhånden var overgået til samme systemer.

Finanstilsynet påpegede, at banken havde en lavere solvensprocent og lå lavere på basisindtjeningen i forhold til sammenlignelige institutter.

På mødet oplyste Finanstilsynet endvidere, at banken havde informeret om, at der var ansat flere nye medarbejdere siden Finanstilsynets sidste undersøgelse, herunder at der var ansat en ny intern revisor og en koncernregnskabschef.

Finanstilsynet gav udtryk for, at disse nyansættelser var en tiltrængt styrkelse af organisationen og at banken fortsat skulle være opmærksom på, at organisationen fagligt skulle udvikle sig i takt med, at koncernen fulgte sin nicheprægede udvikling.

På det afsluttende møde påpegede Finanstilsynet ligeledes, at der ifølge forhandlingsprotokollen var for mange udlånsengagementer, der var bevilget af direktionen ifølge undtagelsesbestemmelsen i kreditinstruksen som "presserende sager".

Kreditområdet:

Engagementsgennemgang:

På kreditområdet havde Finanstilsynet gennemgået bankens 56 største engagementer og Finanstilsynet fandt, at boniteten i de store engagementer var god og på niveau med sektoren, således blev 79 % af de gennemgåede engagementer karakteriseret som værende uden aktuelle svaghedstegn. En stor del af de gennemgåede engagementer havde relation til ejendomsbranchen, og at engagementernes bonitet på daværende tidspunkt var god, skyldtes den daværende prisudvikling på dette marked (se hertil afsnit 3.1 om prisstigningerne på ejendomsmarkedet i årene 2002 - 2008).

Finanstilsynet var bekendt med, at der i flere af engagementerne var et vist blancoelement, men med udgangspunkt i selskabernes betydelige indtjening og robuste kapitalforhold på undersøgelsestidspunktet, gav blancoelementet ikke Finanstilsynet anledning til særskilte bemærkninger.

Finanstilsynets vurdering af blancoelementet skal endvidere ses i sammenhæng med, at banken i forbindelse med engagementsgennemgangen havde oplyst, at der for flere af ejendomsengagementernes vedkommende var tale om "bridgefinansiering" (melleffinansiering), idet ejendommene skulle videresælges eller realkreditbelånes. Engagementerne ville således i løbet af en kortere periode være ude af bankens udlånsportefølje igen. Det viste sig imidlertid efterfølgende, at flere af ejendomsengagementerne var blevet til længerevarende finansiering i stedet for melleffinansiering.

Kreditpolitik, forretningsgange og rapportering til bestyrelsen:

Finanstilsynet havde flere alvorlige bemærkninger på kreditområdet:

Det fremgik af bankens kreditpolitik, at **Gl. B1** var et lokalt pengeinstitut. Dette afspejlede imidlertid ikke det opdaterede billede af den geografiske spredning af bankens engagementer på undersøgelsestidspunktet, idet banken på en gang var lokalbank, en bank med udvalgte kunder i Køben-

havn og Århus samt en bank, der havde investeret i en række nicheaktiviteter i udlandet.

Finanstilsynet påpegede, at kreditpolitikken løbende skal tilpasses forandringerne i pengeinstituttets aktiviteter. Bestyrelsen og direktionen skal efter behov og mindst én gang årligt vurdere og eventuelt ajourføre kreditpolitikken. Finanstilsynet påtalte, at bankens kreditpolitik ikke var opdateret.

Finanstilsynet henledte endvidere bankens opmærksomhed på, at kreditpolitikken kan indeholde retningslinjer for kreditgivning med hensyn til brancher, engagementsstørrelse, samt hvor mange store engagementer, banken ønsker at have i udlånsporteføljen. Sådanne retningslinjer skal sikre, at banken ikke tager overdrevne risici.

Finanstilsynet gentog fra undersøgelsen i 2003, at det var bestyrelsens opgave at udarbejde de overordnede retningslinjer og anvisninger for direktionen, herunder fastsætte grænser for kredit- og markedsrisici, også på koncernniveau, samt at forholde sig til, hvorledes risiciene fordeles på de enkelte selskaber i koncernen. Endvidere var det bestyrelsens opgave at sikre de nødvendige forretningsgange til overholdelse af de udstukne grænser samt rapportering til bestyrelsen.

Under henvisning til bankens og koncernens atypiske udlåns sammensætning understregede Finanstilsynet endvidere vigtigheden af en retvisende og overskuelig rapportering.

Finanstilsynet påtalte, at Finanstilsynets påbud fra 2003 ikke fuldt ud var efterkommet og det blev pålagt ledelsen at foranstalte, at der for såvel banken som for resten af koncernen blev udarbejdet overordnede politikker, bemyndigelser til direktionens daglige disponering, regler for rapportering til bestyrelsen samt diverse forretningsgange.

Overtrædelse af lov om finansiel virksomhed § 145

På det afsluttende møde henledte Finanstilsynet bankens opmærksomhed på § 145 i lov om finansiel virksomhed, hvorefter et engagement med en kunde eller en gruppe af indbyrdes forbundne kunder ikke må overstige 25 % af basiskapitalen. Efter undersøgelsens afslutning indberettede banken en overtrædelse af § 145 i lov om finansiel virksomhed, hvilket Finanstilsynet påtalte i rapporten, der blev sendt til banken efter undersøgelsen.

Likviditetsområdet

På undersøgelsen gennemgik Finanstilsynet bankens likviditetsmæssige forhold, særligt i lyset af bankens betydelige indlånsunderskud.

Banken havde oplyst, at banken havde kunnet mærke en stramning af likviditeten, dog uden at dette havde givet problemer med at overholde kravene i § 152, i lov om finansiel virksomhed.

På det afsluttende møde redegjorde Finanstilsynet ligeledes for bankens likviditetsmæssige situation og pålagde banken at udarbejde politikker og procedurer for måling og styring af bankens aktuelle og fremtidige likviditetsbehov. Der skulle opstilles alternative scenarier, og banken skulle regelmæssigt vurdere de forudsætninger, som likviditetsbudgettet var baseret på.

Gl.B1-Fonden

I forbindelse med **Bank 4's** omdannelse til et aktieselskab i 1991 stiftedes **Gl.B1** Fonden, der ejede ca. 45-50% af **Gl. B1**. Fonden er under tilsyn af Erhvervs- & Selskabsstyrelsen.

I overensstemmelse med omdannelsesbestemmelserne i den dagældende bank- og sparekasselov var der i sparekasseaktieselskabets vedtægter indsat en bestemmelse om stemmeretsbegrænsning for aktionærerne for at sikre at hidtidigt garantdemokrati fastholdes.

Stemmeretsbegrænsningerne medførte, at **Gl.B1**-Fonden ikke indgik i koncernforhold med **Gl. B1**.

På undersøgelsen oplyste Finanstilsynet, at tilsynet ville overveje hvorvidt § 171, stk. 3, i lov om finansiell virksomhed kunne finde anvendelse for **Gl. B1** og **Gl.B1**-fonden.

Lov om finansiell virksomhed § 171, stk. 3, lyder således:

Finanstilsynet kan bestemme, at stk. 1 og § 170, stk. 1, finder anvendelse i andre tilfælde, hvor pengeinstituttet alene eller i fællesskab har en sådan direkte eller indirekte tilknytning til en virksomhed, at det må anses for påkrævet at anvende de nævnte regler.

De bestemmelser, der kan bringes i anvendelse, er følgende:

- Solvensbestemmelserne i § 124
- Placeringsbestemmelserne i §§ 145-147
- Bestemmelsen i § 150 om begrænsning af lån til tegning af kapital i instituttet
- Likviditetsbestemmelserne i § 152
- Bestemmelsen om koncerninterne engagementer i § 182

Derimod giver reglen ikke adgang til at kræve udarbejdelse af et koncernregnskab. Der skal derfor ikke ved anvendelse af § 171, stk. 3 ske en regnskabsmæssig konsolidering.

Bestemmelsen skal hindre, at der sker omgåelse af reglerne om konsolidering på de ovenfor anførte områder. Efter bemærkningerne er den tiltænkt tilfælde, hvor en flerhed af pengeinstitutter, som ikke er koncernforbundne, driver et kredit- eller finansieringsinstitut i fællesskab, men hvor det enkelte pengeinstituts besiddelse ikke i sig selv vil kræve en pro rata konsolidering.

Endvidere kan bestemmelsen anvendes til at kræve delkonsolidering i finansielle koncerner (jf. hovedreglen er, at der alene skal konsolideres på øverste niveau). Denne anvendelse vil i praksis være den mest almindelige, idet bestemmelsen i øvrigt kun er tiltænkt anvendt i særlige tilfælde.

Banken blev ikke pålagt at foretage en konsolideret opgørelse i henhold til § 171, stk. 3, idet det blev vurderet, at bestemmelsen ikke kunne anvendes i det pågældende tilfælde. Såfremt bestemmelsen var blevet anvendt, ville dette som nævnt ikke medføre, at der skulle ske regnskabsmæssig konsolidering.

Som tidligere nævnt blev der afholdt afsluttende møde i banken den 26. april 2007, hvor Finanstilsynet meddelte bankens direktion, bestyrelse, eksperter og interne revision konklusionerne på de risikoområder, Finanstilsynet havde gennemgået på undersøgelsen.

Den skriftlige rapport, der indeholdt de nævnte konklusioner fra det afsluttende møde, blev fremsendt i januar 2008.

Med hensyn til opfølgning se afsnit 2.4.

4.1.3. Finanstilsynets planlagte ekstraordinære undersøgelse

I forlængelse af bankens fortsatte udlånsvækst gennem 2007 og den ustabile situation på likviditetsmarkedet sammenholdt med, at banken i foråret 2008 blev udtaget i forbindelse med Finanstilsynets ejendomsundersøgelse af pengeinstitutter med høj ejendomseksponering, besluttede Finanstilsynet, at der skulle foretages en ekstraordinær undersøgelse af banken.

Banken blev sat på Finanstilsynets undersøgelsesprogram og skulle have været undersøgt i november 2008. Denne undersøgelse blev imidlertid aflyst, idet bankens aktiviteter den 23. november 2008 blev overdraget til et datterselskab af Finansiell Stabilitet.

4.2. Revisionsprotokollater

Intern og ekstern revision

Bankens eksterne revisorer har ansvaret for revisionen af årsrapporten. Revisionen afsluttes med en påtegning på årsrapporten. Hvis denne er uden forbehold eller supplerende oplysninger indebærer det, at årsrapporten ifølge de eksterne revisorer ikke indeholder væsentlige fejl eller mangler.

De eksterne revisorer rapporterer i revisionsprotokollen til bestyrelsen om revisionsmæssige forhold. I finansielle virksomheder stiller Finanstilsynet en række supplerende krav til indholdet af revisionsprotokollatet vedrørende årsrapporten. Blandt disse krav kan for pengeinstitutters vedkommende nævnes følgende:

- Erklæring fra revisorerne om, at pengeinstituttets forretningsgange og interne kontroller på væsentlige områder er tilrettelagt og fungerer på betryggende vis.
- Pengeinstituttet skal udarbejde en oversigt over de 10 største engagementer, som skal gengives i protokollatet med angivelse af revisors samlede vurdering af risikoen på hvert enkelt engagement og erklæring om, at de enkelte engagementer er målt korrekt. Sidstnævnte indebærer blandt andet, at nedskrivningerne skal være opgjort korrekt.
- En opsummering af de bemærkninger, revisionen har givet anledning til, med angivelse af status.

I større finansielle virksomheder stiller Finanstilsynet krav om intern revision. Den interne revision udfører løbende revisionsopgaver i virksomheden og udarbejder løbende særskilte rapporter til brug for direktionen. Disse rapporter modtager tilsynet kun efter anmodning.

Både den interne revisions og den eksterne revisions protokollater vedrørende årsrapporten skal indsendes i kopi til Finanstilsynet. Finanstilsynet læser protokollaterne vedrørende årsrapporten med henblik på at opnå en øget viden om bankens drift, praksis, kapital m.v. og vurderer på baggrund af protokollaterne, om der er områder, der giver grundlag for en tilsynsmæssig reaktion.

Finanstilsynet gennemgår som fast praksis de revisionsprotokollater, der modtages i forbindelse med årsrapporterne.

I fokus ved denne gennemgang er blandt andet bemærkningsafsnittet, hvor revisionen i henhold til bilag 2 til revisionsbekendtgørelsen (findes på Finanstilsynets hjemmeside) skal gøre bemærkninger om. f.eks. lovovertrædelser og om pålæg fra Finanstilsynet, som virksomheden endnu ikke har efterlevet.

Såfremt Finanstilsynet har bemærkninger eller ønsker forhold fra revisionsprotokollaterne nærmere uddybet, vil Finanstilsynet enten skrive til pengeinstituttet eller lade det indgå som en del af en pengeinstitutundersøgelse.

4.2.1. Revisionsprotokoller vedrørende årsrapporten 2003

Den eksterne og interne revisions erklæringer var uden forbehold, ligesom den eksterne revision påtegnede regnskabet uden forbehold.

Den interne revision bemærkede, at der i et par tilfælde var sket overskridelser i bestyrelsens instruks til direktionen vedrørende renterisiko og beholdningen af pantebreve.

Den eksterne revision bemærkede, at banken var blevet pålagt af Finanstilsynet at udarbejde politikker for følgende områder: Pantebreve, fordringer og anparter i forbindelse med Finanstilsynets undersøgelse af banken. Ban-

ken havde ikke efterkommet påbuddet ved udgangen af 2003, idet disse politikker fortsat var under udarbejdelse.

Finanstilsynet tog revisionens bemærkninger til efterretning og anmodede banken om at underrette Finanstilsynet, når de nævnte politikker var færdig-udarbejdet.

4.2.2. Revisionsprotokoller vedrørende årsrapporten for 2004

Den eksterne og interne revisions erklæringer var uden forbehold, ligesom den eksterne revision påtegnede regnskabet uden forbehold.

Intern revision bemærkede vedrørende pantebreve, at der ikke forelå tilstrækkelig dokumentation for tab på pantebreve opbevaret hos **V13 A/S**. Der manglede endvidere tinglysning af transporterklæringer i forbindelse med overdragelse af pantebreve.

Den interne revision bemærkede endvidere, at den udarbejdede forretningsgang for koncerninterne transaktioner ikke overholdes på flere punkter hvad angår skriftlighed, bilag og øvrig dokumentation. Det bemærkes tillige, at de interne priser afviger fra markedsprisen.

Ekstern revision anbefaler, at banken fortsætter sin fokusering på forretningsgang vedrørende transaktioner med nærtstående parter for at sikre, at aftaler indgås på et skriftligt grundlag og har en høj kvalitet. Endvidere anbefales det, at koncernen fortsætter bestræbelserne på at sikre systematisk registrering af koncerninterne overdragelser af aktiver.

Finanstilsynet tog intern og ekstern revisions bemærkninger til efterretning.

4.2.3 Revisionsprotokoller vedrørende årsrapporten for 2005.

Den eksterne og interne revisions erklæringer var uden forbehold, ligesom den eksterne revision påtegnede regnskabet uden forbehold.

Intern revisor bemærkede vedrørende bankens indberetning af store engagementer, at der var konstateret flere fejl ved opgørelsen af engagementerne, specielt på koncernniveau.

Ekstern revision anbefalede, at banken fortsatte sin fokusering på forretningsgang vedrørende transaktioner med nærtstående parter for at sikre, at aftaler indgås på et skriftligt grundlag og har en høj kvalitet. Endvidere anbefales det, at koncernen fortsætter bestræbelserne på at sikre systematisk registrering af koncerninterne transaktioner.

Finanstilsynet tog intern og ekstern revisions bemærkninger til efterretning.

4.2.4. Revisionsprotokollater vedrørende årsrapporten for 2006

Den eksterne og interne revisions erklæringer var uden forbehold, ligesom den eksterne revision påtegnede regnskabet uden forbehold.

Intern revision anbefaler, at øge fokus på identificering af objektive indikationer for værdiforringelse tidligere end hidtil for at muliggøre opgørelse af nedskrivningsbehov tidligere hvis muligt. Den interne revision anbefaler endvidere, at der etableres et early-warning system til at reducere risikoen for uforudsete tab fremover.

Den interne revision anbefaler, på baggrund af gennemgang af objektive indikationer for værdiforringelse på engagementer med nedskrivninger på over t.kr. 200, at der gøres en større indsats omkring fremskaffelse af de seneste regnskabsoplysninger for kunderne.

Den interne revision bemærker, at eksisterende forretningsgange/ politikker er utilstrækkelige i forhold til håndteringen og styringen af markeds- og kreditrisici, og der er anbefalinger om etablering af politikker for udlånseksponering inden for ejendomsfinansiering og pantebreve samt skærpet bevilningsprocedure for bedømmelse af store ejendomsfinansieringsengagementer.

Finanstilsynet gennemgik de nævnte punkter med intern og ekstern revision på undersøgelsen i marts 2007.

4.2.5. Revisionsprotokollater vedrørende årsrapporten for 2007

Den eksterne og interne revisions erklæringer var uden forbehold, ligesom den eksterne revision påtegnede regnskabet uden forbehold.

Den interne revision bemærker, at specielt større engagementer (f.eks. den kvartalvise top 50 liste) skal følges meget nøje af erhvervsrådgiveren, og at der etableres et "early warning" system, der kan opfatte begyndende svag-hedstendenser.

Intern revision har endvidere i forbindelse med drøftelser med kreditkontoret omkring anførte objektive indikationer for værdiforringelse bemærket, at der ved fremtidige engagementsgennemgange gøres en større indsats omkring fremskaffelse af de seneste perioderegnskaber for kunderne.

Det bemærkes af intern revision, at der er mangler ved forretningsgange, adkomst til pantebreve, manglende løbende individuel vurdering af nedskrivningsbehovet for pantebreve, mangelfuld dokumentation for bogførte tab og afstemning af depotoplysninger til bogholderiet. Bemærkningen står som uafsluttet vedrørende bemærkninger til protokollatet for 2006.

Den interne revision har udført revision af den anvendte solvensbehovsmodel. Den interne revision bemærker, *at den anvendte udregningsmodel for opgørelsen af solvensbehovet pr. 31.12.2007 for banken og koncernen har beregningsfejl, og der er mangler ved den udarbejdede dokumentation for de udøvede skøn og fastsatte tillæg.* Endvidere fremgår det, *at effekten af beregningsfejlene medfører for denne fejltipe, at solvensbehovet pr. 31.12.2007 for moderselskab og koncernen er henholdsvis 0,52 % og 0,50 % procentpoint for lavt. Effekten på solvensbehovet af manglerne i do-*

kumentationen kan ikke estimeres ud fra den udarbejdede dokumentation, men der kan være behov for yderligere tillæg eller reduktioner.

Finanstilsynet ville gennemgå intern og ekstern revisions bemærkninger på den planlagte undersøgelse i november 2008. Undersøgelsen blev imidlertid aflyst, idet bankens aktiviteter i november 2008 blev overdraget til et datterselskab af Finansiell Stabilitet.

4.3. Særlige tilsynsaktiviteter

43.1. Finanstilsynets advarsel om prisudviklingen på fast ejendom og opgørelsen af solvensbehov

Finanstilsynet skrev den 3. februar 2006 til ledelsen for **Gl. B1** og advarede om prisudviklingen på fast ejendom og opgørelsen af solvensbehov.

Finanstilsynet skrev således:

"Det danske boligmarked er præget af en betydelig prisstigningstakst. I nogle områder er der endog meget betydelige stigninger. Dette giver anledning til bekymring for, om udviklingen er spekulativt drevet i et omfang, så der er tale om en prisboble, hvor de nuværende prisstigninger er drevet om forventninger om endnu højere priser i fremtiden. Også for andre typer af fast ejendom end de private ejerboliger har der i de senere år været betydelige prisstigninger.

Samtidig bemærker Finanstilsynet, at der i de senere år har været en betydelig vækst i udlån, som er baseret på finansiering af fast ejendom, såvel private ejerboliger som andre ejendomme.

Finanstilsynet gør derfor opmærksom på at institutternes bestyrelser og direktion i deres risikovurdering ikke længere kan se bort fra den mulighed, at der kan være tale om en prisboble, og at der på et tidspunkt kan ske et prisfald.

I den forbindelse henviser Finanstilsynet til bestemmelsen i § 124, stk. 3 i lov om finansiel virksomhed, som trådte i kraft pr. 1. januar 2005 og om at bestyrelse og direktion på baggrund af instituttets risikoprofil skal opgøre instituttets individuelle solvensbehov."

4.3.2. Udlånsvækst 2005/2006

Finanstilsynet oplyste i brev af 2. november 2006 om bankens betydelige stigning i udlånporteføljen på 93 % i perioden ultimo juni 2005 til ultimo juni 2006. Til sammenligning udgjorde den gennemsnitlige vækst i udlån for alle pengeinstitutter 22,6 %.

Finanstilsynet understregede i den forbindelse, at det er Finanstilsynets erfaring, at der i mange tilfælde har været en sammenhæng mellem stor udlånsvækst og dårlig bonitet i udlånporteføljen.

Finanstilsynet havde endvidere konstateret, at banken havde haft en stor vækst i udlån i forhold til den arbejdende kapital og bemærkede hertil, at det var erfaringen, at der i mange tilfælde har været en sammenhæng mellem høj gearing af den arbejdende kapital og dårlig likviditet.

Banken svarede Finanstilsynet ved brev af 16. november 2006 og bekræftede, at udlånsvæksten havde været 93 % eller 1.597.000 mio. kr., og at væksten kunne henføres til ejendomsfinansiering og til kreditter til køb af pantebreve, aktier m.v.

Banken oplyste endvidere, at bestyrelsen på månedsbasis orienteres om udviklingen i udlånet fordelt på forskellige typer, og at der i denne orientering også gives information om, hvilke væsentlige kunder udlånene er ydet til. Det nævntes videre, at banken havde fokus på likviditeten.

Bankens besvarelse vedrørende udlånsvækst indgik i Finanstilsynets undersøgelse af banken i marts 2007.

4.3.3. Udlånsvækst og likviditet 2006/2007

Finanstilsynet gjorde i brev af 19. september 2007 bankens direktion opmærksom på bankens fortsatte betydelige udlånsstigning, idet banken havde haft en stigning i udlån i perioden fra ultimo juni 2006 til ultimo juni 2007 på 74,8 %. Den gennemsnitlige vækst for alle pengeinstitutter var i samme periode på 24 %.

Finanstilsynet henledte samtidig bankens opmærksom på, at banken havde en lav likviditetsdækning i forhold til lovens krav. Der var endvidere konstateret, at banken havde et stort indlånsunderskud pr. første halvår 2007. Finanstilsynet tilføjede, at det var Finanstilsynets erfaring, at der er likviditetsrisici forbundet med en høj gearing af den arbejdende kapital.

Finanstilsynet anmodede banken om at redegøre for denne store udlånsvækst, hvilket banken gjorde i brev af 10. oktober 2007.

Banken bekræftede, at udlånsvæksten som hidtil fortsat lå primært inden for ejendomsfinansiering og kreditter til køb af pantebreve.

Banken oplyste, at væksten var sammensat af et fald i bankens pantebrevsbeholdning på 408 mio. kr. og en vækst i udlånet på 2.890 mio. kr. Denne vækst var foretaget uden særlige bindinger på opsigelsesvilkår og løbetid. Væksten kunne relateres til følgende områder:

Typer	Mio. kr.
Ejendomsfinansiering med aftalt udvikling under 2 år	
Udlæg kreditter / mellemfinansiering / byggekreditter	500
Der finansieres typisk med 1. prioritetspantebrev	

Ejendomsfinansiering med afvikling under 20 år	250
Koncernrelaterede engagementer	1.135
Investeringskreditter til køb af pantebreve	
Sikkerhed i pantebreve og typer med krav om overdækning	375

Det resterende udlån på 630 mio. kr. var fordelt på lokale og øvrige engagementer.

Bankens udlånsvækst havde været begrænset i 3. kvartal 2007 med ca. 320 mio. kr. og engagementer med koncernrelaterede selskaber var nedbragt i 3. kvartal 2007 og forventedes at falde yderligere i 4. kvartal 2007.

Bankens oplyste endvidere, at bestyrelsen på månedsbasis blev orienteret om udviklingen i udlånet fordelt på de forskellige typer og det blev endvidere nævnt, at bankens udlånssammensætning var blevet drøftet på et bestyrelsesmøde i august 2007, herunder rammerne på de væsentligste udlånsområder.

Banken henviste endvidere til Finanstilsynets undersøgelse i foråret 2007 og resultatet af engagementsgennemgangen ved denne undersøgelse.

Bankens likviditetsoverdækning kunne i forhold til lovens krav pr. 30. september 2007 opgøres til 52 % og banken nævnte, at udlånsvæksten havde medført, at der måtte arbejdes med likviditetspolitikken. Den overordnede målsætning var, at likviditetsbehovet skulle afdækkes ved låneoptagelse efter 3 trancher:

- 1/3 af bankens låneoptagelse skal have en løbetid på 0-1 år,
- 1/3 af bankens låneoptagelse skal have en løbetid på 1-3 år,
- 1/3 af bankens låneoptagelse skal have en løbetid på 3-5 år.

Banken gennemgik herefter hvorledes bankens nuværende låneoptagelse lå indenfor trancherne og nævnte, at banken i 3. kvartal 2007 ville have en struktur, der svarede til målsætningen. Bankene havde endvidere hen over sommeren 2007 udarbejdet en kapitalplan incl. nødplan.

Bankens bestyrelse havde på bestyrelsesmødet i september godkendt en ansøgning om rating hos Moody's, således at banken havde flere fundingalternativer.

Banken oplyste endvidere, at der i 2006 var optaget to syndikerede lån med udløb i 2009 og 2011.

Bankens oplysninger blev taget til efterretning og var med til at danne grundlag for Finanstilsynets beslutning om, at banken ekstraordinært skulle undersøges i 2008.

4.3.4. Finanstilsynets henvendelse af 31. januar 2008 i forbindelse med den aktuelle likviditetsmæssige situation

På baggrund af den likviditetsmæssige ustabile situation, der globalt udviklede sig fra efteråret 2007, skrev Finanstilsynet den 31. januar 2008 til banken og anmodede om en redegørelse, der skulle indeholde en:

- Opgørelse af likviditeten på banken opgjort efter § 152 i lov om finansiel virksomhed.
- Oversigt over koncern lines over 7,5 mio. kr. hos finansielle samarbejdspartner.
- Oversigt over bankens indlån over 5 mio. kr.

Banken fremsendte en redegørelse den 4. februar 2008, hvor banken havde foretaget de nævnte opgørelser.

Banken oplyste endvidere, at der var indgået aftale med **B19** om at stå for syndikeringen af et nyt lån på minimum 50 mio. EUR og maksimum 75 mio. EUR med en løbetid på henholdsvis 1 og 3 år med halvdelen til hver. **B19** ville gå i markedet, så snart banken havde offentliggjort årsrapporten for 2007.

Endvidere gentog banken sin målsætning om, at låntagning skulle være fordelt inden for 3 tidsmæssige trancher. Banken ønskede, på sigt, at flytte løbetiden på finansieringen længere ud til en større andel på henholdsvis 3 og 5 år. Dette var imidlertid ikke muligt i det nuværende marked.

Finanstilsynet tog bankens redegørelse til efterretning.

4.3.5. Finanstilsynets telefoniske henvendelse til banken vedrørende likviditeten - sommeren 2008

I forlængelse af **Bank 12's** problemer i sommeren 2008 kontaktede Finanstilsynet telefonisk blandt andre **Gl. B1** med forespørgsel om bankens likviditetsmæssige situation.

Banken oplyste, at der var et fint likviditetsmæssigt overskud og at banken ikke havde oplevet store udtræk eller særlige kundehenvendelser i forbindelse med omtalen af **Bank 12**.

4.4. Bankens overdragelse til et datterselskab af Finansiell Stabilitet

Gl. B1 kontaktede onsdag den 17. september 2008 Finanstilsynet og meddelte, at banken havde store likviditetsmæssige problemer. Bankens overdækning på 10 % kravet i henhold til § 152 i lov om finansiel virksomhed ville kun holde ugen ud.

Finanstilsynet påbød banken henover weekenden at undersøge mulighederne for anvendelse af Nationalbankens belåningsfaciliteter og/eller at foretage frasalg af aktiver med henblik på en likviditetsforbedring.

Den 18. september 2008 søgte Finanstilsynet om mandat af Økonomi- og Erhvervsministeriet til at føre drøftelser med interesserede parter og interessenter med henblik på at finde en løsning af bankens økonomiske vanskeligheder. Finanstilsynet modtog den 18. september 2008 et mundtligt mandat, der blev skriftligt bekræftet den 23. september 2008.

Fredag den 19. september 2008 besluttede Finanstilsynet at foretage en engagementsgennemgang i banken i weekenden den 20.-21. september 2008. Finanstilsynet blev bistået af eksterne kredit eksperter fra en række pengeinstitutter. Konklusionen på weekendens gennemgang blev, at Finanstilsynet ikke kunne konkludere, at **Gl. B1** ikke opfyldte lovens solvenskrav på 8 %.

Der blev herefter indgået aftaler med Nationalbanken og en række danske pengeinstitutter om at stille likviditet til rådighed for **Gl. B1**. Som led i aftalen skulle **Gl. B1** herefter påbegynde frasalg af datterselskaber med henblik på at gøre banken klar til fusion.

Finanstilsynet ville herefter på den planlagte undersøgelse i november 2008 foretage en nøjere gennemgang af bankens engagementer.

Den 13. november 2008 modtog Finanstilsynet en meddelelse fra bestyrelsen i **Gl. B1** om, at banken ikke overholdt solvenskravet eller det individuelt opgjorte solvensbehov efter lov om finansiel virksomhed § 124. Meddelelsen blev meddelt efter lov om finansiel virksomhed § 75.

Finanstilsynet modtog en meddelelse fra bankens eksterne revision med tilsvarende indhold, jf. lov om finansiel virksomhed § 200.

Bestyrelsens meddelelse var vedlagt en rapport med en gennemgang af 43 af bankens største engagementer fortaget af en række uafhængige kredit eksperter. Af rapportens konklusion fremgik det, at banken havde behov for yderligere nedskrivninger på mellem kr. 400 mio. og kr. 493 mio. Desuden blev det vurderet, at banken burde afsætte kapital på mellem kr. 401 mio. og kr. 716 mio. til at afdække kreditrisikoen på de gennemgåede engagementer.

På baggrund af den nævnte rapport havde banken beregnet sin faktiske solvensprocent til mellem 7,3 pct. og 8,3 pct. afhængig af, om det blev lagt til grund at nedskrivningerne udgjorde 400 mio. kr. eller 493 mio. kr. På koncernbasis var solvensprocenten beregnet til henholdsvis 5,2 pct. og 6,0 pct.

På baggrund af de nævnte indberetninger og Finanstilsynets kendskab til bankens virksomhed og engagementssammensætning, var det Finanstilsynets opfattelse, at revisorernes og ledelsens vurdering af nedskrivningsbehov og solvens ikke kunne tilsidesættes.

Den 13. november 2008 meddelte Finanstilsynet herefter i henhold til lov om finansiel virksomhed § 225, banken en frist til fredag den 21. november 2008 kl. 16.00 til på ny at opfylde solvenskravet

Fristen blev forlænget med baggrund i en meddelelse om, at en løsning for banken var nært forestående.

Da dette ikke viste sig at være tilfældet, besluttede bankens bestyrelse den 23. november 2008 at overdrage bankens aktiviteter bortset fra aktiekapital og anden efterstillet kapital til et nystiftet datterselskab af Finansiell Stabilitet. jf. § 246, stk. 2 i lov om finansiel virksomhed. Den nystiftede bank blev stiftet under navnet **Bankdriftsselskabet** og ændrede senere navn til **Ny B1**.

I medfør af § 246, stk. 2 skal bestyrelsen efter overdragelsen af bankens aktiviteter indkalde til generalforsamling, hvor bestyrelsen skal redegøre for bankens situation samt den indgående aftale. Bestyrelsens overdragelse af bankens aktiviteter vil være bindende, medmindre der på generalforsamlingsmødet træffes beslutning om foranstaltninger, der indebærer at banken opfylder kapitalkravet i § 124 eller om likvidation på vilkår, som Finanstilsynet kan godkende.

Der blev ikke på generalforsamlingen truffet beslutning om foranstaltninger, der kunne opfylde kapitalkravet.

Finanstilsynet godkendte overdragelsen den 1. december 2008 og den tidligere **Gl. B1**, der havde ændret navn til **Afviklingselskabet**, blev tvangsopløst den 19. maj 2009 efter en analogi til konkurslovens § 143.

4.5. Mulige overtrædelser af lov om finansiel virksomhed og andre love i forbindelse med sammenbruddet i **Gl. B1**

Som Finanstilsynet tidligere har oplyst, vurderes det fortsat om der skal ske politianmeldelse af personer for overtrædelse af lov om finansiel virksomhed eller andre love i forbindelse med sammenbruddet i **Gl. B1**. Alle beslutninger om politianmeldelser vil blive forelagt for Det Finansielle Virksomhedsråd.

4.6. Undersøgelse af en række forhold i henhold til lov om værdipapirhandel m.v.

Gl. B1-aktien var optaget til handel på Nasdaq OMX Copenhagen A/S frem til den 13. november 2008, hvor handlen blev suspenderet ved kurs 0,05.

I perioden op til suspenderingen af aktien den 13. november 2008 offentliggjorde **Gl. B1** flere selskabsmeddelelser med nedjusteringer af årets resultat.

Ved selskabsmeddelelse af den 11. september 2008 nedjusterede selskabet forventningerne til årsresultatet med ca. 100 mio. kr. til et overskud på 110-

130 mio. kr. før skat. Kursen på selskabets aktier faldt ca. 25% på baggrund af denne udmelding.

Ved selskabsmeddelelse af den 22. september 2008 oplyste **Gl. B1**, at der var konstateret et yderligere behov for nedskrivninger, hvorfor forventningerne til årsresultatet blev nedjusteret til kr. 0. Det blev endvidere oplyst, at banken udskiftede dens administrerende direktør samt gjorde banken klar til at blive solgt. Nationalbanken stillede den fornødne likviditet til rådighed, således at banken kunne fortsætte driften. Kursen på selskabets aktier faldt fra 207 til 107 på baggrund af denne udmelding.

Ved selskabsmeddelelse af den 13. november 2008 oplyste **Gl. B1**, at der var behov for yderligere nedskrivninger, hvorfor selskabet ikke kunne overholde solvenskravet i lov om finansiel virksomhed § 124. Handlen med selskabets aktier blev den 13. november 2008 suspenderet på Nasdaq OMX Copenhagen A/S ved kurs 0,05 kr.

Finanstilsynet iværksatte i foråret 2009 en undersøgelse af bankens handel med egne aktier i 2008 forud for sammenbruddet. På baggrund af undersøgelsen har Finanstilsynet konstateret, at banken og **Gl.B1-Fonden** i 2008 har brugt ca. 300 mio. kr. på at støtteopkøbe **Gl. B1**-aktien (både i markedet og udenfor markedet). **Gl. B1** har bl.a. benyttet **Bank 14** til at foretage støtteopkøb i markedet.

I perioden 1. januar til 19. september 2008 har **Gl. B1** stået for næsten halvdelen af samtlige aktiekøb i aktien på Nasdaq OMX Copenhagen A/S og under en 1/10 af samtlige salg. Opkøbene i perioden 1. januar til 19. september 2008 har udgjort ca. 10% af det samlede antal udstedte aktier. **Gl. B1** og **Gl.B1-Fonden** havde primo 2008 kontrol over ca. halvdelen af det samlede antal udstedte aktier.

Udover det generelle støtteopkøb i aktien, har Finanstilsynet konstateret, at **Gl. B1** gentagne gange i den undersøgte periode har foretaget aktiekøb umiddelbart før børsens lukketid. Finanstilsynet vurderer, at dette har haft til formål at påvirke lukkekursen i aktien. Finanstilsynet mener derfor, at **Gl. B1** og **Gl.B1-Fonden** har forsøgt at holde kursen på **Gl. B1**-aktien på et kunstigt højt niveau, og har efter forelæggelse for Fondsrådet meldt **Gl. B1** og **Gl.B1-Fonden** til politiet for kursmanipulation af **Gl. B1** aktien.

Finanstilsynet har endvidere, efter forelæggelse for Fondsrådet, politianmeldt **Bank 14** for på vegne af **Gl. B1** at have påvirket kursdannelsen af **Gl. B1**-aktien, således at markedet er blevet vildledt om den reelle efterspørgsel på aktien. Tilsynet har vurderet, at **Bank 14's** aktiehandler på vegne af **Bank 14** ikke blot har været en normal loyal udførelse af kundeordrer, der er omfattet af undtagelsen til kursmanipulationsforbuddet i værdipapirhandelslovens § 39, stk. 2.

Finanstilsynet har endvidere foretaget en undersøgelse af handlerne i **Gl. B1**-aktien i perioden op til suspenderingen af handlen med aktien med henblik på at konstatere, hvorvidt der er sket misbrug af intern viden. Un-

dersøgelsen pågår stadig, og af hensyn til den videre efterforskning kan et foreløbigt resultat af undersøgelsen ikke offentliggøres.”

Finanstilsynets redegørelse er omtalt i Erhvervs- og Vækstministeriets besvarelser af en række spørgsmål fra Folketingets Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalg.

ERHVERVS- OG VÆKSTMINISTERIETS BESVARELSER AF SPØRGSMÅL

Erhvervs- og Vækstministeriets besvarelse af 22. marts 2012

I Erhvervs- og Vækstministeriets besvarelse den 22. marts 2012 af spørgsmål 104 fra Folketingets Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalg anføres det (bind 1, 8649 ff.):

”Besvarelse af spørgsmål 104 alm. del stillet af Erhvervs, Vækst- og Eksportudvalget den 24. februar efter ønske fra [redacted] Folketingsmedlem 1 (V).

Spørgsmål:

Med henblik på kommende samråd bedes ministeren kommentere artiklen i Børsen den 24. februar 2012 "[redacted] Artikel 1 [redacted]".

Svar:

Artiklen i Børsen 24. februar 2012, "[redacted] Artikel 1 [redacted]" omhandler Finanstilsynets redegørelse fra januar 2008 efter et konkret inspektionsbesøg i marts 2007, sammenholdt med Finanstilsynets § 352 a, omhandlende Finanstilsynets aktiviteter i forhold til Gl.B1 siden 2003. Jeg har på den baggrund anmodet Finanstilsynet om at forholde sig til indholdet i artiklen. Finanstilsynets svar, som jeg kan henholde mig til, følger herunder:

”Artiklen beskæftiger sig med Finanstilsynets redegørelse af 26. marts 2010 om sammenbruddet i [redacted] Gl. B1 [redacted]. Redegørelsen er udarbejdet i forhold til § 352 a i lov om finansiel virksomhed, som på tidspunktet for offentliggørelsen havde følgende ordlyd:

§ 352 a

Når en finansiel virksomhed er erklæret konkurs og staten har ydet garanti eller stillet midler til rådighed, udarbejder Finanstilsynet en redegørelse for forløbet op til konkursen. Redegørelsen skal blandt andet beskrive Finanstilsynets rolle under dette forløb.

Stk. 2 Finanstilsynet skal offentliggøre den i stk. 1 nævnte redegørelse. I forbindelse med offentliggørelsen finder § 354 ikke anvendelse, med mindre oplysningerne vedrører kundeforhold eller tredjemand, der er eller har været involveret i forsøg på at redde den pågældende finansielle virksomhed.

Redegørelsen skal således beskrive forløbet op til sammenbruddet og beskrive Finanstilsynets rolle. I den sammenhæng er der i redegørelsen nærmere gjort rede for Finanstilsynets inspektionsvirksomhed i forhold til **Gl. B1** siden 2003, ligesom der er gjort rede for andre væsentlige tilsynsmæssige reaktioner i forhold til **Gl. B1**, som er af betydning for forståelsen af årsagerne til **Gl. B1's** sammenbrud.

Redegørelsen har således et bredere sigte end alene at beskrive den inspektion, som Finanstilsynet foretog i 2007, og som artiklen i Børsen ligeledes omhandler.

Redegørelsen har ikke haft til formål at placere et eventuelt retligt ansvar hos enkeltpersoner for sammenbruddet, idet dette er et spørgsmål for domstolene. Det er dog således, at Finanstilsynet i forbindelse med en redegørelse efter § 352 a vurderer, om der er sket mulige overtrædelser af lov om finansiell virksomhed og andre love i forbindelse med sammenbruddet. Alle beslutninger om politianmeldelser bliver forelagt Det Finansielle Virksomhedsråd eller Fondsrådet.

I forbindelse med offentliggørelsen af § 352 a redegørelsen om **Gl. B1** oplyste Finanstilsynet således, at der var indgivet politianmeldelse mod **Gl. B1** og **Gl. B1** Fonden for kursmanipulation af **Gl. B1's** aktier. I maj 2010 oplyste Finanstilsynet, at der var indgivet yderligere politianmeldelser mod **Gl. B1** og en række enkeltpersoner for kursmanipulation og medvirken til kursmanipulation. I enkelte tilfælde omfattede politianmeldelserne endvidere mandatsvig.

Artiklen i Børsen 24. februar 2010 og de tilknyttede artikler rejser en række spørgsmål til indholdet og værdien af Finanstilsynets redegørelse, blandt andet rejst af professor ved Århus Universitet **Person 63**.

Professoren er ifølge artiklen blandt andet bekymret for den fremtidige produktivitet i Finanstilsynet fordi Finanstilsynet efter **Person 63's** mening i redegørelsen om **Gl. B1** ikke reflekterer og tager ved lære af bankens krak.

På den baggrund skal Finanstilsynet henlede opmærksomheden på, at tilsynet har gennemgået store og markante ændringer siden 2009, hvoraf en stor del netop er sket på baggrund af det risikobillede, der gjorde sig gældende i **Gl. B1** og de andre banker, det har været nødvendigt at overdrage til afvikling i Finansiell Stabilitet, herunder høj udlånsvækst, stor eksponering mod udlån til ejendomssektoren og mange store udlån i forhold til institutternes størrelse.

Finanstilsynet fører i dag et tilsyn, hvor holdbarheden af de finansielle virksomheders forretningsmodeller er et centralt tema. Et eksempel på dette er

den såkaldte tilsynsdiamant, der på fem områder opstiller konkrete grænseværdier for, hvornår der er tale om pengeinstitutvirksomhed med forhøjet risiko.

Tilsynsdiamanten opstiller grænseværdier for udlån til ejendomme, indlånsunderskud, store engagementer, likviditetsoverdækning og stabil funding. Uforsvarlig risikotagning på disse områder var som nævnt netop et gennemgående træk i en lang række af de banker, der i dag er overtaget af Finansiell Stabilitet.

Finanstilsynet har således i et meget stort omfang taget ved lære af sammenbruddet i **Gl. B1** og andre banker. Det har imidlertid ikke været formålet med § 352 a redegørelsen om **Gl. B1** eller andre tilsvarende redegørelser at beskrive dette, men derimod at beskrive Finanstilsynets konkrete rolle, således at også offentligheden kan få indsigt i forløbet.

Børsens artikel beskæftiger sig i meget stort omfang med afrapporteringen af Finanstilsynets inspektion i **Gl. B1**, der fandt sted i marts 2007. Finanstilsynets redegørelse fra marts 2010 omhandler som tidligere nævnt alle væsentlige tilsynsmæssige reaktioner og ikke alene inspektionen i marts 2007, hvilket er væsentligt i relation til de kritikpunkter, der bliver rejst af professor **Person 63** i artiklen i Børsen.

Det skal her ligeledes fremhæves, at afrapporteringen efter en inspektion sker dels ved et afsluttende møde mellem tilsynets medarbejdere og instituttets bestyrelse og direktion, og dels ved en efterfølgende skriftlig rapport, der ligeledes tilgår instituttets bestyrelse, direktion og eksterne revision. Den skriftlige rapport fra Finanstilsynet står således ikke alene.

I artiklen i Børsen fremgår det som et kritikpunkt, at Finanstilsynet i sin *skriftlige* afrapportering efter inspektionen i 2007 undlader at nævne, at tilsynet i sin afsluttende rapport fandt **Gl. B1's** nedskrivninger for "tilfredsstillende".

I § 352 a redegørelsen fra 2010 fremgår det at:

"På kreditområdet havde Finanstilsynet gennemgået bankens 56 største engagementer og Finanstilsynet fandt, at boniteten i de store engagementer var god og på niveau med sektoren. således blev 79 % af de gennemgåede engagementer karakteriseret som værende uden aktuelle svaghedstegn."

Om end ordvalget ikke er identisk med den afsluttende rapport, er der ikke belæg for en opfattelse af, at Finanstilsynets vurdering af **Gl. B1's** udlånsportefølje på tidspunktet for inspektionen bliver udlagt væsensforskelligt i henholdsvis rapporten efter inspektionen og Finanstilsynets efterfølgende redegørelse. I § 352 a redegørelsen fra 2010 redegør Finanstilsynet yderligere for vurderingen af udlånsporteføljen i 2007:

"En stor del af de gennemgåede engagementer havde relation til ejendomsbranchen, og at engagementernes bonitet på daværende tidspunkt var god, skyldtes den daværende prisudvikling på dette marked"

"Finanstilsynet var bekendt med, at der i flere af engagementerne var et vist blancoelement, men med udgangspunkt i selskabernes betydelige indtjening og robuste kapitalforhold på undersøgelsestidspunktet, gav blancoelementet ikke Finanstilsynet anledning til særskilte bemærkninger."

Finanstilsynet fremhævede dog i den afsluttende rapport efter inspektionen i 2007 de risici, **Gl. B1** havde påtaget sig som følge af sin udlånspolitik:

*"Det fremgår af bankens kreditpolitik, at **Gl. B1** er et lokalt pengeinstitut. Dette afspejler imidlertid ikke det opdaterede billede af den geografiske spredning af bankens engagementer på undersøgelsestidspunktet. Som det oplyses i bankens solvensbehovsopgørelse, er banken på en gang en lokalbank, en bank med udvalgte kunder i København samt en bank, der har investeret i en række nicheaktiviteter."*

I Børsens artikler fra 24. februar kritiserer professor **Person 63** endvidere Finanstilsynet for, at Finanstilsynets afsluttende rapport fra inspektionen i 2007 ikke identificerer de tre forhold, som efter **Person 63's** mening førte til **Gl. B1's** undergang, nemlig bankens indlånsunderskud, bankens store udlånsvækst og bankens dårlige corporate governance, idet "alene bankens ledelse bestemte over banken".

Med hensyn til **Gl. B1's** høje udlånsvækst og indlånsunderskud kan det oplyses, at dette flere gange, senest i november 2006, få måneder for inspektionen i marts 2007, havde været et tema i Finanstilsynets tilsynsaktiviteter i forhold til **Gl. B1**.

Som det fremgår af Finanstilsynets § 352 a redegørelse skrev tilsynet i november 2006 til **Gl. B1** om bankens betydelige stigning i udlånsporteføljen, som var på 93 % i perioden ultimo juni 2005 til ultimo juni 2006. Til sammenligning udgjorde den gennemsnitlige vækst i udlån for alle pengeinstitutter 22,6 %.

Finanstilsynet understregede i den forbindelse, at det var Finanstilsynets erfaring, at der i mange tilfælde var sammenhæng mellem stor udlånsvækst og dårlig bonitet i udlånsporteføljen.

Finanstilsynet havde endvidere konstateret, at banken havde haft en stor vækst i udlån i forhold til den arbejdende kapital og bemærkede hertil, at det var erfaringen, at der i mange tilfælde havde været en sammenhæng mellem høj gearing af den arbejdende kapital og dårlig likviditet.

For så vidt angår **Gl. B1's** corporate governance kan det fremhæves, at en række af de påbud og risikooplysninger, der blev givet i forbindelse med inspektionen i marts 2007, dels ved det afsluttende møde med direktion og bestyrelse, og dels i den afsluttende skriftlige rapport, netop drejede sig om forbedringer af ledelsen og styringen af banken. Således fik **Gl. B1's** be-

styrelse i forbindelse med undersøgelsen påbud om "at sikre at de overordnede politikker og rapporteringer på en overskuelig måde afspejler det faktiske billede af bankens og koncernens risici", ligesom der blev givet en risikooplysning om, at banken som følge af den atypiske udlåns-sammensætning burde vurdere, hvorvidt kreditpolitikken skulle indeholde retningslinjer for kreditgivning med hensyn til brancher, engagementsstørrelser og store engagementer.

Børsen skriver i artiklen, at ikke alle de påbud, påtaler og risikooplysninger, der er gengivet i Finanstilsynets § 352 a redegørelse fra 2010, kan genfindes i den afsluttende rapport efter inspektionen i 2007, og at Finanstilsynet betoner forholdene anderledes efter sammenbruddet i **Gl. B1** end før sammenbruddet.

For så vidt angår pointen om, at alle påbud mv., der er gengivet i § 352 redegørelsen, ikke fremgår af rapporten skal bemærkes, at afrapporteringen til bankens ledelse sker i form af både et afsluttende møde og en efterfølgende skriftlig rapport. Rapporten er altså alene en del af afrapporteringen, jf. også nedenfor.

For så vidt angår betoningerne i de to dokumenter forholder det sig sådan, at Finanstilsynets rapport efter inspektionen i 2007 er skrevet til bestyrelsen og direktionen for **Gl. B1** som et led i Finanstilsynets afrapportering i forbindelse med en undersøgelse af banken, en afrapportering der som nævnt også omfatter et afsluttende møde med bestyrelse og direktion.

Hertil kommer, at den efterfølgende redegørelse fra 2010 er skrevet med henblik på at beskrive omstændighederne op til bankens konkurs for offentligheden.

Formuleringerne i redegørelsen fra 2010 er forskellige fra formuleringerne i den afsluttende rapport fra 2008, men forsøger at beskrive og forklare de påbud og advarsler, der blev givet i forbindelse med undersøgelsen og ikke kun i rapporten, til udenforstående.

Finanstilsynet har på baggrund af samrådsspørgsmålet gennemgået beskrivelsen af de tilsynsreaktioner, der er indeholdt i sammenfatningen af inspektionen i 2007 i § 352 a redegørelsen fra 2010 og sammenholdt denne med den afrapportering der blev givet på inspektionen i 2007, dels på det afsluttende møde med direktion og bestyrelse, og dels i form af den afsluttende rapport. Det har ikke været muligt fuldstændigt at kortlægge, hvordan tilsynsreaktionerne fra inspektionen i 2007 er blevet sammenfattet på den måde, som de fremgår af § 352 a redegørelsen, idet ingen af de nøglepersoner, der både var involveret i inspektionen og i udformningen af § 352 a redegørelsen, længere er ansat i Finanstilsynet.

Finanstilsynets gennemgang viser, at

1 påtale er nævnt i den afsluttende rapport.

4 påbud er nævnt i den afsluttende rapport, heraf 1 uden at ordet påbud eksplicit benyttes.

I risikooplysning er givet i den afsluttende rapport, uden at ordet risikooplysning eksplicit benyttes.

4 risikooplysninger blev givet i forbindelse med det afsluttende møde.

4 konkrete påbud i forhold til bl.a. rapportering, styring og forretningsgange, som oprindeligt var givet ved inspektionen i 2003, fremgår af den afsluttende rapport, hvor Finanstilsynet igen påbød bestyrelsen at sikre, at de overordnede politikker på en overskuelig måde afspejlede det faktiske billede af bankens og koncernens risici, eller blev nævnt på det afsluttende møde. Det fremgår af beskrivelsen af inspektionen i 2007 i § 352 a redegørelsen (side 10 f.), at der var tale om gentagelser af disse tilsynsreaktioner fra 2003.

I risikooplysning fra 2003, som klart er gengivet i den afsluttende rapport fra inspektionen i 2007, kan ikke umiddelbart på baggrund af det foreliggende skriftlige materiale vedrørende inspektionen i 2007 dokumenteres at være givet til banken som fornyet risikooplysning. Dette skal Finanstilsynet beklage.

Som det fremgår af ovennævnte har der været et forbedringspotentiale i forhold til Finanstilsynets afrapportering til virksomhederne. Finanstilsynet har i lyset af den finansielle krise, herunder sammenbruddet i **Gl. B1** og andre banker, ændret sin praksis omkring afrapportering til banker. Finanstilsynets afrapportering er således blevet mere ensartet i forhold til de anvendte formuleringer, når banken får et påbud eller en såkaldt risikooplysning. Der er nu en klar sammenhæng mellem det afsluttende møde og den afsluttende rapport, således at de centrale tilsynsreaktioner, der bliver nævnt på det afsluttende møde, også fremgår af den afsluttende rapport.

Finanstilsynets praksis har derfor ændret sig fra 2008 og frem til i dag. Rent praktisk står det i dag også tydeligere i rapporten, når der er tale om et påbud eller en risikooplysning. Endvidere deltager Finanstilsynets direktion i dag i alle afsluttende møder med institutternes ledelser i forbindelse med inspektioner i pengeinstitutter med en arbejdende kapital på mere end 2,5 mia. kr.

Siden 2009 har Finanstilsynet også offentliggjort redegørelser i forbindelse med sine inspektioner i penge- og realkreditinstitutter og fra 2010 også i de øvrige typer finansielle virksomheder. Disse redegørelser indeholder både de centrale påbud, påtaler og risikooplysninger, Finanstilsynet giver i forbindelse med inspektionerne, og en sammenfattende risikovurdering af de finansielle virksomheder. Offentligheden har således fået en langt bedre indsigt i de risikovurderinger, Finanstilsynet løbende foretager af pengeinstitutterne og de øvrige finansielle virksomheder.

Artiklen i Børsen fremhæver endvidere, at den afsluttende rapport først blev sendt 8 måneder efter det afsluttende møde efter inspektionen, som blev holdt i slutningen af april 2007.

Hertil skal bemærkes, at Finanstilsynet i den afsluttende rapport beklager den sene fremsendelse, der primært skyldtes en misforståelse fra Finanstilsynets side om fremsendelse af yderligere materiale til belysning af tilsynets overvejelser vedrørende **Gl. B1** Fonden. Finanstilsynet har endvidere i Jyl-

lands-Posten 27. november 2009 givet udtryk for, at det var en fejl, at rapporten først blev fremsendt efter otte måneder, men samtidig understreget, at Finanstilsynets påbud mv. blev givet i forbindelse med det afsluttende møde i april og således var umiddelbart gældende på trods af, at rapporten først blev fremsendt i januar 2008.””

Erhvervs- og Vækstministeriets besvarelse af 30. maj 2012

I Erhvervs- og Vækstministeriets besvarelse den 30. maj 2012 af spørgsmål 172 fra Erhvervs- Vækst- og Eksportudvalget anføres det (bind 1, 8659 ff.):

”Besvarelse af spørgsmål 172 alm. del stillet af Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalget den 30. april 2012 efter ønske fra [Folketingsmedlem 1] (V) og [Folketingsmedlem 2] (V).

Spørgsmål:

Ministeren bedes oplyse, om der foreligger et skriftligt referat fra det afsluttende møde i 2007 mellem Finanstilsynet og [Gl. B1's] bestyrelse, direktion og revision? Har bestemmelserne i offentlighedsloven om notatpligt været overholdt i dette tilfælde?

Svar:

Jeg har forelagt spørgsmålet for Finanstilsynet, der har oplyst følgende, som jeg kan henholde mig til:

”Finanstilsynet skal her redegøre for, hvordan Finanstilsynet lever op til offentlighedsloven og god forvaltningsskik i forbindelse med afrapporteringen af tilsynets inspektioner, og hvorledes dette er sket i forbindelse med afrapporteringen af undersøgelsen i [Gl. B1] i 2007, herunder for indholdet af den afsluttende rapport og det øvrige kildemateriale vedr. afrapporteringen af inspektionen.

Når det gælder spørgsmålet om afrapporteringen efter Finanstilsynets inspektion i [Gl. B1] i 2007, er der følgende kilder, som sammenfatningen i Finanstilsynets § 352 a redegørelse af 26. marts 2010 støtter sig på:

- Den afsluttende rapport fra 10. januar 2008,
- De af Finanstilsynet benyttede plancher i forbindelse med det afsluttende møde, og
- Finanstilsynets interne beretning om undersøgelsen i [Gl. B1].

Det skal her bemærkes, at Finanstilsynet på tidspunktet for inspektionen i [Gl. B1] benyttede sig af interne beretninger, der fungerede som referater til Finanstilsynets direktion, idet Finanstilsynets daværende direktion i langt mindre omfang, end praksis er i dag, deltog i de afsluttende møder med institutternes ledelse. Finanstilsynet benytter sig ikke længere af denne type interne beretninger, da Finanstilsynets direktion i dag deltager i alle afslut-

tende møder med institutternes ledelser i forbindelse med inspektioner i pengeinstitutter med en arbejdsende kapital på mere end 2,5 mia. kr.

I relation til spørgsmålet om notatpligten skal Finanstilsynet oplyse, at Finanstilsynet som offentlig myndighed i henhold til § 6 i offentlighedsloven er forpligtet til at gøre notat om indholdet af oplysninger, der modtages, eller som tilsynet bliver gjort bekendt med, vedrørende en sags faktiske omstændigheder, og som er af betydning for sagens afgørelse. Dette gælder dog ikke, hvis oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

Det følger endvidere af god forvaltningsskik, at myndigheder bør notere væsentlige oplysninger om sagens behandling, som ikke i øvrigt fremgår af sagen. Der er ikke formkrav til, hvordan denne notering skal ske.

Offentlige myndigheder har som udgangspunkt ikke notatpligt i relation til egne standpunkter, argumenter eller rene vurderinger.

Kun hvis der fremkommer nye faktiske oplysninger på det afsluttende møde, som er af betydning for en afgørelse vil der være en notatpligt, idet sådanne oplysninger ville være til brug for afgørelsen. Sådanne oplysninger vil derfor som hovedregel blive afspejlet i den afsluttende rapport, da denne bør redegøre for, hvilke faktiske oplysninger der ligger til grund for afgørelserne (påbuddene). Den afsluttende skriftlige rapport til bestyrelse og direktion afgives i henhold til § 346, stk. 3, jf. stk. 2, i lov om finansiel virksomhed.

Som nævnt i Finanstilsynets svar til brug for besvarelsen af ERU alm. del - spørgsmål 104 har afrapporteringen efter Finanstilsynets inspektion i **Gl. B1** i 2007 imidlertid demonstreret et forbedringspotentiale i forhold til Finanstilsynets afrapportering til virksomhederne, idet den afsluttende rapport ikke i alle tilfælde eksplicit har nævnt de 15 påbud, påtaler og risikoplysninger, som er sammenfattet i Finanstilsynets § 352 a redegørelse af 26. marts 2010 om forløbet op til sammenbruddet i **Gl. B1**, jf. også besvarelsen af ERU alm. del - spørgsmål 104.

Finanstilsynet har i lyset af den finansielle krise, henunder sammenbruddet i **Gl. B1** og andre banker, ændret sin praksis omkring afrapportering til banker. Finanstilsynets afrapportering er således blevet mere ensartet i forhold til de anvendte formuleringer, når banken får et påbud eller en såkaldt risikoplysning. Der er nu en klar sammenhæng mellem det afsluttende møde og den afsluttende rapport, således at de væsentlige tilsynsreaktioner, der bliver nævnt på det afsluttende møde, også fremgår af den afsluttende rapport.

Herudover skal det fremhæves, at den tilbagemelding, som Finanstilsynet giver til pengeinstitutterne på de afsluttende møder, i dag i høj grad er gengivet på de plancher, Finanstilsynet benytter under de afsluttende møder.

Finanstilsynets praksis har derfor ændret sig fra 2008 og frem til i dag. Rent praktisk står det i dag også tydeligere i rapporten, når der er tale om et påbud eller en risikoplysning. Endvidere deltager Finanstilsynets direktion

som nævnt i dag i alle afsluttende møder med institutternes ledelser i forbindelse med inspektioner i pengeinstitutter med en arbejdende kapital på mere end 2,5 mia. kr.”

Erhvervs- og Vækstministeriets besvarelse af 18. juni 2012

I Erhvervs- og Vækstministeriets besvarelse den 18. juni 2012 af spørgsmål 227 fra Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalget anføres det (bind 1, 8663):

”Besvarelse af spørgsmål 227 alm. del stillet af Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalget den 4. juni 2012 efter ønske fra [Folketingsmedlem 1] (V) og [Folketingsmedlem 2] (V).

Spørgsmål:

Ministeren ses ikke at have besvaret ERU alm. del - spørgsmål 172 l. punktum. Ministeren bedes derfor oplyse, hvorvidt Finanstilsynet er bekendt med indholdet af det skriftlige referat, der foreligger fra mødet, som blev afholdt i [Gl. B1] i tilknytning til Finanstilsynets ordinære undersøgelse i marts 2007, på hvilket møde Finanstilsynet redegjorde for resultatet af det ordinære undersøgelse, og hvor der deltog repræsentanter for ledelsen i tidligere [Gl. B1] og Finanstilsynet.

Svar:

Jeg har forelagt spørgsmålet for Finanstilsynet, der har oplyst følgende, som jeg kan henholde mig til:

”Finanstilsynet er ikke bekendt med eksistensen af et særskilt skriftligt mødereferat fra det afsluttende møde, som blev afholdt i [Gl. B1] i tilknytning til Finanstilsynets ordinære undersøgelse i marts 2007.

Som oplyst i Finanstilsynets svar til brug for besvarelsen af ERU alm. del - spørgsmål 172, foreligger der hos Finanstilsynet følgende kilder til inspektionen i [Gl. B1] i 2007:

- Den afsluttende rapport fra 10. januar 2008,
- De af Finanstilsynet benyttede plancher i forbindelse med det afsluttende møde,
- Finanstilsynets interne beretning om undersøgelsen i [Gl. B1].

Som også oplyst i Finanstilsynets svar til brug for besvarelsen af ERU alm. del - spørgsmål 172, bemærkes, at Finanstilsynet på tidspunktet for inspektionen i [Gl. B1] benyttede sig af disse interne beretninger, der fungerede som referater til Finanstilsynets direktion.

Den interne beretning om undersøgelsen i [Gl. B1] indeholder en række faktuelle oplysninger om inspektionen, forskellige nøgletal samt inspektionens konklusioner.

Den interne beretning kan således betragtes som et internt referat til Finanstilsynets direktion af inspektionen som helhed, hvorimod der ikke er tale om et særskilt mødereferat af det afsluttende møde.”

COPENHAGEN ECONOMICS RAPPORT AF 16. DECEMBER 2010

På foranledning af **Ny B1** udarbejdede Copenhagen Economics en rapport af 16. december 2010 om **Ny B1's** risikoprofil og nedskrivninger i perioden 2008, 2009 og 1. halvår 2010 (bind 1, 8351 ff.).

På foranledning af **Part P** har professorerne **Person 64** og **Person 65** i et notat af 8. oktober 2014 kommenteret rapporten fra Copenhagen Economics (bind 1, 9463 ff.).

RANGVID-RAPPORTEN AF 18. SEPTEMBER 2013

I starten af 2012 nedsatte regeringen et udvalg om finanskrisens årsager, som afgav en rapport den 18. september 2013 ("Rangvid-rapporten") (bind 1, 8767 ff. og bind 1, 9289 ff.).

I et bilag til Rangvid-rapporten (Bilag D – Udvalgte nødlidende pengeinstitutter) anføres det blandt andet om **Gl. B1** (den gamle bank) (bind 1, 9214 f.):

"Bilag D.3 **Gl. B1**

Den 23. november 2008 gik **Gl. B1** konkurs, og bankens aktiviteter blev overdraget til et datterselskab af Finansiell Stabilitet A/S. Banken gik konkurs som følge af udlån til kunder, der ikke længere kunne opfylde deres forpligtelser overfor banken. Den manglende betalingsevne hos kunderne skyldes primært konjunkturerne, herunder ændringerne på ejendomsmarkedet.

Indtil overtagelsen af den tidligere børsnoterede **FV** koncern i 2001, hvis primære aktiviteter var handel med pantebreve og anparter, var **Gl. B1** et lokalt nordjysk pengeinstitut. Overtagelsen markerede et skift i vækststrategien, og i de efterfølgende år oplevede banken en kraftig udlånsvækst, hvilket bl.a. førte til etablering af filialer i Århus og København. Således steg **Gl. B1's** udlån i perioden 2003 til 2007 i gennemsnit godt 40 pct. om året, hvilket var dobbelt så kraftigt som den øvrige sektor, jf. tabel D.3. I samme periode gjorde banken sig afhængig af markedsbaseret finansiering, idet banken udviklede et betydeligt indlånsunderskud.

Gl. B1's ændrede risikoprofil og vækststrategi gav sig bl.a. udslag i, at banken fik flere store og meget risikobetonede engagementer indenfor ejendomssektoren, men som i perioden fra 2003 til 2007 også sikrede en høj indtjening. Den primære baggrund for bankens høje indtjening var netop væksten i eksponeringen mod det opadgående ejendomsmarked, som i perioden oplevede kraftigt stigende priser, især på større boligudlejningsejendomme.

...

Da den kraftige nedgang på ejendomsmarkedet materialiserede sig, var det med store tab og nedskrivninger til følge, og grundet bankens lave kapitaloverdækning fik den behov for at få tilført ny kapital eller at mindske sine eksponeringer. Tilbagegangen i ejendomsmarkedet faldt sammen med den internationale uro på de finansielle markeder, hvor mistroen til pengeinstitutterne og særligt institutter med ejendomsfinansiering var betydelig. Gl. B1's muligheder for at komme af med sine ejendomsengagementer eller få tilført ny kapital blev derved ligeledes meget svære.

Finansiel Stabilitet A/S vurderede i en meddelelse af 4. februar 2011, at det samlede tab for Bankpakke 1 vedrørende statens tabsgaranti til dækning af simple kreditorer i Gl. B1 (inkl. Bank 2¹) pr. 30. september 2010 skønnes at være 5,1 mia. kr. Tabets størrelse var substantielt i begge institutter. I tillæg hertil mistede aktionærerne og efterstillede kreditorer deres penge.”